

Viljandi Gümnaasiumi õppekava

Kinnitatud: 16.01.2023 kk nr 1-2/23/1

ÜLDSÄTTED	5
1. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid	5
1.1. Meie eesmärk	5
1.2. Meie alusväärtused	5
1.3. Kooli pedagoogiline kontseptsioon	6
2. Õppesuunad	6
2.1. Õppesuuna õppekavade arendamise põhimõtted	7
2.1.1. Üldõppe moodul	7
2.1.2. Suunaõppe moodul	7
2.1.3. Vabade valikkursuste moodul	7
2.2. Õppesuundade õppekavade võõrkeele õppe valikud	9
2.3. Õppesuundade õppekavade kirjeldused ja kursuste jaotus	9
2.3.1. Humanitaar- ja kunstide õppesuuna õppekava	9
2.3.2. Loodus- ja reaalainete õppesuuna õppekava	11
2.3.3. Majanduse ja ettevõtluse õppesuuna õppekava	13
2.3.4. Matemaatika-füüsika õppesuuna õppekava	15
2.3.5. Sotsiaalainete õppesuuna õppekava	17
2.3.6. Võõrkeelte õppesuuna õppekava	19
2.4. Õppesuundade valimise põhimõtted	21
3. Õppekorraldus Viljandi Gümnaasiumis	23
3.1. Õpperühmade moodustamine	23
3.2. Õppeaasta ajakava	23
3.3. Koolipäeva ajakava	24
3.4. Koolivälise õppetegevuse arvestamine õpilase õpekoormusesse	25
3.5. Kursuste mahu arvestamine	25
4. Aineülesete pädevuste kujundamine	27
4.1. Aineülesed pädevused	27
4.2. Aineülesete pädevuste kujundamise põhimõtted	28
5. Lõimingu kavandamise põhimõtted	31
5.1. Lõimingutsentrid	31
5.2. Aineülesete pädevuste ja läbivate teemade põhine lõiming	32
5.3. Lõimitud aine- ja keeleõpe	32
6. Hindamise korraldus Viljandi Gümnaasiumis	33
6.1. Hindamise korralduses kasutatavad mõisted	33
6.2. Hindamise eesmärgid	33
6.3. Hindamise meetodid	34
6.4. Kokkuvõtva hindamise skaala Viljandi Gümnaasiumis	36
6.5. Hindelised tööd ja kursusehinde kujunemine	39
6.6. Hindeliste tööde vorm ja liigid	39

6.7. Puudulikud sooritused	41
6.8. Hindamise põhimõtted ainevaldkonniti	42
6.8.1. Keel ja kirjandus (eesti keel ja kirjandus)	43
6.8.2. Matemaatika	44
6.8.3. Sotsiaalsained (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, majandusõpetus)	45
6.8.4. Võõrkeeled	46
6.8.5. Loodusained (bioloogia, geograafia, füüsika, keemia)	47
6.8.6. Liikumisõpetus	49
6.8.7. Kunstid (muusika, kunst, tants, teater)	50
6.9. Käitumise hindamine	50
6.10. Hindamisest teavitamine	51
6.11. Hinnete märkimine kooli dokumentides	51
6.12. Hinnete vaidlustamine	51
7. Õppimist toetavad tegevused koolis ja õppenõustamine	53
7.1. Õppijate andekuse toetamine	53
7.2. Õppenõustamine	53
7.3. Individuaalse ajakava ja individuaalse õppekava rakendamine	54
7.4. Karjääriplaneerimine	54
8. Õppetööd kajastav dokumentatsioon päevikus ja õpetaja töökava	56
9. Õpilase kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamine	57
9.1. Täiendavad tingimused õpilase kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamiseks	57
10. Gümnaasiumi lõpetamise kord ja eksamid	58
10.1. Koolilõpueksam	58
10.2. Uurimistöö	58
11. Õpetajate koostöö kavandamise põhimõtted	58
12. Kooli õppekava uuendamise kord	59
13. Rakendussätted	59
LISA 1. AINEVALDKONNAKAVAD	61
1. Ainevaldkond "Keel ja kirjandus"	61
2. Ainevaldkond "Võõrkeeled"	62
3. Ainevaldkond "Matemaatika"	64
4. Ainevaldkond "Loodusained"	65
5. Ainevaldkond "Sotsiaalsained"	66
6. Ainevaldkond "Kunstiained"	67
7. Ainevaldkond "Liikumisõpetus"	68
LISA 2. KOOLI VALIKAINETE KAVAD	69
1. Ainevaldkond Keel ja kirjandus	69
2. Ainevaldkond võõrkeeled	79
3. Ainevaldkond sotsiaalsained	105

4. Ainevaldkond Matemaatika	123
5. Ainevaldkond Loodusained	126
6. Ainevaldkond Kunstiained	143
7. Ainevaldkond Liikumisõpetus	160
8. Aineülesed valikkursused	163

Viljandi Gümnaasiumi õppekava kehtestatakse kooli õppenõukogu otsuse alusel direktori käskkirjaga. Kooli õppekava on kooskõlastatud kooli õpilasesindusega ja kooli hoolekoguga.

ÜLDSÄTTED

Viljandi Gümnaasiumi õppekava kaudu rakendatakse Vabariigi Valitsuse määrusega kinnitatud Gümnaasiumi Riiklikku Õppekava.

Viljandi Gümnaasiumi õppekava on avatud järjepidevaks arendamiseks ja täiendamiseks vastavalt kaasaegse ühiskonna muutuvatele vajadustele ja teaduse arengule.

1. KOOLI ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

1.1. Meie eesmärk

Viljandi Gümnaasiumis on võimalik omandada individuaalsete võimete ja huvide põhised kvaliteetsed üldkeskharidust, mis annab kooli lõpetanud noorele suutlikkuse realiseerida kaasaegses ühiskonnas oma teadlikult kavandatud eesmärged edasisel haridusteel või tööturul. Viljandi Gümnaasiumis õppiv noor on kriitilise analüüsioskusega ning suudab teha vastutustundlikke algatusi ja otsuseid.

Kujundame harmoonilist isiksust, kes on motiveeritud elukestvalt õppima ning on suuteline seadma endale teadlikke õpieesmärged ning neid ellu viima.

Toetame läbi õppekeskkonna õnnestunud õppimist.

Väärtustame õpetaja professionaalset tööd, enesearendust ning õppeprotsessi loomingulisust. Oleme usaldusväärne koostööpartner Viljandi linna ja maakonna haridusvõrgustikule, oma partnerkoolidele ning lapsevanematele.

1.2. Meie alusväärtused

Meie alusväärtused on:

- 1) hoolivus enda, teiste ja ümbritseva keskkonna suhtes;
- 2) demokraatlik koostöö ja professionaalne areng;
- 3) avatus ja innovaatus;
- 4) ettevõtlikkus;
- 5) vastutus- ja kohusetundlikkus.

Lähtume demokraatliku kooliorganisatsiooni toimimise põhimõtetest ning kaasavast ja avatud juhtimissüsteemist. Viljandi Gümnaasiumi alusväärtused kajastuvad meie tegevustes.

Viljandi Gümnaasiumi sotsiaalse ja vaimse õppekeskkonna kujundamisel on aluseks head suhted, mis põhinevad vastastikusel lugupidamisel, üksteise seisukohtadega arvestamisel, kokkulepete austamisel õpilaste, õpetajate, kooli juhtkonna, vanemate ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osapoolte vahel.

1.3. Kooli pedagoogiline kontseptsioon

Viljandi Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted tuginevad kooli alusväärtustele.

Kohtleme kõiki inimesi oma koolis eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades inimese eneseväärikust ja isikupära. Teeme kõik endast oleneva selleks, et vältida koolivägivalda ja -kiusamist.

Kujundame tingimused kõrgetasemelise üldkeskhariduse omandamiseks kaasaegses, turvalises ja hoolivas õppekeskkonnas. Toetame õpilaste üldpädevuste arengut ning märkame õpiedu ja kujundame eneseanalüüsi suutlikkust.

Arendame õpilaste individuaalseid võimeid läbi valikutel põhineva õppekava ning kujundame õpilaste valmisolekut teadlikeks karjäärivalikuteks ja elukestvaks õppeks. Toetame kõigi oma inimeste algatusvõimet, loovust, motivatsiooni ning ettevõtlikkust.

Kujundame kooli arengut toetavaid ja kaasavaid koostöövorme ning algatame ja hoiame koostööd partnerorganisatsioonide ja haridusasutusega tagamaks õppimisvõimaluste mitmekülgust. Kujundame õpilaste väärtushoiakuid ning hoolivust inimeste, ümbritseva keskkonna suhtes.

2. ÕPPESUUNAD

Viljandi Gümnaasiumis on võimalik õppida kuuel õppesuunal. Õppesuundade õppekavad pakuvad mitmekülgseid õppimisvõimalusi ja aitavad kaasa õpilase huvide ja võimete arendamisele parimal moel.

Viljandi Gümnaasiumi õppesuundade õppekavad on koostatud riikliku õppekava ainevaldkondlike kursuste baasil, millele lisanduvad koolis kavandatud valikkursused.

Viljandi Gümnaasiumi teeb õppesuundade ja valikkursuste kavandamisel koostööd erinevate institutsioonidega. Viljandi Kutseõppekeskusega on kavandatud kelneriõppe valikaine,

Kaitseliidu Sakala Malevaga riigikaitse kursus, SA Viljandi Haiglaga valikaine “Aken tervishoidu” ning Viljandi Pärimusmuusika Keskusega etnokursus.

2.1. Õppesuuna õppekavade arendamise põhimõtted

Õppesuundade õpe suunab õppijat valima oma õppekava kursuseid süsteemselt ning tervikpilti kujundavalt. Õpe on jagatud kolme moodulisse:

- üldõppe moodul;
- suunaõppe moodul;
- valikkursuste moodul.

2.1.1. Üldõppe moodul

Üldõppe moodul on moodul, mis sisaldab kursuseid, mis on kõikidele gümnaasistidele riikliku gümnaasiumi õppekava järgi kohustuslikud. Kohustuslik üldõppe moodul koosneb 63 kursusest.

2.1.2. Suunaõppe moodul

Suunaõppe moodul sisaldab valikkursuseid lähtuvalt valitud õppesuuna õppekavast. Suunaõppe moodul koosneb 20 kursusest. Siinsed kursused on komplekteeritud kooli poolt, arvestusega, et õppija saaks kvaliteetse ja süvendatud õppe selles valdkonnas, mis teda huvitab (oma valitud õppesuunas). Õppeainete valikkursused sisaldavad igas õppesuunas just sellele õppekavale sobivat õpet.

Suunaõppe valikkursuste mooduli kursuste mahud õppesuuniti on kooskõlas Gümnaasiumi Riikliku Õppekava §11 „Õppekorralduse alused“.

2.1.3. Vabade valikkursuste moodul

Siia kuuluvad valikkursused, mida võib valida õppimiseks igas õppesuunas ja igal õppeaastal. Vabade valikkursuste moodulis peab õpilase õppekavas sisalduma vähemalt 13 kursust. Et õpilasele oleks tagatud terviklik ja kvaliteetne gümnaasiumiharidus, on kool komplekteerinud erinevad valikkursuste plokid, millest õppija saab moodustada oma individuaalse mooduli. Vabade valikkursuste plokid on järgmised:

- 1) **Üldõpet toetavad valikkursused** – toetavad kohustusliku õppe läbimist, aitavad kaasa kõrgel tasemel soorituse suutlikkuse saavutamisele;
- 2) **Suunaõpet süvendavad ja laiendavad valikkursused** – õppesuunas õppimist täiendavad valikkursused, mille eesmärk on mitmekesistada õppimist valitud õppesuunas;
- 3) **Ülekoolilised valikkursused** – pakuvad lisa suunaõppele. Eesmärk on võimaldada erineva õppesuuna õpilasel valida ka teise õppesuunda jäävaid valikkursuseid. Ülekooliliste valikkursuste valik võib erineda õppeaastati. Nende kursuste valikusse võib lisanduda uusi kursusi vastava õpetaja olemasolul või ainevaldkonna juhtide ja koostööpartnerite ettepanekul. Valikkursus avaneb vähemalt 12 õpilase soovi korral.

Õpilasel, kes õpib väljaspool kooli huvihariduskoolis, on võimalik oma huvitegevust arvestada vabade valikkursuste mooduli kavandamisel. Vastava arvestuse kooskõlastamine on individuaalne ning kinnitatakse eraldi igal õppeaastal selleks õppealajuhataja poolt moodustatud komisjonis.

Ülekooliliste valikkursuste mooduli kursusele saab õppija ennast ise registreerida läbi õppeinfosüsteemi iga õppeaasta alguses. Valides ülekoolilise valikkursuse võtab õpilane ka kohustuse kursuse läbida.

Alloleval skeemil (vt skeem 1) on toodud moodulite põhine õppekava jaotus. Moodul 2 juures on toodud vastava õppesuuna õppekava valikkursuste arv.

Skeem 1. Õppekava moodulid

Viljandi Gümnaasiumi valikkursuste kavad on toodud kooli õppekava lisas 1.

2.2. Õppesuundade õppekavade võõrkeele õppe valikud

B2 tasemel on võimalik õppida inglise keelt ja saksa keelt. B1 tasemel on võimalik õppida vene keelt, saksa keelt, soome keelt.

Õpilasel on gümnaasiumisse astudes võimalus vahetada põhikoolis B-võõrkeelena õpitud vene keel saksa keele vastu. Vahetust ei pakuta võõrkeelte õppesuunas, kus õpilasel on õppekavas III võõrkeel - prantsuse, soome ja saksa keel (alates õppeaastast 2022/2023). Kui õpilane ei ole B1 tasemel keelt põhikoolis õppinud, siis ei pruugi õpilane jõuda gümnaasiumis kooli õppekava järgset mahtu arvestades tasemeni B1.

Õpilasel on võimalus sooritada saksa keelediplomi eksam kahel tasemel - DSD I ja DSD II. Õpilasel on võimalus sooritada C1 Advanced inglise keele eksam.

Kolmanda võõrkeele valikus - ülekoolliline valikaine - on prantsuse keel, soome keel, vene keel, ladina keel ja saksa keel.

2.3. Õppesuundade õppekavade kirjeldused ja kursuste jaotus

2.3.1. Humanitaar- ja kunstide õppesuuna õppekava

Tegemist on laiapõhjalise humanitaar- ja kunstiharidusega, mis sobib õppijale, kelle andekus ja huvi on seotud keele, kirjanduse ja kunstidega. Humanitaar- ja kunsti õppesuund võimaldab süvendatult õppida eesti keelt, kirjandust, ajalugu, filosoofiat, religiooniõpetust, kultuurilugu ning kunstiaineid. Võimalus õppida süvendatud kunsti-, muusika- ja draamaõpet on mõeldud õpilasele, kellel on välja kujunenud selge huvi tegeleda kas muusika, kunsti või teatriga ning valida lähtuvalt sellest ka edasiõppimise võimalus. Humanitaarainete õppimine annab hea ettevalmistuse õpingute jätkamiseks kultuuri valdkonnas, eesti filoloogias, filosoofias, aga ka muudel erialadel, kus kunstide ja humanitaarvaldkonna taust tuleb kasuks. Samas ei kitsenda see õppesuund edasisi erialavalikuid ka teistes valdkondades.

Antud õppesuunas saab õppida nii kitsast kui ka laia matemaatikat.

Tabel 1. Humanitaar- ja kunstide õppesuuna õppekava

	Õppeaine	Kursusi kokku		Kursuse nimetus
I moodul - kohustuslikud üldõppe kursused	Eesti keel	6		
	Kirjandus	5		
	B2 võõrkeel	5		
	B1 võõrkeel	5		
	Matemaatika	8		
	Bioloogia	4		
	Loodusgeograafia	2		
	Keemia	3		
	Füüsika	5		
	Ajalugu	6		
	Ühiskonnaõpetus	2		
	Perekonnaõpetus	1		
	Inimgeograafia	1		
	Muusika	3		
	Kunst	2		
	Liikumisõpetus	5		
Kokku kohustuslikke kursusi	63			
II moodul – suunaõppe kursused	Eesti keel ja kirjandus	4	1	Loovkirjutamine ja draama*
			1	Kirjandus ja ühiskond
			1	Müüt ja kirjandus
			1	Teatri- ja kirjanduskriitika*
	B2 võõrkeel	4	1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1 * ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused
			1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 2 * ametlik vs mitteametlik tekst, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks
			1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 1 * esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine
			1	B2 võõrkeele grammatika 1 * kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine
	Sotsiaalne	7	1	Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse
			1	Maailma usundid *
			1	Viljandi kultuuri- ja kunstilugu *
			1	Tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat
			1	Tänapäeva filosoofilised küsimused
			1	Inimene ja religioon
			1	Eesti usuline maastik

	Kunstid	3	1	Etnokursus *
			1	Rütmimuusika *
			1	Kunsti süvendatud kursus *
	Uurimistöö	2	1	Uurimistöö alused
			1	Uurimistöö seminar *
Kokku suunaõppekursusi		20		
III moodul - üld- ja suunaõpet toetavad valikkursused	Kitsa matemaatika kursus	3	1	Kitsa matemaatika lisakursus 1 *
			1	Kitsa matemaatika lisakursus 2 *
			1	Matemaatika riigieksami kursus *
	Sissejuhatavad kursused	1	1	Sissejuhatus loodusainetesse *
	Eesti keel ja kirjandus	2	1	Ortograafia *
			1	Tekstiõpetus (funktsionaalne tekst) *
	B2 võõrkeel	1	1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 2* monoloogid, diskussioon, argumenteerimine, sidusus, keelestruktuuride ja keerukama teemakohase sõnavara kasutamine
Ülekoolilised valikkursused	6			
Kokku valikkursusi		13		
KOKKU kolme aasta jooksul		96		

*Viljandi Gümnaasiumi valikkursused (kirjeldatakse õppekava lisas)

2.3.2. Loodus- ja reaalinete õppesuuna õppekava

Loodus- ja reaalinete huvituv õpilane saab võimaluse mitmekülgseks arenguks, silmaringi laiendamiseks ning mitmekesiseks süvendatud reaalinete õppeks. Matemaatiliste oskuste arendamine on tagatud laia matemaatika kursusega. Bioloogia, keemia, füüsika ja geograafia õppimise muudavad just loodus- ja reaalinete õppesuunas huvitavamaks elulised praktikumikursused, mis toetavad eduks oluliste loomulise mõtlemise, koostöö- ja analüüsioskuste arendamist. Suunaks on integreeritud õpe, mis vastab tänapäeva nõuetele paremini, kui vaid üksikule valdkonnale orienteeritus. Ettevõtlikkuse ja organiseerimise kogemusi saab uurimuslike tööde, teadusteatri, keskkonnaõppelaagrite, siseriiklikes ja rahvusvahelistes projektides osalemise kaudu. Loodus- ja reaalinete õppesuunas õpitakse laia matemaatikat.

Tabel 2. Loodus- ja reaalainete õppesuuna õppekava

		Kursusi kokku			
I moodul - kohustuslikud üldõppe kursused	Eesti keel		6		
	Kirjandus		5		
	B2 võõrkeel		5		
	B1 võõrkeel		5		
	Matemaatika		8		
	Bioloogia		4		
	Loodusgeograafia		2		
	Keemia		3		
	Füüsika		5		
	Ajalugu		6		
	Ühiskonnaõpetus		2		
	Perekonnaõpetus		1		
	Inimgeograafia		1		
	Muusika		3		
	Kunst		2		
	Liikumisõpetus		5		
Kokku kohustuslikke kursusi			63		
		Õppeaine	Kursuste arv	Kursuse arv	Kursuse nimetus
II moodul – suunaõppe kursused	Matemaatika	5	1	Laia matemaatika kursus 9	
			1	Laia matemaatika kursus 10	
			1	Laia matemaatika kursus 11	
			1	Laia matemaatika kursus 12	
			1	Laia matemaatika kursus 13	
	B2 võõrkeel	4	1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1 * ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused	
			1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 2 * ametlik vs mitteametlik tekst, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks	
			1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 1 * esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine	
			1	B2 võõrkeele grammatika 1 * kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine	
	Loodusained	8	1	Anorgaanilise keemia praktikum 1 *	
			1	Orgaanilise keemia praktikum 2 *	
			1	Rakubioloogia praktikum *	
			1	Rakendusbioloogia praktikum	
			1	Füüsika praktikum 1 *	
			1	Füüsika praktikum 2 *	
			1	Füüsika praktikum 3 *	

			1	Füüsika praktikum 4 *
	Uurimistöö	2	1	Uurimistöö alused
			1	Uurimistöö seminar *
	Kokku suunaõppekursusi	20		
III moodul - üld- ja suunaõpet toetavad valikkursused	Sissejuhatavad kursused	1	1	Elu keemia
	Lai matemaatika kursus	2	1	Lai matemaatika kursus 14
			1	Matemaatika riigieksami kursus *
	Eesti keel ja kirjandus	2	1	Ortograafia *
			1	Eesti kirjandus *
	Tehnoloogia ja loodusained	4	2	Biooloogia-keemia ühendatud praktikum *
			1	Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond
1			Keskkond ja inimene	
Ülekooolilised valikained	5			
Kokku valikkursusi	13			
KOKKU kolme aasta jooksul			96	

* Viljandi Gümnaasiumi valikkursused (kirjeldatakse õppekava lisas)

2.3.3. Majanduse ja ettevõtluse õppesuuna õppekava

Õppesuund pakub nii teoreetilise kui ka praktilise õppe võimalust majanduse ja ettevõtluse valdkonnas. Õppe aluseks on ettevõtlusõppe programmi *Edu & Tegu* raames välja töötatud ettevõtluspädevuse mudel <https://xn--ettevtluspe-jfbe.ee/ettevotluspadevuse-mudel/> Esimesel õppeaastal õpitakse majanduse ja ettevõtluse aluseid ning valmistatakse õpilasfirma asutamiseks. Teisel õppeaastal teostatakse õpilasfirma ning osaletakse laatadel oma toodete müümiseks. Õpilasfirma kogemus annab õpilastele ettekujutuse ja praktilise kogemuse majandusprotsessi reaalsest olemusest. Õppimise käigus kasutatakse erinevaid majandus- ja simulatsioonimänge. Majanduse ja ettevõtluse õppesuuna lõpetaja on ettevõtluskogemusega ning suudab tänu valdkonna teoreetilistele teadmistele orienteeruda majanduskeskkonnas. Õpe majanduse ja ettevõtluse õppesuunas annab hea ettevalmistuse jätkamaks õpinguid nii kõrg- kui kutsehariduses. Samuti on siit saadud teadmised heaks baasiks iseseisvasse ellu astumisel tulevase ettevõtjana. Majanduse ja ettevõtluse õppesuunas õpitakse laia matemaatikat.

Tabel 3. Majanduse ja ettevõtluse õppesuuna õppekava

	Õppeaine	Kursusi kokku		
I moodul - kohustuslikud üldõppe kursused	Eesti keel	6		
	Kirjandus	5		
	B2	5		
	B1	5		
	Matemaatika	8		
	Bioloogia	4		
	Loodusgeograafia	2		
	Keemia	3		
	Füüsika	5		
	Ajalugu	6		
	Ühiskonnaõpetus	2		
	Perekonnaõpetus	1		
	Inimgeograafia	1		
	Muusika	3		
	Kunst	2		
	Liikumisõpetus	5		
	Kokku kohustuslikke kursusi	63		
	Õppeaine	Kursuste arv		Kursuse nimetus
II moodul – suunaõppe kursused	Matemaatika	6	1	Laia matemaatika kursus 9
			1	Laia matemaatika kursus 10
			1	Laia matemaatika kursus 11
			1	Laia matemaatika kursus 12
			1	Laia matemaatika kursus 13
			1	Majandusmatemaatika elemendid
	Sotsiaalsained	1	1	Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu
	B2 võõrkeel	4	1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1 * ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused
			1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 2 * ametlik vs mitteametlik tekst, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks
			1	Ärikeel (inglise keel) *
			1	B2 võõrkeele grammatika 1 * kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine
	Majandus ja ettevõtlus	7	1	Majanduse alused *
			1	Sissejuhatus ettevõtlusesse *
			1	Äriplaani koostamise alused õpilasfirma näitel *
			1	Turunduse alused*
		1	Raamatupidamise alused *	

			1	Välismajandus (Euroopa Liit)*
			1	Praktiline ettevõtlus *
	Uurimistöö	2	1	Organisatsiooni käitumine (Õpilasfirma näitel) *
			1	Organisatsiooni juhtimise alused (Õpilasfirma näitel) *
	Kokku suunaõppekursusi	20		
III moodul - üld- ja suunaõpet toetavad valikkursused	Sissejuhatavad kursused	1	1	Sissejuhatus loodusainetesse *
	Laia matemaatika kursus	2	1	Laia matemaatika kursus 14
			1	Matemaatika riigieksami kursus *
	Eesti keel ja kirjandus	2	1	Ortograafia *
			1	Eesti kirjandus *
	Tehnoloogia ja loodusained	1	1	Globaliseeruv maailm
	B2 võõrkeel	1	1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 1 * esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine
	Ülekooolilised valikained	6		
Kokku valikkursusi	13			
KOKKU kolme aasta jooksul	96			

* Viljandi Gümnaasiumi valikkursused (kirjeldatakse õppekava lisas)

2.3.4. Matemaatika-füüsika õppesuuna õppekava

Õppesuund pakub süvendatud matemaatika ja füüsika õppimise võimalust. Valikkursused puudutavad suures osas matemaatika ja füüsika spetsiifilisi valdkondi. Selle õppesuuna õpe annab hea ettevalmistuse õpingute jätkamiseks nii tehnoloogia valdkonnas kui ka reaalteaduse ja loodusteaduste vallas. Matemaatika-füüsika õppesuunda õppima asumiseks on vajalik tõsine soov ja valmisolek tegeleda täppisteaduste õppimisega. Läbi süvendatud matemaatika ja füüsika õppimise areneb süsteemne ja loogiline mõtlemine ning argumentatsiooni ja sünteesi oskus, sealhulgas matemaatiliste tõestuste ning füüsikaseaduste abil. Õppesuuna õppekaval õpetatakse mitmeid matemaatika ja füüsika valikkursusi ning läbitakse reaalinete praktikume laboris. Omandatud oskused ja teadmised võimaldavad jätkata lõpetajatel haridusteed edukalt väga erinevatel elualadel. Matemaatika-füüsika õppesuunas õpitakse laia matemaatikat.

Tabel 4. Matemaatika-füüsika õppesuuna õppekava

		Kursusi kokku		
I moodul - kohustuslikud üldõppe kursused	Eesti keel	6		
	Kirjandus	5		
	B2	5		
	B1	5		
	Matemaatika	8		
	Bioloogia	4		
	Loodusgeograafia	2		
	Keemia	3		
	Füüsika	5		
	Ajalugu	6		
	Ühiskonnaõpetus	2		
	Perekonnaõpetus	1		
	Inimgeograafia	1		
	Muusika	3		
	Kunst	2		
	Liikumisõpetus	5		
Kokku kohustuslikke kursusi	63			
	Õppeaine	Kursuste arv		Kursuse nimetus
II moodul – suunaõppe kursused	Matemaatika	5	1	Matemaatika praktikum 1 *
			1	Matemaatika praktikum 2 *
			1	Matemaatika praktikum 3 *
			1	Matemaatika praktikum 4 *
			1	Matemaatika praktikum 5 *
	Loodusained	13	1	Füüsika praktikum 1 *
			1	Füüsika praktikum 2 *
			1	Füüsika praktikum 3 *
			1	Füüsika praktikum 4 *
			1	Füüsika praktikum 5 *
			1	Vektorkäsitlusest mehaanikas *
			1	Vektorkäsitlusest elektromagnetismis *
			1	Aineolekute käsitlus *
			1	Tuletise tähtsus füüsikas *
			1	Integraali tähtsus füüsikas *
			1	Võnkumised ja lained *
			1	Joonestamine
			1	Elu keemia
	Uurimistöö	2	1	Uurimistöö alused
1			Uurimistöö seminar *	
Kokku suunaõppekursusi	20			

III moodul - üld- ja suunaõpet toetavad valikkursused	Laia matemaatika kursus	6	1	Laia matemaatika kursus 9
			1	Laia matemaatika kursus 10
			1	Laia matemaatika kursus 11
			1	Laia matemaatika kursus 12
			1	Laia matemaatika kursus 13
			1	Laia matemaatika kursus 14
	Eesti k ja kirjandus	1	1	Ortograafia *
	B2 võõrkeel	4	1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1 * ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused
			1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 2 * ametlik vs mitteametlik tekst, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks
			1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 1 * esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine
1			B2 võõrkeele grammatika 1 * kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine	
Ülekoolilised valikained	2			
Kokku valikkursusi	13			
KOKKU kolme aasta jooksul	96			

*Viljandi Gümnaasiumi valikkursused (kirjeldatakse õppekava lisas)

2.3.5. Sotsiaalainete õppesuuna õppekava

Õppesuund sobib õpilastele, kes tunnevad huvi ühiskonna- ja sotsiaalteaduste vastu. Õppesuunas õppija saab laiapõhjalise ettevalmistuse jätkamiseks õpinguid mitmekesisel ühiskonna- ja sotsiaalteaduste valdkonnas, aga ka riigiteadustes jm. Sotsiaalainete õppesuunas õpitakse lisaks kohustuslikele kursustele ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse valikkursusi, filosoofiat, religiooniõpetust ja psühholoogiat. Sotsiaalainete õppesuunas saab õppida kas kitsast või laia matemaatikat.

Tabel 5. Sotsiaalainete õppesuuna õppekava

I moodul - kohustuslikud üldõppe kursused		Kursusi kokku	Kursuse arv	
	Eesti keel	6		
	Kirjandus	5		
	B2	5		
	B1	5		
	Matemaatika	8		
	Bioloogia	4		
	Loodusgeograafia	2		
	Keemia	3		
	Füüsika	5		
	Ajalugu	6		
	Ühiskonnaõpetus	2		
	Perekonnaõpetus	1		
	Inimgeograafia	1		
	Muusika	3		
	Kunst	2		
	Liikumisõpetus	5		
Kokku kohustuslikke kursusi	63			

*)

	Õppeaine	Kursuste arv		Kursuse nimetus
II moodul – suunaõppe kursused	Matemaatika	4	1	Laia matemaatika kursus 9
			1	Laia matemaatika kursus 10
			1	Laia matemaatika kursus 11
			1	Laia matemaatika kursus 12
	B2 võõrkeel	4	1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1 * ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused
			1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 2 * ametlik vs mitteametlik tekst, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks
			1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 1 * esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine
			1	B2 võõrkeele grammatika 1 * kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine
	Sotsiaalsained	10	1	Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu
			1	Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse
			1	Maailma usundid *

			1	Tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat		
			1	Eesti usuline maastik		
			1	Psühholoogia		
			1	Globaliseeruv maailm		
			1	Eesti rahvakultuur *		
			1	Rahvusvahelised suhted ja diplomaatia ajalugu *		
			1	Inimene ja õigus		
			Uurimistöö	2	1	Uurimistöö alused
					1	Uurimistöö seminar *
			Kokku suunaõppekursusi	20		
II moodul – suunaõppe kursused	Lai matemaatika kursused	3	1	Lai matemaatika kursus 13		
			1	Lai matemaatika kursus 14		
			1	Matemaatika riigieksami kursus *		
	Sissejuhatavad kursused	1	1	Sissejuhatus loodusainetesse *		
	Eesti keel ja kirjandus	2	1	1	Ortograafia *	
				1	Tekstiõpetus (funktsionaalne tekst) *	
	B2 võõrkeel	1	1	B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 2 * monoloogid, diskussioon, argumenteerimine, sidusus, keelestruktuuride ja keerukama teemakohase sõnavara kasutamine		
	Ülekoolilised valikained	6				
Kokku valikkursusi	13					
KOKKU kolme aasta jooksul	96					

*Viljandi Gümnaasiumi valikkursused (kirjeldatakse õppekava lisas)

2.3.6. Võõrkeelte õppesuuna õppekava

Õppesuund pakub võimalust tasemel võõrkeele süvaõppeks kuni C1 tasemeni. Võõrkeeleõpe toimub lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõttel. Õpet täiendavad lisakursused ka teises valitud võõrkeeles. Õpilasel on võimalik sooritada kahes võõrkeeles rahvusvahelisi eksameid DSD saksa keeles ja C1 Advanced eksam inglise keeles ning jõuda andekuse ja õpihuvi kokkulangevuse korral kahes võõrkeeles C1 tasemele. Keeleõpet toetavad võõrkeelsed valikkursused. Õpitakse mitmeid keeleruumi kultuuri käsitlevaid valikkursusi, näiteks kultuurilugu, kirjandust ning Eesti majandust ja poliitikat (2022/2023 õppeaastal viimast korda, misjärel asendub kahe kursusega III võõrkeel. III võõrkeele valikusse lisandub saksa keel).

Õppimisel peab olema valmis võõrkeelse kirjanduse lugemiseks ning võõrkeeles esinemiseks. Õpingute käigus on võimalus osaleda ainealastel võistlustel ja õpilaskonkurssidel. Õppesuuna õpe annab hea ettevalmistuse õpingute jätkamiseks nii kodu- kui välismaal. Võõrkeelte õppesuunas saab õppida nii kitsast kas kitsast või laia matemaatikat.

Tabel 6. Võõrkeelte õppesuuna õppekava

		Kursusi kokku	Kursuse arv	
I moodul - kohustuslikud üldõppe kursused	Eesti keel	6		
	Kirjandus	5		
	B2	5		
	B1	5		
	Matemaatika	8		
	Bioloogia	4		
	Loodusgeograafia	2		
	Keemia	3		
	Füüsika	5		
	Ajalugu	6		
	Ühiskonnaõpetus	2		
	Perekonnaõpetus	1		
	Inimgeograafia	1		
	Muusika	3		
	Kunst	2		
	Liikumisõpetus	5		
Kokku kohustuslikke kursusi	63			

*

	Õppeaine	Kursuste arv		Kursuse nimetus
II moodul – suunaõppe kursused	B1 võõrkeel	4	1	B1 võõrkeele grammatika * põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine, erinevate grammatika vormide kasutamine
			1	B1 võõrkeele suuline eneseväljendus 1 * monoloogid, keelestruktuuride teemakohase sõnavara kasutamine
			1	B1 võõrkeele suuline eneseväljendus 2 * avalik esinemine, esitlused, suhtlusmängud
			1	B1 võõrkeele kirjalik eneseväljendus * ametlik tekst, ankeet, CV, küsitlus
	B2 võõrkeel	5	1	B2 võõrkeele grammatika 1 * kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine
			1	B2 võõrkeele grammatika 2 * kontekstipõhine grammatika, metalingvistilised tähendused, erinevate grammatika vormide kasutamine

			1	Väliskirjandus B2 võõrkeeles 1 *	
			1	Kunstilugu B2 võõrkeeles *	
			1	Praktiline võõrkeel * keeleõpe, giidindus, tõlkimine	
	Sotsiaalsained	7		1	III võõrkeel – soome/prantsuse*
				1	III võõrkeel – soome/prantsuse*
				1	Maailma usundid *
				1	Maiskonnalugu 1 (B2 võõrkeeles)*
				1	Maiskonnalugu 2 (B2 võõrkeeles)*
				1	Ameerika kultuurilugu (B2 võõrkeeles) *
				1	Euroopa valitsejate ajalugu *
				1	Võrdlev poliitika ingliskeelses kultuuriruumis *
	Uurimistöö	2		1	Uurimistöö alused
				1	Uurimistöö seminar *
	Kokku suunaõppekursusi		20		
II moodul - suunaõppe	Kitsa matemaatika kursus	3	1	Kitsa matemaatika lisakursus 1	
			1	Kitsa matemaatika lisakursus 2	
			1	Matemaatika riigieksami kursus *	
	Sissejuhatavad kursused	1	1	Sissejuhatus loodusainetesse *	
	Eesti keel ja kirjandus	2		1	Ortograafia *
				1	Eesti kirjandus *
	B2 võõrkeel	1	1	B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1 * ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused	
	Ülekooolilised valikained	6			
Kokku valikkursusi		13			
KOKKU kolme aasta jooksul		96			

*Viljandi Gümnaasiumi valikkursused (kirjeldatakse õppekava lisas)

2.4. Õppesuundade valimise põhimõtted

Viljandi Gümnaasiumi õpilane valib kooli õppima asumisel oma õpinguteks õppesuuna. Selleks märgib ta sisseastumisavalduses oma esimese, teise ja kolmanda eelistuse. Sisseastumine kooli toimub vastavalt kooli vastuvõtu korrale. Millise õppesuuna õppekaval õpilane õppima asub, selgub pärast vastuvõtu korras kirjeldatud kohustuslikke etappe. Eesmärk on suunata õpilane õppima tema huvide ja võimetega kõige sobivamale õppesuunale.

Õpilasel on võimalik muuta valitud õppesuunda kas õppenõustaja ja õpperühma juhendaja soovitusel või mõjuval põhjusel omal algatusel. Õppesuuna vahetamise eelduseks on õpihuvi, motivatsioon ja võimekus valitud valdkonnas õppimiseks. Vastav muudatus tuleb kavandada

koostöös õppenõustajaga, õppealajuhatajaga ja õppesuuna ainevaldkonna juhtidega. Õpilane peab arvestama, et õppesuuna vahetamisega võib kaasneda täiendavate kursuste läbimise vajadus seoses muutuva õppekavaga.

3. ÕPPEKORRALDUS VILJANDI GÜMNAASIUMIS

3.1. Õpperühmade moodustamine

Õppetöö korraldus Viljandi Gümnaasiumis toetab õppija enesejuhtimist, vastutust ja aktiivset õppimist. Võimaldame mitmekülgset õppimist õppija individuaalseid võimeid ja huvisid arvestades ning kujundame õppijate teadlike ja motiveeritud valikute tegemise pädevust.

Õppetöö toimub kursusedõppena. Õppegrupid jaotuvad vastavalt valitud õppesuunale ja kursustele. Samas õppesuunas õppivad sama aasta õpilased moodustavad ühe õpperühma. Õpperühma maksimaalne suurus on 36 õpilast, välja arvatud võõrkeele õppegrupp, mille suuruseks on maksimaalselt 24 õpilast. Õpperühma suuruse määrab igal õppeaastal vastuvõtu komisjon. Igal õpperühmal on 1 või 2 õpperühma juhendajat, kes on õpperühma õpilastele nõustajaks ja mentoriks.

Üldõppe mooduli õppeaineid õpitakse osaliselt tasemerühmades (nt matemaatika, B2 võõrkeel). Suunaõppe mooduli valikkursuseid õpitakse oma õpperühmas. Ülekoolilisi valikkursuseid õpitakse vastavalt valikutele ühistes ülekoolilistes rühmades.

3.2. Õppeaasta ajakava

Õppeaastas on 35 õppenädalat ja kokku vähemalt 175 koolipäeva.

Viljandi Gümnaasiumis rakendatakse 5 perioodiga õpet, kus õppeaasta on jagatud viieks 7 nädala pikkuseks perioodiks. Igaks perioodiks kinnitatakse eraldi tunniplaan. Igas perioodis õpitakse 7-8 kohustuslikku kursust. Liikumisõpetuse, laboripraktikumide ja ülekooliliste valikkursuste õpe võib olla jagatud kogu kooliaasta peale. Lõimitud ainekursuste õpe on kavandatud samasse perioodi.

Perioodi viimane ehk seitsmes nädal on arvestuste nädal, mille jaoks koostatakse eraldi arvestuste nädala plaan. Arvestuste nädala eesmärgiks on mitmekesistada kokkuvõtva hindamise vorme ning pakkuda rohkem võimalust nii suuliseks eneseväljenduseks, põhjalikumaks kirjalikuks eneseväljenduseks kui ka eneseanalüüsiks. Arvestuste nädala plaan koostatakse põhimõttel, et õpilastel jääb aega kokkuvõtva arvestuseks valmistumiseks.

Arvestuste nädala sisu ja vorm võib õppeaineti olla erinev. Arvestuste sisu ja kursuse hinde kujunemist kirjeldatakse kooli õppekava hindamise korralduse jaotises. Arvestuste ajakava koostatakse vähemalt üks nädal enne õppeperioodi arvestuste nädalat.

Kursuste jaotamine õppeperioodidesse toimub arvestusega, et õppijate ja õpetajate koormus oleks mõistlikult jaotunud ning toetataks õppeainete vahelist lõimingut, samuti ainealasteks õpilasvõistlusteks valmistumist.

Viljandi Gümnaasiumis on õppeaastas 5 koolivaheaega: iga õppeperioodi järel ning suvevaheaeg. Vaheaegade graafik toetab arvestuste nädalal tehtud pingutusest puhkamise vajadust ning annab õpetajale ajaressursi perioodi õppetegevuse kokkuvõtva tagasiside koostamiseks.

Kolmanda aasta õpilaste 5. periood on kavandatud nii, et sellele jäävad eksamiainete kursused ning konsultatsioonid.

3.3. Koolipäeva ajakava

Õppeaine arvestuslik ühik Viljandi Gümnaasiumis on 35 õppetunnist koosnev kursus. Selle mahu sisse arvestatakse:

- õpetaja poolt läbi viidud auditoorsed õppetunnid;
- õpetaja poolt kursuse raames läbi viidud tegevused väljaspool kooli ja õppekäigud;
- kursusega seotud ja õpetaja juhendamisel e-õppe keskkonnas tehtud ülesanded;
- õpetaja poolt antud juhendiga ja tagasisidestatud iseseisvad ülesanded;
- kursuse raames toimunud ja õpetaja poolt läbi viidud konsultatsioonid ja individuaalne juhendamine;
- kursuse kokkuvõtivateks sooritusteks ja arvestuseks valmistumine õpetaja poolt antud õppematerjalide alusel.

Kursuse raames toimuvad õppetunnid toimuvad õpetaja kavandamisel, juhendamisel ja tagasisidestamise toel koolis või väljaspool kooli õppekäigu, praktilise või iseseisva tööna.

Õppepäev on jagatud 45-minutilisteks õppetunni ajaühikuteks, mis üldjuhul on päeva tunniplaanis kahekordse ajaühikuna ehk 90 minutit. Õppetunni aega võib mitme järjestikuse õppetunni toimumise korral summeerida. Õppetunni summeeritud ajakasutuse korral otsustavad vahetunni ehk pausi aja aineõpetaja koos õppegrupi õpilastega ühiselt. Viljandi Gümnaasiumis ei kasutata koolikella. Õpilasi teenindatakse kooli sööklas ja puhvetis kogu koolipäeva vältel 9:00 – 15:30. Söömised on planeeritud kahe õpperühma kaupa. Koolipäeva

ajakava on õpperühmadel erinev vastavalt oma tunniplaanile ja õpetajaga koostöös kokku lepitud vahepausidele.

Õppetundide ajad 45-minutiliste ajaühikutena:

1. tund – 8.15 – 9.00

2. tund – 9.15 – 10.00

3. tund – 10.15 – 11.00

4. tund – 11.15 – 12.00

5. tund – 12.15 – 13.00

6. tund – 13.20 – 14.05

7. tund – 14.15 – 15.00

Alates kella 15.10st toimuvad valikaine mooduli kursused.

Lühendatud õppetundide ajad kehtestatakse direktori käskkirjaga.

3.4. Koolivälise õppetegevuse arvestamine õpilase õppekoormusesse

Viljandi Gümnaasiumis arvestatakse õpilasele ülekoolilise valikaine mooduli kursusena osalemist ka väljaspool kooli tegutsevas huvikoolis või muus haridusasutuses. Spordiklubides või treeningutes osalemise puhul on aktsepteeritud valikaine ülekandmine juhul, kui klubid, treeningud vms omavad koolitusluba. Õpilane, kes läbib juhendatud kursuse väljaspool huvikooli või haridusasutust, esitab õppealajuhatajale Stuudiumi kaudu koolivälise valikaine ülekandmise avalduse.

Koolivälise õppe ümberarvestamine kooli valikaineks toimub õppealajuhataja moodustatud komisjonis, kuhu kuuluvad õppealajuhataja ja vastava ainevaldkonna juht.

3.5 Kursuste mahu arvestamine

Ühes perioodi läbitakse reeglina ühes või lõimitud õppeaines 1 kursus. Kursuse arvestuslik maht on 35 akadeemilist tundi. Selle mahu sisse arvestatakse:

- õpetaja poolt antavad auditoorsed õppetunnid;
- õpetaja poolt kursuse raames läbi viidavad koolivälised tegevused ja õppekäigud;
- kursusega seotud e-õppe ülesanded;

- õpetaja poolt antud juhendiga iseseisvad ülesanded;
- konsultatsioonid ja individuaalsed juhendamised;
- kursuse arvestuseks valmistumine.

Õppetöö päevikus kajastatakse õpetaja poolt antavad auditoorsed õppetunnid, õpetaja poolt kursuse raames läbi viidavad koolivälised tegevused ja õppekäigud, kursusega seotud e-õppe ülesanded, õpetaja poolt antud juhendiga iseseisvad ülesanded, kursuse auditoorse õppetöö ajal aset leidvad ülekoolilised tegevused.

Kursuse õppetöö vältel toimuvate konsultatsioonide, individuaalsete juhendamiste ja kursuse arvestuseks valmistumise maht kavandatakse õppeaasta kursuste jaotuse ja arvestuste nädala plaani koostamise raames aineõpetaja ja õppealajuhataja koostöös.

4. AINEÜLESTE PÄDEVUSTE KUJUNDAMINE

4.1. Aineülesed pädevused

Viljandi Gümnaasiumis toimub aineülestes pädevuste kujundamine:

- 1) üldpädevuste arendamise kaudu;
- 2) läbivate teemade käsitlemise kaudu.

Aineülene pädevus on selline teadmine, oskus ja hoiak, mis on aineülese tähtsusega, st mida õpilane saab kasutada väljaspool mingi konkreetse õppeaine konteksti. Selliseid pädevusi iseloomustab laiem rakendatavus ning ülekantavus igapäevaelulistesse olukordadesse. Aineülestes pädevuste omandamine toimub mitmesugustes seostes ja kontekstides, nt erinevate õppeainete ning eri liiki õppetegevuste ja õppekeskkondade raames.

Aineülestes pädevuste kujundamine väljendab meie alusväärtusi ning kooli tegevuse üldisi taotlusi.

Viljandi Gümnaasiumis kujundatakse järgmisi riiklikus gümnaasiumi õppekavas kirjeldatud üldpädevusi:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus;
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus;
- 3) enesemääratluspädevus;
- 4) õpipädevus;
- 5) suhtluspädevus;
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus;
- 7) ettevõtlikkuspädevus;
- 8) digipädevus.

Viljandi Gümnaasiumis käsitletakse järgmisi riiklikus gümnaasiumi õppekavas kirjeldatud läbivaid teemasid:

- 1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
- 2) keskkond ja jätkusuutlik areng;
- 3) kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;
- 4) kultuuriline identiteet;
- 5) teabekeskkond;
- 6) tehnoloogia ja innovatsioon;
- 7) tervis ja ohutus;
- 8) väärtused ja kõlblus.

4.2. Aineülestev pädevuste kujundamise põhimõtted

Aineülestev pädevuste kujundamine toimub kõikide kooli õppe- ja kasvatustegevuste käigus ning kõikidel õppetegevuse tasanditel.

Aineülestev pädevuste kujundamise soodustamiseks peame õppetöö kavandamisel silmas järgmisi põhimõtteid:

- 1) osutame ühiselt tähtsatele ning kiiresti arenevatele valdkondadele, millele õppetöö eri osades (õppeainetes, koolikeskkonnas) tuleb tähelepanu pöörata;
- 2) toetame aineõpetuse eesmärkide paigutamist laiemasse konteksti ning püüame alati leida õppeainete seoseid ja ühisosasid, mida lõimingu kaudu koos käsitleda;
- 3) seostame eesmärgipäraselt ja järjepidevalt õppekeskkonna eri tasandeid: aineõpetust, tunnivälisest tööd ja õpilaste kooliväliseid kogemusi, sh juhtides aineõpetuse tähelepanu olulistele koolivälisest kogemustele, mida aineõpetuses on kasulik teadvustada, ning osutades tunnivälisest tegevustes peituvatele, muidu osalt varjatud õppimisvõimalustele;
- 4) võimaldame õpetajale õppetöö kavandamisel autonoomia, et ta saaks valida õppetegevuse lähtekohti aktuaalsete aineülestev probleemidega seotud õppekasvatustlike ideede rakendamiseks;
- 5) täiendame järjepidevalt õppe- ja kasvatustegevuste rõhuasetusi ning leiame ruumi uuendusliku või radikaalse õppe jaoks;
- 6) osutame ainevaldkonna töögruppides koostööd tehes kursuseti ja õppeaineti kattuvatele teemadele, oskustele, lähenemisviisidele, mis on täiendus olemasolevatele õppekava struktuuridele ning pakuvad seoseid eri distsipliinide, õpikogemuse ja teadmiste vahel.

Kõik ülekoollisest tegevused ning sündmused peavad toetama aineülestev pädevuste kujunemist ning sellest lähtutakse kooli üldtööplaani kavandamisel.

Allolev skeem 2 iseloomustab aineülestev valdkondade seoseid õppekavas. Tabel 7 koondab aineülestev pädevuste kavandamise strateegia.

Üldpädevused kui kõige kõrgem eesmärk

Kujunevad läbi kõigi õppetegevuste, tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

Kultuuri- ja väärtuspädevus	Sotsiaalne ja kodaniku-pädevus	Enesemääratlus-pädevus	Õpi-pädevus	Suhtlus-pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus	Ettevõtlikkus-pädevus	Digipädevus
-----------------------------	--------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	---	-----------------------	-------------

Ainevaldkonniti lõimitud õppeained

Ainevaldkonna eesmärk on valdkonnapädevuste kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuste kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja koolivälise tegevuse.

Keel ja kirjandus	Võõrkeeled	Matemaatika	Loodusained	Sotsiaalsained	Kunstid	Kehaline kasvatus
-------------------	------------	-------------	-------------	----------------	---------	-------------------

Õppeained ja kursused

Ühistegevused, huvitegevus ja noorsootöö

Koostöö partneritega ja projektid

Loovtööd ja uurimistööd

Füüsiline õpikeskkond

Õppetegevuse tasandid koolis

Kultuuriline identiteet

Tervis ja ohutus

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Väärtused ja kõlblus

Teabekeskond

Keskkond ja jätkusuutlik areng

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Tehnoloogia ja innovatsioon

On aineüleised ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada. Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahend, neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel.

Läbivad teemad kui üldpädevuste kujundamise vahend

Skeem 2. Aineüleste valdkondade seosed õppekavas

Tabel 7. Aineülestes pädevuste arendamise strateegia

Üldpädevused				
Kultuuri- ja väärtuspädevus; sotsiaalne- ja kodanikupädevus; enesemääratluspädevus; õpipädevus; suhtluspädevus; matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiapädevus; ettevõtlikkuspädevus; digipädevus				
Millist õppijat kujundame Õppija on õppeprotsessis aktiivne, on algatusvõimeline ja ettevõtlik, seab endale eesmärged ning vastutab nende täitmise eest, kogeb õpiedu, teab ja arendab oma andeid läbi mitmekülgsete õpitegevuste sh info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades, oskab rakendada ajaplaneerimise meetodeid, on suuteline eneserefleksiooniks ning õppimisel ette tulevate takistuste ületamiseks, suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast, kasutab kohaseid keelevahendeid, sobivat keelestiili ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi, väärtustab ausust, on harmooniline isiksus, kes hoolib oma kaaslastest, ümbritsevast keskkonnast ning oma tervisest.				
Kuidas saame hinnata pädevuse kujunemist	Indikaator/tunnus		Hindamise viis, info kogumine tulemuste kohta ja selle analüüs	
	Õppija motiveeritus, õpiedu, suhete kvaliteet oma kaaslastega, keskkonna- ja terviseteadlik käitumine, algatused, ettevõtlikkus, mitmekülgsete õpioskuste ja -võtete rakendamine, eneseanalüüsi suutlikkus.		<ul style="list-style-type: none"> - Arenguvestlused - Õpipäevik - Õppenõustamine - Õpilase eneseanalüüsi rakendamine hindamise käigus - Õppija vaatlus erinevas õppekeskkonnas - Õpetajatevaheline koostöö - Õpetajate ühisarutelu õppijate aineülestes pädevuste arengu teemal 	
Rakendamise selgitus	Õppe- ja kasvatustegevus	Läbivad teemad	Õppekeskkond	Huvi- ja noorsootöö
	Kõik kooli õppe- ja kasvatustegevused toetavad õpilaste aineülestes pädevuste arengut. Iga õpetaja teadvustab oma rolli aineülestes pädevuste kujundajana.	Kultuuriline identiteet; Tervis ja ohutus; Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine; Väärtused ja kõlblus; Teabekeskond; Keskkond ja jätkusuutlik areng; Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus; Tehnoloogia ja innovatsioon.	Kooli õppekeskkond on õppimist toetav, pakub võimalust õppimiseks väiksemates ja suuremates gruppides mitmekülgisel moel. Kooli sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond toetab häid suhteid ning loominguilist.	Kooli huvitegevus ja noorsootöö toetavad aineülestes pädevuste arengut. Kooli aastaplaani koostamisel lähtume mitmekülgsete aineülestes pädevuste arendamise vajadusest.
Millised koostööviisid toetavad üldpädevuse arendamist	<ul style="list-style-type: none"> • Ülelennulised ja ülekoollised õpperühmad • Taseme- ja huvipõhine õpe • Õpetajate koostöögrupid • Õppenõustajate koostöö õpilastega, vanematega ja õpetajatega 			

5. LÕIMINGU KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED

Lõimingu rakendamise eesmärgiks on terviklike teadmiste, oskuste ja hoiakute ning seoste loomise suutlikkuse kujundamine.

5.1. Lõimingutsentrid

Lõimingutsenter on ühendav tegur, mille ümber õppetegevus kavandatakse. Lõimingu kavandamisel on oluline lõimingutsentri määratlemine. Viljandi Gümnaasiumis on lõimingu kujundamise aluseks järgmised lõimingutsentrid:

- 1) õppetegevuse temaatika ja õpiväljundid;
- 2) õppetegevuse metoodika;
- 3) õppetegevuse ajakava;
- 4) aineüleised pädevused (üldpädevused ja läbivad teemad), mis kujundavad võimaluse seostada õppetegevused ühiskonnas aktuaalsete teemadega.

5.2. Lõimingu kava

Tabel 8. Lõimingu kava

Lõimingutsentrid	Tegevused
Temaatika ja õpiväljundid	<ul style="list-style-type: none"> - Erinevates ainevaldkondades ja õppeainetes omandatavate pädevuste tervikuks sidumine. - Õpitavas terviku loomiseks õppija suunamine. - Õpitulemuste ühine hindamine.
Metoodika	<ul style="list-style-type: none"> - Õppijate pädevuste kujundamine rakendades erinevaid õpistiile ja õppemeetodeid. - Ühised õppetegevused erinevate kursuste lõikes.
Ajakava	<ul style="list-style-type: none"> - Tegutsemine koolis ühiselt kokku lepitud eesmärkide nimel. - Aineüleised ja ainetevahelised õppetegevused. - Ühised õppekäigud. - Perioodide õppe kavandamise alus.
Aineüleised pädevused	<ul style="list-style-type: none"> - Kõikides õppeainetes ühiskonnas aktuaalsete teemade käsitlemine. - Õppijate suunamine kujundama oma teadmistes, oskustes ja hoiakutes terviklikke arusaamu.

5.2. Aineülestest pädevuste ja läbivate teemad põhine lõimimine

Aineülestest pädevuste põhise lõimingu rakendamine on erinev nende sisust lähtuvalt. Lähtume Viljandi Gümnaasiumis [Gümnaasiumi riiklikus õppekavas](#) toodud üldpädevuste ja läbivate teemad eesmärkidest ning nende alusel:

- 1) kujundame lõimitud õppetegevusi;
- 2) valime ühiskonnas aktuaalsete ja oluliste teemad käsitlemise aja ja viisi;
- 3) kavandame õppekäike;
- 4) planeerime ülekoolilisi ühistegevusi;
- 5) sõlmime kokkuleppeid külalisesinejate osalemiseks õppetöös;
- 6) langetame projektides osalemise otsused või projektide algatamine;
- 7) arendame kooli õppekava valikkursused;
- 8) otsustame kooli eelarvevahendite jaotumine õppetegevuste osas;
- 9) kavandame koostöövormid ja personali struktuuri;
- 10) kujundame kooli füüsilist, vaimset ja sotsiaalset õppekeskkonda.

5.3. Lõimitud aine- ja keeleõpe

Tähtsustame võõrkeelte õppes erinevate õppeainete temaatika lõimimist õppe sisuga. Sellega avardame üldise keeleoskuse kõrval õpilaste kultuurilist silmaringi ning arusaamist tänapäeva maailmas toimuvatest protsessidest. Lõimitud aine ja keeleõppe rakendamine võimaldab võõrkeelses keskkonnas iseseisvalt toimida, mõista ja väärtustada oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi, suhelda sihtkeele kõnelejadega nende kultuurinorme järgides. Käsitletav õppesisu kujundab suutlikkust jätkata õpinguid võõrkeeles, osaleda erinevates rahvusvahelistes projektides ning kasutada võõrkeeli rahvusvahelises töökeskkonnas.

Viljandi Gümnaasiumis on kõikidel tasemetel (B1-C1) toimuva võõrkeele õpe lõimitud Euroopa Liidu, ühiskonna- ja kultuuri temaatikaga. Lõimitud aine- ja keeleõppe rakendamise ajakava konkreetse kursuse raames otsustab aineõpetaja ning toob selle välja oma töökavas. Lisaks toetab lõimitud aine- ja keeleõpet osalemine rahvusvahelistes projektides, sõpruskoolide kohtumistel ja õpilasvahetuses. Rahvusvahelise koostöö ja projektides osalemise oleme lisanud oma kooli ülekooliliste valikkursuste moodulisse. Õpilane, kes rahvusvahelises koolide koostöös või projektitegevuses osaleb, läbib selle kaudu ühtlasi võõrkeele valikkursuse.

Lõimitud aine- ja keeleõppe on integreeritud võõrkeele õppesse kogu gümnaasiumiõpingute vältel ning seda kirjeldatakse kooli õppekavas võõrkeelte ainevaldkonna kavas.

Lõimitud aine- ja keeleõppe moodulite ja kursuste kirjeldused on toodud kooli õppekava lisa 1.

6. HINDAMISE KORRALDUS VILJANDI GÜMNAASIUMIS

Viljandi Gümnaasiumi hindamise korraldus tugineb [Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele](#) ja [Gümnaasiumi Riiklikule Õppekavale](#). Meie kooli hindamise korraldus tugineb ühiste kokkulepetele ja koolimeeskonna alusväärtustele.

Viljandi Gümnaasiumi hindamise korralduse eesmärgiks on motiveerida õppijat ning anda arendavat ja edasiviivat tagasisidet õppeprotsessi vältel (s.o kujundav ehk õppimist toetav hindamine) ning soorituse tasemega seoses (s.o kokkuvõttev hindamine).

Hindamise korraldus toetab õppija arengut ning õnnestunud õppimist.

6.1. Hindamise korralduses kasutatavad mõisted

Kursus – arvestuslikult 35 õppetunnist koosnev õppetöö;

Õppeperiood – 7-nädalane õppetsükkel, mille jooksul läbitakse üks kursus;

Arvestuste nädal – õppeperioodi viimane (7.) nädal, mille jaoks koostatakse eraldi ajakava ning mille jooksul hinnatakse õpilase kursuse jooksul saavutatud õpitulemusi kokkuvõtvalt;

Kursusehinne – kursuse läbimise järel õpitulemuste saavutamise taset kajastav kokkuvõttev hinne;

Hindeline töö – kursuse vältel sooritatud ja hinnatud töö, mille liigid on toodud kooli õppekava käesolevas jaotises;

Järelevastamine – puudulikult hinnatud hindelise töö või tegemata hindelise töö sooritamine määratud tingimustel;

Järelarvestus – täiendava õppetöö järel puuduliku kursusehindega hinnatud arvestuse või kirjaliku töö uuesti sooritamine 10 koolipäeva jooksul.

Täiendav õppetöö – järelarvestuse tähtaja möödudes endiselt puuduliku või mittearvestatud kursusehinde korral määratud täiendav õppetöö, mille kohta avatakse eraldi päevik.

6.2. Hindamise eesmärgid

Hindamise eesmärgid on:

- 1) järjepideva teabe kogumine õpilase õpitulemuste ja arengu kohta;
- 2) edasiviiva hoiaku kujundamine õppimise suhtes;
- 3) õppija motiveerimine, suunamine efektiivsete õppimisviiside rakendamisele ja vastutustunde kujunemisele;

- 4) õppija arengut puudutava teabe analüüsimine tema edasise õppe kavandamiseks;
- 5) õppijale mitmekülgse tagasiside andmine tema õppimise viiside ja õpitulemuste kohta;
- 6) õppija eneserefleksiooni ja eneseanalüüsi oskuse arendamine;
- 7) õppija enesehinnangu kujunemise toetamine ning tema karjäärivalikute suunamine.

6.3. Hindamise meetodid

Viljandi Gümnaasiumis rakendatakse järgmisi hindamise viise:

- 1) õppimist toetav ehk kujundav hindamine. On õppimise protsessi kohta tagasiside andmine, mis toetab õppija arengut ja õppimise õnnestumist.
- 2) kokkuvõttev hindamine. On õpitulemuste saavutamise taseme kohta tagasiside andmine.

Iga kursuse juures toob õpetaja kursuse päevikusse esimese tunni alla välja kursuse hindamise selgituse.

Õppimist toetava hindamise käigus püstitab ja jagab õpetaja õpieesmäärke oma õpilastega, kuulab õpilasi õppeprotsessi käigus ning teab nende tugevusi ja nõrkusi; õpetab õpilastele enesehindamist; küsib mõtlemisele suunavaid küsimusi; toetab õpilaste enesejuhtimist ning analüüsib hindamisest saadud informatsiooni oma edasise töö planeerimisel.

Õppimist toetav hindamine saab olla nii kirjalik kui ka suuline. Õppimist toetavat hindamist rakendab õpetaja vastavalt oma õppeaine eripärale ja konkreetsele situatsioonile. Selliselt hindamise eesmärk on järjepidevalt suunata õppijat arendama oma suutlikkusi. Õppimist toetava hindamise võimalus tekib läbi iga interaktsiooni (vastastikuse suhtluse), mis toimub õppija ja õpetaja koostöös nii ainetunnis kui väljaspool tundi.

Õppimist toetava hindamisena on kirjalike tööde tagasiside kõrval käsitletavad:

- 1) õpetajapoolne juhendamine õpiülesande sooritamise käigus;
- 2) individuaalne vestlus õppijaga tema õppimise edenemisest ja tähelepanu juhtimine arengut toetavatele tegevustele;
- 3) grupivestlus õppijatega õppimise edenemisest ja tähelepanu juhtimine arengut toetavatele tegevustele;
- 4) verbaalne või mitteverbaalne märguanne õppeprotsessi käigus, mis aitab kaasa õnnestunud õppimisele;
- 5) refleksioon, sh eneserefleksioon ja enesehindamine.

Kokkuvõttev hindamine on õpitulemuse saavutatuse taseme mõõtmine. Kokkuvõtva hinde panekul võtab õpetaja arvesse kujundava hindamise tulemusi. Ka kokkuvõtva hindamise juures on õpetajal õigus lähtuda õpilase individuaalsusest.

6.4. Kokkuvõtva hindamise skaala Viljandi Gümnaasiumis

Tabel 9. Hindamise skaala ja teisendamine viiepalliskaalale

Eristav hindekaala A ... F	Teisendamine viiepalliskaalale
<p>„A+“ (suurepärase) õpilase teadmised ja oskused on märkimisväärsed ning ületavad tema õppekavas kirjeldatud taotletavaid õpitulemusi. => 100 %</p>	<p>„5“ (väga hea) hinnatakse õpitulemust, kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. 90 – 100%</p>
<p>„A“ (väga hea) õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, mis võimaldavad tal teadmisi ja oskusi iseseisvalt rakendada. 90 – 100 %</p>	
<p>„B“ (väär) õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused valdavas osas ning kasutab neid oskusi ja teadmisi edasisel õppimisel. 80 – 89 %</p>	<p>„4“ (hea) hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. 70 – 89%</p>
<p>„C“ (hea) õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, kuid nende iseseisval rakendamisel esineb ebatäpsusi ja puudusi. 70 – 79 %</p>	
<p>„D“ (rahuldav) õpilane on omandanud kirjeldatud õpitulemused, mis võimaldavad tal oluliste raskusteta hakkama saada edasisel õppimisel. 60 – 69 %</p>	<p>„3“ (rahuldav) hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. 50 – 69%</p>

<p>„E“ (kasin) õpilane on omandanud õpitulemused, mida ta oskab kasutada juhendaja toel, kuid iseseisval kasutamisel tekib olulisi raskusi ja omandatud õpitulemused on ebapiisavad iseseisvaks edasiseks õppimiseks. 50 – 59 % (ainevaldkonnal on õigus kasutada ka miinimumpiiri 45%)</p>	
<p>„F“ (puudulik) õpilase omandatud õpitulemused on ebapiisavad edasiseks õppimiseks või õpitulemuste omandatusele ei ole võimalik anda tagasisidet. 0 – 49 % (45%)</p>	<p>„2“ (puudulik) hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. 20 – 49% „1“ (nõrk) hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. 0 – 19%</p>
Mitteeristav hindekaala	Mitteeristav hindekaala
<p>„AR+“ (arvestatud kiitusega) õpilase teadmised ja oskused on suurepärased ning ta oskab omandatud iseseisvalt rakendada.</p> <p>„AR“ (arvestatud) õpilane on omandanud õppekavas kirjeldatud õpitulemused piisaval tasemel.</p>	<p>„AR“ (arvestatud) õpilane on omandanud õpitulemused ainekavas ettenähtud mahus.</p>
<p>„MA“ (mittearvestatud) õpilane ei ole omandanud õppekavas kirjeldatud õpitulemusi või ei ole tema õpitulemuste omandatusele võimalik anda tagasisidet.</p>	<p>„MA“ (mittearvestatud) õpilane ei ole omandanud õpitulemusi ainekavas ettenähtud mahus.</p>
<p>„T“, “!” tegemata, esitamata hinnatav töö.</p>	<p>„T“, “!” tegemata, esitamata hinnatav töö.</p>

Mitteeristava skaala rakendamine on lubatud valikkursuste korral, tervislikel põhjustel pikemate puudumiste korral ning õppeainetes, kus õpitulemused on seotud eripädevustega, tingimusel, et kooliastmehinne või kooli vahetamise korral kursuse hinne on võimalik panna eristav (kunst, muusika, liikumisõpetus). Ebaausate võtete kasutamine hindeliste tööde sooritamisel toob kaasa puuduliku hinde.

6.5. Hindelised tööd ja kursusehinde kujunemine

Hindelise töö eesmärk on:

- õpilasele tema teadmiste ja oskuste kohta tagasiside andmine õppimise toetamiseks ja /või;
- õpilase poolt saavutatud õpitulemus(t)e taseme välja selgitamine.

Kursuse jooksul on hindamine korraldatud viisil, mis suunab õpilast kursuse lõpetamiseks vajalike õpitulemuste saavutamisele.

Iga kursuse läbimist hinnatakse kokkuvõtva hindega. Kõik kursused peavad õppeaasta lõpuks ja kooli lõpetamiseks olema positiivse tulemusega.

Kursuse alguses selgitab õpetaja kursuse hindamise põhimõtteid. Need põhimõtted kajastatakse e-päevikus kursuse esimese tunni kirjelduses.

Kursusehinde kujunemine võib toimuda järgmiselt:

- 1) kokkuvõttev hindamine leiab aset arvestusena õppeperioodi 7. nädalal, milleks on arvestuste nädal ning õppeperioodi jooksul rakendatakse läbivalt kujundavat hindamist;
- 2) õppeperioodi vältel sooritab õpilane mitu kokkuvõtvat hindelist tööd ning kursuse hinne kujuneb nende soorituste ning kujundava hindamise tulemuste põhjal;
- 3) õppeperioodi vältel sooritab õpilane hindelised tööd ning arvestuste nädalal sooritab õpilane kursuse arvestuse. Õpetaja võib õpilase arvestusest vabastada hindeliste tööde silmapaistvate tulemuste põhjal.

6.6. Hindeliste tööde vorm ja liigid

Hindeliste tööde ja arvestuste vormi valib õpetaja lähtuvalt õpilaste arengu parimast toetamise võimalusest.

Hindelise töö vorm võib olla nii suuline kui kirjalik. Kursuse arvestuse vorm võib olla nii suuline kui kirjalik. Tabelis 9 on toodud hindeliste tööde põhiliigid.

Tabel 10. Hindeliste tööde põhiliigid

Hindelise töö liik	Selgitus
Hindeline tunnitöö	Hõlmab erinevaid tunniülesandeid ja/või tunnitööst osavõtu tõhusust.
Tunnikontroll	Hõlmab ühe teema või kuni viie ainetunni materjali ning kestab maksimaalselt ühe ainetunni.

	Tunnikontrollide arv ühe kursuse jooksul ei ole piiratud. Tunnikontrollist ei pea, kuid võib õpilast ette teavitada.
Kontrolltöö	Hõlmab mahukama teema või teemade komplekti materjali ning kestab maksimaalselt kaks ainetundi. Kontrolltöö tuleb kanda kursuse päevikusse kontrolltööde ajakavasse. Igal päeval võib olla üks mahukam kontrolltöö, kuid õpilaste ja õpetaja vahelisel kokkuleppel võib samal päeval sooritada rohkem kui ühe kontrolltöö.
Klassikirjand, -arutlus	Kirjandist ja arutlusest teavitab õpetaja õpilasi ette. Klassikirjandi kirjutamine kestab neli ainetundi.
Kodus koostatav kirjalik töö (kirjand, referaat, arutlus vm kirjalik iseseisev töö)	Iseseisva kirjaliku töö teemad ja esitamisaja teatab õpetaja iga kursuse või perioodi alguses ning märgib päevikus koduste tööde ajakavasse. Kodune ülesanne tuleb koostada selge eesmärgistusega ning võttes arvesse õppeülesande sooritamiseks kuluvat aega seoses õpilase üldise päevakavaga. Iseseisva koduse ülesande maht ei tohi takistada õpilase tegelemist huvialadega ning muude õppeülesannetega. Kirjalike tööde vormistamise nõuded lähtuvad õpilasuurimuse ja praktilise töö vormistamise nõuetest. Sisulised ja meetodilised nõuded õpilase kirjalikule tööle esitab õpetaja ning toob need ära päeviku sissekandena.
Rühmatöö	Rühmatöö meetodit kasutatakse ainetunnis ning seda võib hinnata nii kujundavalt kui ka kokkuvõtvalt.
Uurimistöö	Uurimistöö sooritamise tingimused on üks kooli lõpetamise tingimustest. Koolis on välja töötatud uurimistöö juhend ning abimaterjal, mis on leitavad kooli kodulehe ja e-päeviku kaudu. Uurimistöö hindamine toimub vastavalt juhendis toodud hindamismudelitele ja töö kaitsmise käigus.
Kodulugemine	Kodulugemise nõuded on fikseeritud ainekavas ja kursuse kirjelduses. Õpilast informeeritakse kodulugemise kirjandusest õppeaasta või kursuse algul ning lugemise tähtaeg märgitakse päevikusse kodutööde ajakavasse.
Arvestus	Arvestus on kursuse õpitulemuste kirjalik või suuline hindamine. Kursuse arvestus toimub õppeperioodi seitsmendal nädalal. Arvestuse sisu ja meetodi valib iga aineõpetaja ise vastavalt ainekavale ja õpilaste toetamise parimale viisile ning kohane info esitatakse kursuse päeviku esimese tunni sissekandena.
Proovieksam	Proovieksam viiakse läbi õpilaste eksamiks ettevalmistamise käigus ning selle eesmärk on aidata kaasa soorituse taseme paranemisele.

	<p>Proovieksami maht on ligilähedane või võrdne vastava eksami mahuga ning põhineb selle eksami sisul. Proovieksami läbiviimine korraldatakse viisil, et see ei häiriks üldist õppetööd. Proovieksami hinne võib olla kursusehinde kujunemise komponent.</p>
Koolilõpueksam	<p>Koolilõpueksam on kursuste õpitulemuste kirjalik või suuline hindamine. I ja II õppeaastal toimuvad üleminekuksamid.</p>

Hindeliste tööde liike võib rakendada lõimitult.

Arvestusega lõppeva kursuse vältel võib teha mitu kokkuvõtvat hindelist tööd, pidades silmas, et perioodi 7. õppenädalal toimub kursuse arvestus, milleks õpilasel peab jääma piisavalt aega valmistuda ning vältida tuleb 6. nädalale hindeliste tööde kuhjumist.

Medalikandidaadist koolilõpetaja võib teha ringi ühe kursuse arvestuse, kui see takistab tal medalile kandideerimist. Õpilane esitab vastavasisulise avalduse õppealajuhatajale.

6.7. Puudulikud sooritused

Viljandi Gümnaasiumis peavad kõik kursused olema sooritatud positiivsele tulemusele.

Ebaõnnestunud hindelise töö järelevastamine toimub kokkuleppel aineõpetajaga. Järelevastamise täpsed reeglid kursuse kohta tutvustab õpetaja õpilastele kursuse alguses koos hindamise põhimõtetega. Kui õpilasel on kursuse jooksul sooritatud hindelistest töödest 50% hinnatud puuduliku hindega või sooritamata, on õpetajal õigus hinnata kogu kursus puuduliku kokkuvõtva kursusehindega ning jätta õpilane täiendavale õppetööle.

Puuduliku õppe edukusega õpilane peab osalema vastava õppeaine konsultatsioonides. Kui kümne koolipäeva järel ei õnnestu konsultatsioonide ja järelevastamise abil jõuda positiivse õpitulemuseni, peab õpilane jätkama vastava kursuse läbimist täiendava õppetööna ning see kajastub kooli e-päeviku täiendava õppetöö päevikus. Täiendav õppetöö toimub õpetaja konsultatsioonide raames.

Puuduliku kursuse soorituse korral suhtleb õpilane aineõpetajaga, kes täpsustab, millises vormis ja sisus täiendav õppetöö on vajalik. Täiendava õppetöö eesmärgiks on positiivse õpitulemuseni jõudmine ja vajadusel järelarvestuse sooritamine. Täiendava õppetöö määrab õpilasele kooli õppenõukogu. Täiendava õppetöö sooritamine võib alata kohe pärast selle määramist. Ühe kursuse täiendava õppetöö maht on arvestuslikult kuni 35 akadeemilist tundi.

Vastava õppeaasta täiendav õppetöö tuleb sooritada hiljemalt sama õppeaasta lõpuks. Täiendavat õppetööd kavandatakse koostöös aineõpetajaga ning vajadusel õppenõustajaga, võttes arvesse, et õpilane tuleb toime ka õppeperioodi muu õppetööga.

Aineõpetaja fikseerib täiendava õppetöö päevikusse õpilase osalemise kokkulepitud õpitegevustes.

Õpilane tuleb järelevastamisele ettevalmistunult. Õpetaja ei pea võimaldama korduvat järelevastamist, kui selle põhjus on vastutustundetu ja hoolimatu suhtumine õpingutesse, mitte osalemine konsultatsioonides või kokkulepetest mitte kinni pidamine.

Täiendavat õppetööd ei määrata õpilasele, kui tema suhtes rakendub Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 28 (1) 7 (Õpilase koolist väljaarvamine), mille alusel arvatakse õpilane koolist välja, kui tal on gümnaasiumis õppides ühe õppeaasta jooksul pandud kolmes või enamal õppeaines üle poolte kursusehinnetena välja puudulik või mitteamestatud tulemus.

Täpsemad tingimused hindeliste tööde sooritamise ning kursusehinde kujunemise kohta on toodud ainevaldkonniti järgnevas punktis (7.8).

6.8. Hindamise põhimõtted ainevaldkonniti

Viljandi Gümnaasiumis on igal ainevaldkonnal tulenevalt oma sisulisest ning vormilisest spetsiifilisest hindamisel erisused. Ainevaldkondlikud erisused hindamisel toetavad õppijate arengut selles ainevaldkonnas parimal võimalikul viisil ning soodustavad mitmekülgsete õppemeetodite loomingulist rakendamist.

Ainevaldkonna piires võivad erineda kursusehinde kujunemise reeglid ning järelevastamise ajakava.

Ainevaldkondade hindamise põhimõtted on kooskõlas kooli hindamise üldise korraldusega.

6.8.1. Keel ja kirjandus (eesti keel ja kirjandus)

Tabel 11. Eesti keele ka kirjanduse hindamise põhimõtted ja juhised õnnestunud õppimiseks

Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Kirjandus: õppimist toetav hindamine kursuse vältel, kirjandusteoste lugemiskontrollid ja arutelud, kirjandid teoste kohta, arvestuste nädalal põhiteadmiste test, vestlus õpetajaga (kursusel loetud teoste ja käsitletud teemade piires).</p> <p>Eesti keel: õppeperioodi vältel sooritab õpilane mitu hindelist tööd, kursuse hinne kujuneb nende soorituste põhjal ja/või arvestuse põhjal.</p> <p>Suuna- ja valikkursused võivad lõppeda mitteeristava hindega (AR).</p>
Juhised õnnestunud õppimiseks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meenuta kodus igaks tunniks eelmises tunnis õpitud materjali. 2. Ole kursis päevauudistega. 3. Loe järjepidevalt vähemalt üht päevalehte, eriti pööra tähelepanu arvamuskirjeldustele. 4. Loe igal kuul läbi vähemalt üks raamat. 5. Loe kultuurilehti ja -ajakirju. 6. Kasuta teistes ainetes saadud teadmisi kirjandi kirjutamisel. 7. Harju kasutama ÕS-i. 8. Jälgi eesti keele õigekirja ka teiste ainete töödes. 9. Selgita välja oma õigekirja nõrgad kohad ja tegele järjepidevalt nende parandamisega. 10. Tee oma tööde vigade parandusi ja ära karda küsida selgitusi õpetajalt. 11. Käi kinos, teatris, raamatukogus.

6.8.2. Matemaatika

Tabel 12. Matemaatika hindamise põhimõtted ja juhised õnnestunud õppimiseks

Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Kursuse hinne kujuneb kontrolltöodes saadud tulemuste protsentide alusel. Protsendiarvestus on vastavuses kooli hindamisjuhendiga. Hea esinemise korral olümpiaadil liidetakse tulemusele 5 % (matemaatika-füüsika õppekaval: aritmeetika-, geomeetria- ja algebrakonkurss 35p ja rohkem + 3 %, alla 26p – 3 %).</p> <p>Tegemata koduste tööde korral lahutatakse tulemusest 5%. Kontrolltöö ajal puudumise korral tuleb teha järeltöö. Kui õpilane soovib oma perioodihinnet tõsta, on tal võimalus teha arvestustöö, mille hinne annab perioodihinde. Sellisel juhul enam üksikute kontrolltööde tulemusi ei arvestata (arvestustöö tegemise ajal enam selle tegemisest loobuda ei saa).</p> <p>Ebaõnnestunud töö korral tuleb pingutada seda rohkem järgmise tööga, et saavutatuks kujuneks vähemalt 50 %. Järgmine töö võib sisaldada lisaülesannet eelmise töö materjali kohta.</p> <p>Kui kontrolltöodes saadud tulemuste protsent on alla 50 %, tuleb sooritada arvestustöö, mille maksimumhinne on E.</p>
Juhised õnnestunud õppimiseks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osale aktiivselt igas tunnis. 2. Võta kaasa kõik vajalikud õppevahendid. 3. Valmistu igaks tunniks. Selleks loe läbi eelmises tunnis õpitu. Õpi pähe uued valemid ja mõisted. Lahenda kodused ülesanded. 4. Kui midagi jääb arusaamatuks, pöördu õpetaja poole täiendavate selgituste saamiseks. 5. Kui puudusid tunnist, kirjuta selles tunnis õpitud osa järele ja lahenda iseseisvalt ülesanded. Küsimuste korral saad ikka abi matemaatikaõpetajalt. 6. Tekstülesandest mitteamusaamise korral loe teksti korduvalt uuesti ning tee iga läbilugemise järel märkmeid andmete kohta, mida oskaid välja lugeda. Vajadusel illustreeri loetut joonisega. Tihti aitab joonis ülesannet paremini mõista. 7. Tööks valmistumine. Loe mõttega läbi teooria. Korda üle valemid ja mõisted. Veendu, et oskad iseseisvalt lahendada juba varem lahendatud ülesandeid. Selleks kata vihikust kinni lahendus, lahenda ise ülesanne ning kontrolli, kas saadud tulemus vastav varem leitud tulemusele. 8. Matemaatikaga tuleb tulemuste saamiseks tegeleda järjepidevalt. 9. Tee alati natukene rohkem, kui sinult oodatakse 10. Tee alati natukene paremini, kui sinult oodatakse ja sa oled edukas. Kindel!

6.8.3. Sotsiaalsed (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, majandusõpetus)

Tabel 13. Hindamise põhimõtted ja õnnestunud õppimise juhend sotsiaalses (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, majandusõpetus)

Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Kursuste hindamisel on kasutusel kaks lähenemist, mis lepivad kokku vastavalt iga kursuse alguses õpetaja ja õpilaste koostöös.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Õppeperioodi vältel hinnatakse õpilase aktiivsust tunnis, osalemist suulistel aruteludel ja tunnikontrollide sooritamist. Arvestuste nädalal sooritab õpilane arvestuse kursusel õpitud materjali kohta kas suuliselt või kirjalikult vastavalt perioodi algul kokkulepitule. 2. Õppeperioodi vältel sooritab õpilane mitu kokkuvõtvat hindelist tööd ning kursuse hinne kujuneb nende soorituste ning kujundava hindamise tulemuste põhjal.
Juhised õnnestunud õppimiseks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korda kodus igaks tunniks eelmises tunnis õpitud materjali. 2. Kuula/vaata iga päev ühte uudistesadet. 3. Loe iga päev vähemalt ühte päevalehte. 4. Uuri internetist ajaloolise sisuga lehekülgi (näiteks: http://www.estonica.org/et/ ; http://www.histrodamus.ee/) 5. Kuula/vaata ajaloolise sisuga raadiosaateid/dokumentaalfilme. 6. Loe ajaloo teemalisi ajakirju (nt „Imeline Ajalugu“). 7. Loe ajaloolise sisuga ilukirjandust. 8. Külasta võimalusel erinevaid muuseume. 9. Osale ja soovita ka teistele osaleda kooli õppekäikudel. 10. Suhtle aktiivselt oma vanavanematega ja võimalusel vanavanavanematega, et talletada mälestusi möödunud aegadest. 11. Loe TERAs olevaid õppematerjale. 12. Võta võimalusel osa (kooli poolt pakutavast) projektitööst, kus on võimalik arendada ettevõtlikkust, sh kogukonnapraktika formaadis.

6.8.4. Võõrkeeled

Tabel 14. Hindamise põhimõtted ja õnnestunud õppimise juhend võõrkeeltes

<p>Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine</p>	<p>Kursusehinde kujunemine võib toimuda järgnevalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokkuvõttev hindamine toimub arvestuste nädalal (õppeperioodi 7.nädalal), mil õpilane sooritab suulise kirjaliku arvestuse, mis kontrollib erinevaid osaoskusi. Arvestuseks võivad olla ka erinevad projektid, väljasõidud, teatri- ja filmi külastused, esitlused jne; - Õpilane sooritab kokkuvõtva mahukama arvestustöö arvestuse nädalal; • Õpilane sooritab õppeperioodi jooksul hindelised tööd ning arvestuse nädalal kursuse arvestustöö. <p>Aineõpetaja võib vajadusel ning õppija motivatsiooni ja õppimise toetamise eesmärgil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • anda õpilasele iseseisva töö arvestusnädalal; • vabastada õpilane arvestustööst, kui perioodi jooksul on õpilasel kõik hindelised tööd sooritatud suurepäraselt; • anda õpilasele lisatöö, kui perioodi jooksul on tekkinud õrpevõlgnevusi.
<p>Juhised õnnestunud õppimiseks</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õpi teadlikult, ole igaks tunniks võimalikult hästi ette valmistatud. 2. Osale aktiivselt igas tunnis. 3. Õpi kasutama oma õppetöös erinevaid sõnastikke. 4. Hääliduse õppimisel kasuta veebipõhiseid sõnastikke, kuula ja korda uusi sõnu mitu korda. 5. Uute sõnade õppimisel ära unusta neid ka kirjalikult harjutada. 6. Tee kirjalike tööde vigade parandusi, seejärel analüüsi neid ja õpi õiged vormid selgeks. 7. Loo endale võimalikult palju kokkupuutevõimalusi õpitava keelega. Kuula võimalusel erinevaid võõrkeelseid tekste. 8. Loe lisaks võõrkeelseid tekste, raamatuid, ajakirju, jne. 9. Suhtle igal võimalusel, vigu ei pea kartma, nendest saab õppida. Rääkima õpitakse rääkides. 10. Võimalusel kasuta Interneti keskkonda erinevate osaoskuste (lugemine, grammatika, keelestruktuurid, kuulamine) harjutamiseks. 11. Tööta tunnis õpitu järgmiseks tunniks läbi. 12. Õpi võõrkeeli järjepidevalt. 13. Pea meeles, et keeleõpe on elukestev õpe. 14. Suhtle võõrkeele õpetajaga, kes on alati lahkelt nõus sind aitama ja toetama. 15. Pea meeles: harjutamine teeb meistriks.

6.8.5. Loodusained (bioloogia, geograafia, füüsika, keemia)

Tabel 15. Hindamise põhimõtted ja õnnestunud õppimise juhend loodusainetes (bioloogia, geograafia, füüsika, keemia)

<p>Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine</p>	<p>Bioloogia, keemia, füüsika ja geograafia hindamisel on põhiline tähelepanu suunatud kujundavale hindamisele eesmärgiga soodustada pidevat produktiivset õpiprotsessi.</p> <p>Kursuste sisu käsitlemisel ja õpitulemuste hindamisel arvestatakse diferentseeritult erinevate õppesuundade õppekavade ja õppeaine eripära.</p> <p>Õppeperioodi vältel sooritab õpilane hindelisi töid (tulemust märgitakse kas punktisummana või tähega). Õpetaja kommenteerib töid suuliselt või kirjalikult, õpilane teeb vigade parandust ja/või järeltööd ning kasutab vajadusel konsultatsioonides pakutavat tuge).</p> <p>Arvestuste nädalal võib toimuda arvestuslik töö, mis annab ülevaate olulisematest omandatud oskustest suuliselt, praktilise tööna või kirjalikult.</p> <p>Nii kursuse jooksul kui arvestusnädalal saadud hindeid arvestatakse kursuse hinde kujundamisel.</p> <p>Praktikumide kursusi ja valikaine kursusi hinnatakse mitteeristaval skaalal.</p> <p>Kooliastme hinne kujuneb eraldi riiklike kohustuslike kursuste koondina, praktikumide koondina ja eraldi iga suunakursuse koondina</p>
<p>Juhised õnnestunud õppimiseks</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eesmärk: Analüütilise mõtlemise ja otsustusvõime arendamine, olles keskkonna- ja terviseteadlik, toetudes loodusteaduslikule mõtlemisele ja -kirjaoskusele. 2. Kui soovid õppida õppima ja hästi hakkama saama, siis loodusainete õpetajad on valmis toetama Sinu püüdusi. Suhtle õpetajatega avatult! 3. Võta endale vastutus tulemusliku õppimise eest - soovitame meetodeid: igaks tunniks ette valmistudes, kodutöid tehes, aktiivselt tunnis õppides, olles järjepidev. Analüüsi pidevalt oma arengut ning õppimismeetodite efektiivsust. Pea meeles: harjutamine teeb meistriks. 4. Suhtu reaalainetesse realistlikult. Ole julge esitama õpitava kohta oma arusaama ja arutlema nähtuste üle. Otsi alati seoseid õpitava ja Sulle tuttavate igapäevaste nähtuste vahel. Kasuta oma mitmekülgset andekust! 5. Võta julgelt kasutusse erinevaid õppematerjale (TERA, usaldusväärsed veebikonspektid, õpik, oma konspekt, praktiliste tööde protokollid, töövihik) ja õpikeskkondi, sh võõrkeelseid (You Tube videod katsetest, ülikoolide veebilaborid, populaarteaduslikud telesaated, National Geographic, Imeline

	<p>teadus, Horisont; Taskutark; e-koolikott, digiõpikud jne). Kasu saad vaid kasutades!</p> <ol style="list-style-type: none">6. Kasuta matemaatikas õpitud lahendusvõtteid loodusainetes arvutusülesannete lahendamisel. Küsi kohe, kui midagi jääb arusaamatuks. Harjuta ülesandeid läbi kirjutades.7. Keeleoskused on hädavajalikud, et ennast väljendada. Õpi tundma ja kasutama tekstis uusi mõisteid, häälda ja kirjuta uusi sõnu mitu korda. Mõistete õppimisel pööra tähelepanu nende sisule ja sõnasta endale arusaadav selgitus. <p>Tee kindlasti vigade parandusi, seejärel analüüsi neid ja täienda teadmisi just oma vigade põhjal.</p>
--	---

6.8.6. Liikumisõpetus

Tabel 16. Hindamise põhimõtted ja õnnestunud õppimise juhend liikumisõpetuses

<p>Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine</p>	<p>Ainekavasse kuuluvate liikumisõpetuse valdkondade (liikumisoskused; tervis ja kehalised võimed; kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur ning vaimne ja kehaline tasakaal hindamiseks on arvestuslikud nõuded. Arvestuslikest nõuetest teavitatakse õpilasi kursuse algul. Arvestuslikud nõuded sõltuvad liikumisõpetuse plokist ning lähtuvad õpilase individuaalsest eripärast.</p> <p>Kursuse jooksul jälgib õpilane eelhindamise käigus seatud eesmärkide alusel enda arengut ning kursuse lõpul analüüsib enda tegutsemist. Igal õppeaastal, välja arvatud gümnaasiumi viimasel aastal, on õpilane osaleja/korraldaja vähemalt ühel rahvaspordi- või tantsuüritusel või osaleb koolivälistel võistlustel kooli võistkonnas.</p> <p>Igal õppeaastal, välja arvatud gümnaasiumi viimasel aastal osaleb õpilane talispordinädala tegevustes.</p> <p>Liikumisõpetuses kuuluvad hindamisele kõik õpilased. Tervisest tingitud erivajadustega õpilase õppetegevus korraldatakse koostöös õpetajaga, arvestades, et õpilane omandaks kursuse õpitulemused sõltuvalt enda tervislikust seisundist. Õpilane suunatakse osalema võimetekohasel liikumisõpetuse või tervisevõimlemise kursusel.</p> <p>Hindamisel rakendatakse mitteeristavat skaalat, kus „arvestatud“ (AR) tähendab, et õpilane on õpitulemused saavutanud ning „mittearvestatud“ (MA) tähendab, et õpilane ei ole kõiki õpitulemusi saavutanud. Mitteeristava hinde juurde kuulub kirjalik tagasiside, mida on võimalik vajadusel teisendada märksõnade kaudu eristavaks hindeks.</p> <p>Hindamine toimub protsessipõhiselt liikumisõpetuse kursuse jooksul.</p> <p>Kursuse arvestusega kaasneb:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) esimesel kursusel suuline ning teisel kuni viiendal kursusel kirjalik tagasiside; 2) kirjalik või suuline tagasiside õppijale. <p>Antud tagasiside põhjal on võimalik vajadusel arvestusliku hinde teisendamine täheskaalale või numbriliseks hindeks.</p>
<p>Juhised õnnestunud õppimiseks</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ole tunnis õigel ajal, õiges kohas ja õiges riietuses. 2. Suhtle õpetajaga, julge küsida. 3. Mõtle kaasa, tegutse kaasa.

6.8.7. Kunstid (muusika, kunst, tants, teater)

Tabel 17. Hindamise põhimõtted ja õnnestunud õppimise juhend kunstiainetes (muusika, kunst, tants, teater)

Kursuse kokkuvõtva hinde kujunemine	Kursusehinne kujuneb kontrolltööde ja praktilise ülesande põhjal. Õppesuuna suunakursusi hinnatakse mitteeristaval skaalal ehk arvestuslikult.
Juhised õnnestunud õppimiseks	<p>Eesmärgid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunsti arenguloo etappides orienteerumine; • tervikliku maailmapildi kujundamisel seoste loomine kultuuri, ühiskonna ja ajalooga; • kunstiteoste analüüsimise oskuse arendamine; - Ainealase terminoloogia valdamine. <ol style="list-style-type: none"> 1. Osale aktiivselt igas tunnis – kuula ja vaata tunnis uue materjali õpetamist, arutle ning mõtle kaasa. 2. Tee endale märkmeid olulisematest teadmistest. 3. Kui sul tekib küsimusi – ei saanud mõnest sõnast või 4. mõttekäigust aru või tahaksid mingi teema kohta täpsemalt teada – küsi julgelt. 5. Vaata tunnis õpitavale materjalidele huvi korral õpikust ning TERA-st lisa ja soovitatud kirjandust või filmi. 6. Väljenda oma arvamust julgelt, hinnanguid anna koos põhjendustega. 7. Tee endale selgeks iga ajastu stiilitunnused ja põhilised objektid ning esindajad. 8. Pane tähele seoseid erinevate ajastute vahel ja ajaloos toimuvat. 9. Praktilise töö teostamisel konsulteeeri õpetajaga. 10. Osale õppekäikudel. 11. Jälgi end ümbritsevat linnaruumi ja muud elu- ja virtuaalkeskkonda.

6.9. Käitumise hindamine

Õpilase käitumise hindamise aluseks on ühiskonnas üldiselt tunnustatud käitumis- ja kõlblusnormid.

Õpilase käitumist hinnatakse kogu gümnaasiumiõpingute vältel kujundavalt ehk õppimist toetavalt. Hindamises osalevad kõik kooli töötajad. Õpilase käitumist ei hinnata kokkuvõtva hindega.

Õpilane saab tagasisidet oma käitumisele ja hoiakutele oma õpetajatelt ning vastastikuse hindamise kaudu kaaslastelt.

Ootused õpilase käitumisele ning koolipoolsed tegevused õpilase mitteootuspärase käitumise ilmnemisel on kehtestatud kooli kodukorras.

6.10. Hindamisest teavitamine

Kontrolltöö kantakse kursuse päevikusse kontrolltööde ajakavasse. Üldjuhul teavitatakse õpilast kontrolltööst ette vähemalt kolm koolipäeva.

Iseseisvad kodused tööd või muud pikema tähtajaga iseseisvad ülesanded kantakse kursuse päevikusse koduste tööde ajakavasse.

Hinnatud kirjalikke töid on õpilasel õigus näha. Õpetaja ei pea hinnatud kirjalikku tööd õpilasele tagastama.

Arvestuse tulemused ja kursuse kokkuvõtvad hinnad tehakse teatavaks päevikus vähemalt ühe koolinädala jooksul pärast arvestuse toimumist. Väga mahukate tööde puhul võib hindamisaeg pikeneda ja sellest teavitab õpetaja oma õpilasi.

Õpilase hinned on seadusega kaitstud isikuandmed. Õpetaja võib teostada õppetöö eesmärgil hindeliste tööde analüüsi tunnis, pidades silmas iga konkreetse õpilase hinde konfidentsiaalsust.

Õpilane ja lapsevanem või tema seaduslik esindaja pääsevad e-päevikusse neile eraldatud kasutajatunnuse ja parooli abil.

6.11. Hinnete märkimine kooli dokumentides

Õpilase hinned on märgitud kooli e-päevikus.

E-päevikusse kantud õpilase õppetööd puudutav info salvestub õpilasraamatusse. Õpinguraamatu infot kasutatakse kokkuvõtete tegemiseks ning õpilase õppetöö väljavõteteks.

Lõpudokumentides ja õpinguraamatu väljavõtetes teisendatakse vastava nõude olemasolul täheline hineskaala viiepalliskaalale vastavalt hineskaala tabelis toodud jaotusele (p 7.4).

6.12. Hinnete vaidlustamine

Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja tagasisidet vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või tagasiside saamist. Selleks tuleb esitada kooli direktorile kirjalikult vastav taotluse koos põhjendustega.

Kooli direktor algatab vastava taotluse menetluse, teeb otsuse ja teavitab sellest esitajat kirjalikult mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul taotluse registreerimisest.

7. ÕPPIMIST TOETAVAD TEGEVUSED KOOLIS JA ÕPPENÕUSTAMINE

7.1. Õppijate andekuse toetamine

Peame oluliseks iga õpilase andekuse toetamist.

Õpilase andekuse arendamist toetavad:

- mitmekülsete valikainete õppimise võimalus ja valikuvabadus;
- võimalus arvestada teiste õppeasutuste õppetöös osalemist Viljandi Gümnaasiumi õppekavas;
- õpetajate individuaalne juhendamine olümpiaadideks ja õpilasvõistlusteks valmistumisel;
- tasemerühmade õpe eesti keeles, matemaatikas, võõrkeeles;
- loodusainete ja matemaatika praktikumide rühmaõpe;
- õpilaselt õpilasele õpetamise ja juhendamise kaasamine.

7.2. Õppenõustamine

Viljandi Gümnaasiumis tegutseb õppenõustamiskeskus, mille tegevuse eesmärk on õnnestunud õppimist toetav nõustamine, õppija individuaalset arengut toetava õppeprotsessi kujundamine, õppija üldpädevuste arengu toetamine ning õppija karjääriplaneerimise toetamine.

Kooli õppenõustamiskeskuses töötavad õppenõustaja, õppenõustaja-koolipsühholoog ja sotsiaalpedagoog-karjäärikoordinaator. Keskusel on oma tegevuskava ja -kontseptsioon. Õppenõustaja on kuulaja, abistaja, nõuandja, suunanäitaja, infojagaja, tähelepanujuhtija.

Õppenõustamiskeskusesse saavad pöörduda Viljandi Gümnaasiumi õpilased, Viljandi Gümnaasiumi lapsevanemad ning Viljandi Gümnaasiumi õpetajad. Viljandi linna ja maakonna põhikoolide õpilased saavad õppenõustamiskeskusest infot Viljandi Gümnaasiumis õppimise võimaluste uurimiseks.

Õpilasel on soovitatav pöörduda õppenõustamiskeskusesse, kui tal on: raskused õppimise ja/või mõne õppeainega, keerulised suhted kaasõpilaste ja/või õpetajatega, karjääriplaneerimise alaseid küsimusi, muud probleemid oma elus.

7.3. Individuaalse ajakava ja individuaalse õppekava rakendamine

Viljandi Gümnaasiumis toetatakse õpilase individuaalset arengut eeskätt läbi mitmekülgse ja valikupõhise õppekava ning õpioskuste toetamise.

Õppenõustamise keskuse, õpperühma juhendaja, õpilase ja tema vanema või seadusliku esindaja koostöös võib kool teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui selle muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, koostatakse õpilasele riiklikus õppekavas sätestatud tingimustel kas individuaalne õpingute ajakava või individuaalne õppekava.

Individuaalse ajakava ja õppekava rakendamisel õpilase tervislikest põhjustest tulenevalt võib ülemäärase pinge vähendamiseks suurendada mitteeristaval skaalal hinnatavate kursuste arvu, seda ka ajutiselt.

Individuaalse ajakava või individuaalse õppekava vajadus selgitatakse välja kooli ja kodu koostöös. Nende kehtestamisel võetakse arvesse õpilase suutlikkust, tema tervislikku seisundit ning eksperthinnangut õpetajalt. Vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste.

7.4. Karjääriplaneerimine

Viljandi Gümnaasium teeb koostööd Eesti Töötukassa Viljandimaa osakonnaga. Osapooled on sõlminud koostöölepingu, mille alusel pakutakse õpilastele nende vanusele ja eelteadmistelevastavaid karjääriplaneerimise teenuseid. Erinevate aastate õpilastele pakutakse järgnevaid teenuseid:

- I aasta - õpilased saavad õppeaasta II pooles (kevadel) eneseanalüüsi grupinõustamist, mis toetab positiivse minapildi arengut ja aitab noorel enda tugevusi paremini mõista.
- II aasta - õpilased saavad õppeaasta II pooles (kevadel) töötoa hariduse- ning õppimisvõimaluste teemal koos infootsinguga. Antud teema annab õpilastele nii teoreetilised teadmised kui ka praktilised oskused, kuidas leida vajalik info karjäärivalikute tegemiseks pärast gümnaasiumi lõpetamist.
- III aasta - õpilased saavad võimaluse õppeaasta I pooles (sügisel) tutvuda Töötukassa Viljandimaa osakonna tööga. Noortele antakse ülevaade Töötukassa poolt pakutavatest

teenustest. Noortele tutvustatakse võimalust tulla individuaalsele karjäärinõustamisele, et enda edasised karjäärivalikud teadlikult teha ning juhendatakse, kuidas nad saavad endale e-Töötukassas ise sobiva aja broneerida valitud karjäärinõustaja juurde (kontaktselt Töötukassa osakonnas või e-teenusena).

8. ÕPPETÖÖD KAJASTAV DOKUMENTATSIOON PÄEVIKUS JA ÕPETAJA TÖÖKAVA

Kooli õppetöö toimumist kajastatakse kursuste kaupa kooli e-päevikus. Päevikus täidab õpetaja aineõppe päevikut. E-päevikusse kantud informatsiooni baasil kujuneb õpilase isiklik elektrooniline õpingute ülevaade. Salvestatud andmestik moodustab elektroonilise õpilasraamatu.

Õpetaja töökava on ainetunni täpsusega e-päevikusse salvestatud ajakava, mis sisaldab viiteid õppematerjalidele. Õpetajate töökavad koondab õppealajuhataja iga õppeaasta lõpuks elektrooniliselt.

Kui õpetaja kasutab e-päevikust eraldi seisvat töö planeerimise vormi, peab see olema kirjalikku taasesitamist võimaldav.

Õppetöö päevikus kajastatakse õpetaja poolt antavad auditoorsed õppetunnid, õpetaja poolt kursuse raames läbi viidavad koolivälised tegevused ja õppekäigud, kursusega seotud e-õppe ülesanded, õpetaja poolt antud juhendiga iseseisvad ülesanded, kursuse auditoorse õppetöö ajal aset leidvad ülekoolilised tegevused.

Õpetajal, kelle kursuse hinne on kujunenud perioodi kuue nädala jooksul ning eraldi arvestust ei toimu, on õigus kasutada arvestuste nädalat konsultatsioonideks, individuaalseks juhendamiseks, tööks nõrgemate või andekate õpilastega, individuaalseks enesetäiendamiseks ja järgmiste kursuste ettevalmistamiseks.

9. ÕPILASE KOOLI ÕPILASTE NIMEKIRJAST VÄLJAARVAMINE

Õpilase kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamine toimub vastavalt [Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses](#) sätestatud korrale.

Õpilane arvatakse kooli õpilaste nimekirjast välja, kui õpilasele on gümnaasiumis õppides ühe õppeaasta jooksul pandud kolmes või enamas õppeaines üle poolte kursusehindenä välja «puudulik» hinne.

9.1. Täiendavad tingimused õpilase kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamiseks

Viljandi Gümnaasiumis peavad kõik kursused olema sooritatud positiivsele tulemusele. Kui õpilasel ei õnnestu täiendada õppetöö järel positiivse kursusehindenä jõudmine, arvab kooli õppenõukogu, kaalutledes õpilase ülejäänud õpingute tulemusi, suhtumist õppetöösse, käitumist ning õpetajate tagasisidet, õpilase nimekirjast välja.

Vastavalt kooli kodukorrale võib kooli õppenõukogu arvata kooli õpilaste nimekirjast välja õpilase, kes eirab teadlikult ja/või korduvalt kooli kodukorda. Iga selline otsus kuulub eraldi menetlemisele ja toimub kaalutletud otsuse langetamine.

10. GÜMNAASIUMI LÕPETAMISE KORD JA EKSAMID

Viljandi Gümnaasiumi lõpetamise aluseks on [Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas](#) sätestatud gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord.

Viljandi Gümnaasiumi lõpetamiseks peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- gümnaasiumi jooksul läbitud kursused peavad olema kõik sooritatud vähemalt minimaalsele positiivsele hindele või olema arvestatud;
- positiivsele tulemusele kaitstud uurimistöö;
- positiivsele tulemusele sooritatud kooli lõpueksam;
- riiklikult sätestatud riigieksamite sooritamine.

10.1. Koolilõpueksam

Viljandi Gümnaasiumis on iga õppesuuna õppekaval oma lõpueksam. I, II ja III õppeaastal toimuvad üleminekuksamid. Üleminekuksamite tulemused moodustavad osa kooli lõpueksamist.

Üleminekuksamite õppeained ja vormi kinnitab kooli õppenõukogu. Üleminekuksami vorm võib olla nii suuline kui kirjalik.

Üleminekuksamite sisu tuleneb õppesuuna õppekava sisust ja valikkursustest.

10.2. Uurimistöö

Viljandi Gümnaasiumi uurimistöö koostamise aluseks on Viljandi Gümnaasiumi uurimistöö juhend, mis reguleerib õpilaste uurimistööde formaate ja kaitsmise korda.

11. ÕPETAJATE KOOSTÖÖ KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED

Viljandi Gümnaasiumi kooliorganisatsioon toimib oma liikmete koostööna, mida toetab vastastikusel usaldusel põhinev organisatsioonikultuur.

Igal kooli töötajal on kas isiklikult või oma esindaja kaudu võimalik osaleda kooli arengut puudutavate teemade püstitamises, arutelus ning otsuste langetamises. Selleks on koolis koostöögruppide süsteem (vt skeem 4).

Koostöögruppide tegevused on kirjeldatud Viljandi Gümnaasiumi töökorralduse reeglites.

Kooli töötajate koostöögruppide töövormiks on vastavalt vajadusele:

- 1) info jagamine / koolitus (infonõukoda);
- 2) arutelu (arutelunõukoda, ümarlaud);

3) otsuste langetamine (otsustusnõukoda).

Koostöögrupi kokkukutsumise õigus on igal kooli töötajal vastavalt gruppide töökorraldusele.

12. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE KORD

Kooli õppekava uuendamise võib alata iga koostöögrupp.

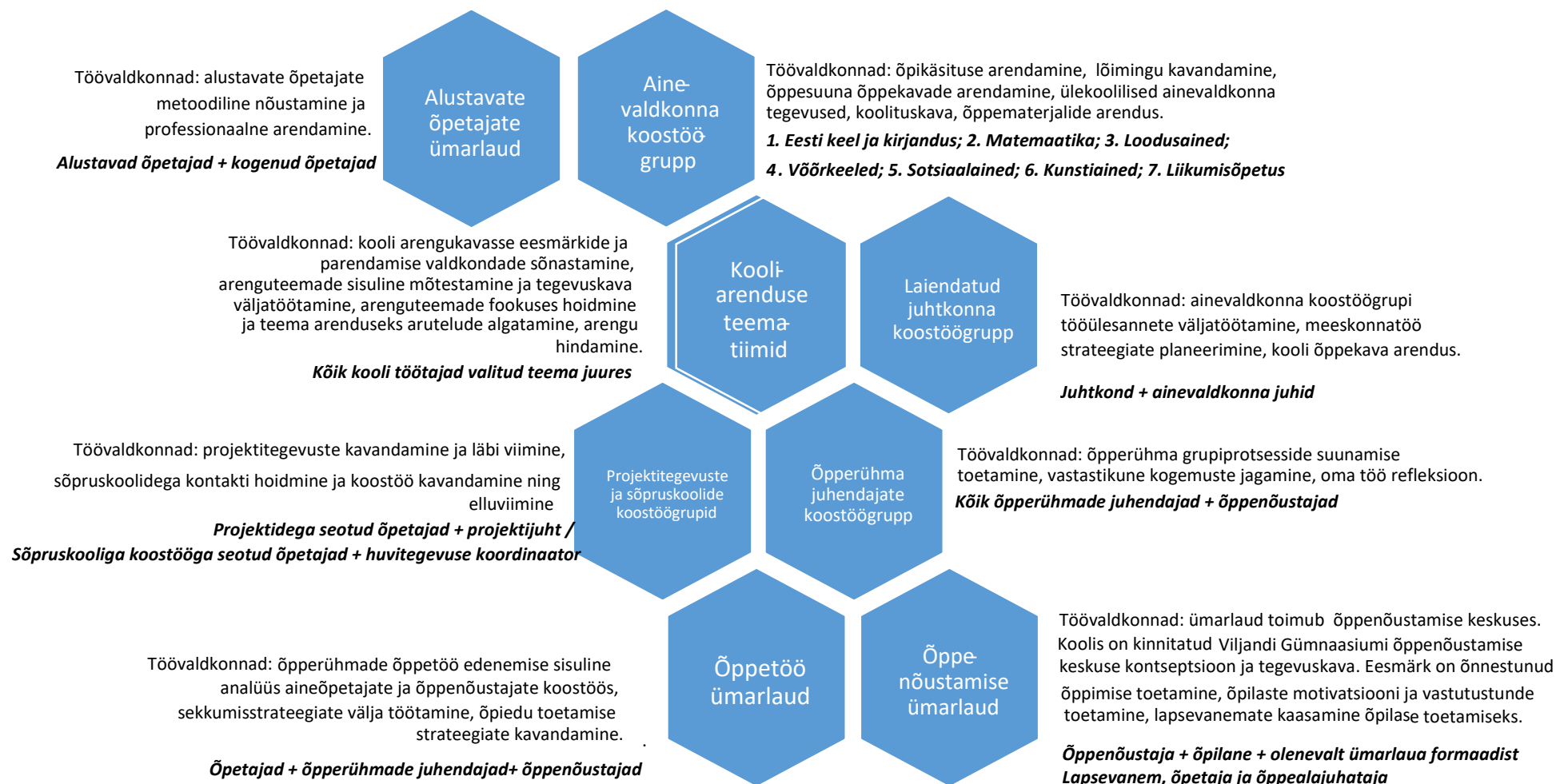
Muudatusettepanekuid analüüsib ainevaldkondade juhtide koostöögrupp, kes otsustab muudatuste rakendamise kava.

13. RAKENDUSSÄTTED

14.1 Punkt 3.3.2 . Õppeaastal 2022/2023 alustanud õpilastel on loodus ja reaalinete õppekavas 4 kursust “Füüsika praktikum” ja 2 kursust “Bioloogia- keemia ühendatud praktikum”. Õppeaastal 2020/2021 ja 2021/2022 alustanud õpilastel 5 kursust “Füüsika praktikum” ja 1 kursust “Bioloogia- keemia ühendatud praktikum”.

14.2 Punkt 3.3.2. Alates õppeaastast 2022/2023 on kursus “Globaliseeruv maailm” ümber nimetatud kursuseks “Keskond ja inimene”.

14.3 Punkt 3.3.6. Õppeaastal 2020/2021 alustanud õpilased õpivad kursusi “Eesti majandus ja poliitika “B2 võõrkeeles)” ja 2 kursust “Välismajandus (B2 võõrkeeles)”. 2021/2022 ja 2022/2023 alustanud õpilased ei õpi kursust “Eesti majandus ja poliitika “B2 võõrkeeles)”. Nende õppekavas on 1 kursust “Välismajandus (B2 võõrkeeles)” ja 2 kursust “III võõrkeel - prantsuse/soome keel”.

Skeem 4. Viljandi Gümnaasiumi koostöögrupid

LISA 1. AINEVALDKONNAKAVAD

Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Kooli õppekava ainevaldkonnad põhinevad Gümnaasiumi Riiklikul Õppekaval.

Kohustuslikke kursusi õpetatakse Viljandi Gümnaasiumis vastavalt Gümnaasiumi Riiklikule Õppekavale (<https://www.riigiteataja.ee/akt/114022018009>).

Järgnevalt on toodud õppekava ainevaldkonnad ja valdkondade kursuste loend. Kõik õppeained, mille kursuste kirjeldused on toodud riiklikus õppekavas, õpetatakse vastavalt [Gümnaasiumi Riiklikule Õppekavale](#).

1. Ainevaldkond "Keel ja kirjandus"

Kohustuslikud kursused õppeaineti

Eesti keel 6 kursust: „Keel ja ühiskond“, „Meedia ja mõjutamine“, „Teksti keel ja stiil“, „Praktiline eesti keel I“, „Praktiline eesti keel II“ ja „Praktiline eesti keel III“.

Kirjandus 5 kursust: „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“, „Kirjandus antiigist 19. sajandini“, „Kirjanduse põhiliigid ja -žanrid“, „20. sajandi kirjandus“ ning „Uuem kirjandus“.

Valdkonna valikkursused¹

„Loovkirjutamine ja draama“, „Müüt ja kirjandus“, „Kirjandus ja ühiskond“, „Ortograafia“, „Eesti kirjandus“, „Tekstiõpetus (funktsionaalne tekst)“, „Kooli ajalehe meeskonnatöö“*, „Sõnakunst“*, „Teatri- ja kirjanduskriitika kursus“, „Teatrikriitika“*, „Eesti keele riigieksami kursus“*, „Loovkirjutamine“*.

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1140/2201/8009/2m_lisa1.pdf

2. Ainevaldkond "Võõrkeeled"

Kohustuslikud kursused keeleti

B1-keeleskustasemega võõrkeel: 5 kursust

B2-keeleskustasemega võõrkeel: 5 kursust

Valdkonna valikkursused

B2 keeletaseme valikkursused: „B2 võõrkeele grammatika 1: kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine“, „B2 võõrkeele grammatika 2: kontekstipõhine grammatika, metalingvistilised tähendused, erinevate grammatika vormide kasutamine“, „B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 1: ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused“, „B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus 2: ametlik vs mitteametlik tekst, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks“, „B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 1: esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine“, „B2 võõrkeele suuline eneseväljendus 2:

¹ Tärniga tähistatud valikkursused on ülekoolilised valikkursused.

monoloogid, diskussioon, argumenteerimine, sidusus, keelestruktuuride ja keerukama teemakohase sõnavara kasutamine“, „B2 võõrkeele tasemel võõrkeel eesti keel teise keelena - kuulumispuudega õpilaste toetav õpe“.

Lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK) kursused: „Ärikeel“ (inglise keel), „Praktiline võõrkeel“, „Väliskirjandus B2 võõrkeeles“, „Kunstilugu B2 võõrkeeles“.

B1 keeletaseme valikkursused: „B1 võõrkeele grammatika: kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine, erinevate grammatika vormide kasutamine“, „B1 võõrkeele suuline eneseväljendus 1: esitlused, avalik esinemine, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine“, „B1 võõrkeele suuline eneseväljendus 2: monoloogid, diskussioon, argumenteerimine, suhtlusmängud“, „B1 võõrkeele kirjalik eneseväljendus: ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused“, „B1 võõrkeele tasemel võõrkeel: inglise keel - kuulumispuudega õpilaste toetav õpe“;

Rahvusvahelise keelediplomi valikkursused: „DSD I“ (2 kursust)*, „DSD II“ (2 kursust)* **Valikkursused kolmanda võõrkeele õppimiseks:** „III võõrkeel: soome/prantsuse keel“*, „Prantsuse keel algajatele“ (2 kursust)*, „Soome keel algajatele“ (2 kursust)*, „Ladina keel algajatele“*, „Vene keel algajatele“ (2 kursust)*, „Vene keel: kuulumispuudega õpilaste toetav õpe“ (2 kursust)*, „Viipekeel algajatele“*, „Viipekeel edasijõudnutele“*, „Viipekeel: kuulumispuudega õpilaste toetav õpe“ (2 kursust)*, „Eesti keele õpetamine võõrkeelena“*.

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktiivisa/1140/2201/8009/2m_lisa2.pdf

3. Ainevaldkond "Matemaatika"

Kohustuslikud kursused

Ainevaldkonda kuuluvad kaks õppeainet – kitsas matemaatika ja lai matemaatika. **Kitsa matemaatika 8 kohustuslikku kursust:** „Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused“, „Trigonomeetria“, „Vektor tasandil. Joone võrrand“, „Tõenäosus ja statistika“, „Funktsioonid I“, „Funktsioonid II“, „Planimeetria. Integraal“, „Stereomeetria“.

Lai matemaatika 14 kohustuslikku kursust: "Avaldised ja arvuhulgad", "Võrrandid ja võrrandisüsteemid", "Võrratused. Trigonomeetria I", "Trigonomeetria II", "Vektor tasandil. Joone võrrand", "Tõenäosus, statistika", "Funktsioonid. Arvjadad", "EkspONENT- ja logaritmifunktsioon", "Trigonomeetrilised funktsioonid. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis", "Tuletise rakendused", "Integraal. Planimeetria", "Sirge ja tasand ruumis", "Stereomeetria", "Matemaatika rakendused, reaalse protsesside uurimine".

Valdkonna valikkursused

Kitsa matemaatika valikkursused: „Kitsa matemaatika lisakursus 1: funktsioonide rakendusi“, „Kitsa matemaatika lisakursus 2: tasapinnalised kujundid“, „Kitsa matemaatika lisakursus 1-4: kuulmispuudega õpilaste toetav õpe“;

Lai matemaatika valikkursused: „Matemaatika praktikum 1“, „Matemaatika praktikum 2“, „Matemaatika praktikum 3“, „Matemaatika praktikum 4“, „Matemaatika praktikum 5“ „Matemaatika riigieksami kursused“. „Majandusmatemaatika elemendid“

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1140/2201/8009/2m_lisa3.pdf

4.Ainevaldkond "Loodusained"

Kohustuslikud kursused õppeaineti

Bioloogia 4 kursust: „Rakud“, „Organismid“, „Pärilikkus“, „Evolutsioon ja ökoloogia“.

Geograafia 3 kursust, sealhulgas loodusgeograafias 2 kursust: „Maa kui süsteem“, „Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid“, ning inimgeograafias 1 kursust „Rahvastik ja majandus“, mis kuulub sotsiaalainete valdkonda.

Keemia 3 kursust: „Keemia alused“, „Anorgaanilised ained“, „Orgaanilised ained“.

Füüsika 5 kursust: „Sissejuhatus füüsikasse. Kulgliikumise kinemaatika“, „Mehaanika“, „Elektromagnetism“, „Energia“, „Mikro- ja megamaailma füüsika“.

Valdkonna valikkursused

Lõimitud valikkursused: „Sissejuhatus loodusainetesse“, Keemiavõistluste meistrikläss“, „Teadusteater“ (2 kursust)*, „Bioloogia-keemia ühendatud praktikum“, „Joonestamine“*;

Keemia valikkursused: „Anorgaanilise keemia praktikum“, „Orgaanilise keemia praktikum“, „Elu keemia“, „Praktiline keemia: kuulmispuudega õpilaste toetav õpe“;

Füüsika valikkursused: „Füüsika praktikum 1“, „Füüsika praktikum 2“, „Füüsika praktikum 3“, „Füüsika praktikum 4“, „Füüsika praktikum 5“, „Vektorkäsitlusest mehaanikas“, „Vektorkäsitlusest elektromagnetismis“, „Aineolekute käsitlus“, „Tuletise tähtsus füüsikas“, „Integraali tähtsus füüsikas“, „Võnkumised ja lained“;

Bioloogia valikkursused: “Inimese anatoomia ja füsioloogia”*, „Rakubioloogia praktikum“, “Rakendusbioloogia praktikum”, “Bioloogia-keemia ühendatud praktikum” (2 kursust), .

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1140/2201/8009/2m_lisa4.pdf

5. Ainevaldkond "Sotsiaalsained"

Kohustuslikud kursused õppeaineti

Ajalugu 6 kursust: „Üldajalugu“, „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“, „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“, „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“, „Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“, „Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“.

Inimeseõpetus 1 kursust: „Perekonnaõpetus“.

Ühiskonnaõpetus 2 kursust: „Ühiskonna areng ja demokraatia“, „Majandus ja maailmapoliitika“.

Valdkonna valikkursused

Ajaloo valikkursused: „Viljandi kultuuri- ja kunstilugu“, „Eesti rahvakultuur“, „Rahvusvahelised suhted ja diplomaatia ajalugu“, „Maiskonnalugu 1“ (B2 võõrkeeles), „Maiskonnalugu 2“ (B2 võõrkeeles), „Ameerika kultuurilugu“ (B2 võõrkeeles), „Euroopa valitsejate ajalugu“, „Viljandimaa ajalugu“, “Tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat”, “Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu”

Ühiskonnaõpetuse valikkursused: „Võrdlev poliitika ingliskeelses kultuuriruumis“, “Inimene ja õigus”.

Majanduse ja ettevõtluse valikkursused: „Majanduse alused“, „Turunduse alused“, „Raamatupidamise alused“, „Äriplaani koostamise alused õpilasfirma näitel“, „Sissejuhatus ettevõtlusesse“, „Praktiline ettevõtlus“, „Organisatsiooni käitumine õpilasfirma näitel“*, „Organisatsiooni juhtimise alused õpilasfirma näitel“*, „Välismajandus: Euroopa Liit“, „Finantskirjaoskus ja õpilasfirma“*, „Õpilasfirma“*.

Usundiõpetuse valikkursused: „Maailma usundid“, „Inimene ja religioon“, „Eesti usuline maastik“.

Filosoofia valikkursused: „Tänapäeva filosoofilised küsimused“, „Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse“

Inimeseõpetuse valikkursused: „Psühholoogia“

Geograafia valikkursused: „Globaliseeruv maailm“.

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1140/2201/8009/2m_lisa5.pdf

6.Ainevaldkond "Kunstiained"

Kohustuslikud kursused

Kunst 2 kursust: "Kunst ja kunstiajalugu" ja „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“.

Muusika 3 kursust: „Uusaegse helikeele kujunemine“, „Rahvuslikkus muusikas“, „20. ja 21. sajandi muusika“. Kõigi kursuste juurde kuulub „Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming“.

Valdkonna valikkursused

„Etnokursus“, „Rütmimuusika“, „Kunsti süvendatud kursus“, „Kunstiateljee“ (2 kursust)*, „Maalilaager“*, „Keraamika“*, „Eesti tants“ (4 kursust)*, „Seltskonnatants“ (2 kursust)*, „Teatristuudio“ I, II, III (‘a 4 kursust)*, „Eneseväljendus ja avalik esinemine“ (2 kursust)*, „Balletistuudio“ (2 kursust)*, „Solistilaul ja hääleseade“ (2 kursust)*, „Vokaalansambel“ (2 kursust)*, „Koolibänd“ (2 kursust)*, „Noortekoor“ (2 kursust)*.

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1140/2201/8009/2m_lisa6.pdf

7.Ainevaldkond "Liikumisõpetus"

Kohustuslikud kursused

5 kursust: hõlmavad liikumisõpetuse viit valdkonda: liikumisoskused ;tervis ja kehalised võimed; kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur ning vaimne ja kehaline tasakaal.

Valdkonna valikkursused

„Saalihoki“*, „Sportmängud“*, „Sulgpall“*, „Hiina tervisevõimlemine“*, „Matkamine” (2 kursust)*, “Eneseteadlikkuse noorteprogramm OMA”*.

Ainevaldkonna ja kursuste kirjeldus Gümnaasiumi Riiklikus Õppekavas: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1140/2201/8009/2m_lisa7.pdf

Aineülesed valikkursused

Aineülesed valikkursused on seotud üldpädevuste ja läbivate teemade õppega. Viljandi Gümnaasiumis on võimalik valida järgmised aineülesed valikkursused: „Programmeerimine: Python“ (2 kursust)*, „Õpilasmentor“*, „Erasmus+ projektis osalemise praktika“*, „Kelneriõpe“*, „Kooli sündmuste foto- ja videojäädvustamine“*, “Kvalifikatsiooni omandamise kursus”*, “Aken tervishoidu”*, “Riigikaitse”, “Karjääriõpetus”.

LISA 2.KOOLI VALIKAINETE KAVAD

Kooli õppekava lisa 2 on toodud Viljandi Gümnaasiumis välja töötatud valikainete kavad. Valikained on kirjeldatud järgmiselt: kursuse nimetus, kursuse eesmärk, kursuse õpitulemused ja kursuse sisu põhiteemad.

Kõikide kooli valikainete õpitulemused toetavad Gümnaasiumi Riikliku Õppekava vastava ainevaldkonna õpitulemuste saavutamist. Kui lisaks nendele on valikainel omad spetsiifilised õpitulemused, sõnastatakse need eraldi.

Valikainete kavad esitatakse ainevaldkondade kaupa kursuseti. Igal õppeaastal uuendatakse valikainete loetelu.

Riiklikus õppekavas toodud ja kirjeldatud valikkursuseid õpetatakse vastavalt [Gümnaasiumi Riiklikule Õppekavale](#).

1. Ainevaldkond Keel ja kirjandus

Kursuse nimetus: **Loovkirjutamine ja draama**

Kursuse eesmärk: Enda kirjandusliku ande avastamine ja arendamine

Õpitulemused: Kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste loovkirjutamine õpitulemuste saavutamist.

Kursus toetab järgmisi oskusi:

1. Oskus luua omaloomingulisi tekste erinevates žanrites.
2. Oskus parandada oma teksti stiili ja sõnavara.

3. Oskus analüüsida ilukirjanduslikku teksti.

4. Oskus mõista draamateksti ja stsenaariumi eripärasid ning näha nende kasutusvõimalusi teise kunstiteose (lava- või linateose) alusmaterjalina.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Verbaalse loomingulisuse võimalused ja tähtsus.
- Erinevad loomingulisuse inspiratsiooniallikad (heli, rütm, värvid, pildid).
- Erinevas žanris kirjutamine (luule, proosa, draama). Rühmaga jutu kirjutamine.

Kursuse nimetus: **Ortograafia**

Kursuse eesmärk:

- 1) eesti õigekeele oluliste teemade kordamine;
- 2) individuaalse taseme teada saamine ja oma vigade analüüs;
- 3) aktuaalsete õigekeelsusküsimustega tutvumine.

Õpitulemused :

- 1) õpilane valdab korrektselt eesti kirjakeelt oluliste teemade ja vajaliku sõnavara ulatuses;
- 2) õpilane analüüsib ja hindab kriitiliselt oma keelekasutust;
- 3) õpilane teab keele muutumise tendentse ja on kursis emakeele praeguse olukorraga.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- täheortograafia;
- veaohlikke vorme morfoloogias;

- suur ja väike algustäht;
- kokku- ja lahkukirjutamine;
- kirjavahemärgid.

Kursuse nimetus: **Eesti kirjandus**

Kursuse eesmärk:

- 1) õpilane loeb ja väärtustab eesti kirjanduse olulisemaid autoreid ja kirjandusteoseid, suhestab loetut teose ajastu ning tänapäevaga;
- 2) õpilane väärtustab eesti kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust ;
- 3) õpilane õpib tundma 19. ja 20. sajandi väljapaistvaid eesti prosaiste, luuletajaid kui ka dramaturge, tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre ning eristab kirjandusteksti poeetilisi võtteid ja peamisi kujundeid;
- 4) õpilane analüüsib kriitiliselt erinevaid kirjandusteoseid ja infoallikaid, arendab nii suulist kui ka kirjalikku väljendus- ja arutlusoskust ning loovust;
- 5) õpilane kujundab endast teadlikku lugejat, kes kirjanduse toel arendab oma eetilisi ja esteetilisi väärtushinnanguid, maailmavaadet ning identifitseerib end kui eestlast.

Õpitulemused:

- 1) õpilane suudab orienteeruda eesti kirjanduses, teades seejuures tähtsamaid arenguperioode, olulisemaid autoreid ja kirjanduslikke rühmitusi;
- 2) õpilane mõistab eesti kirjanike loomingu tähtsust meie kultuuri- ja kirjandusloos;
- 3) õpilane seostab 19. ja 20. sajandi eesti kirjandust Euroopa kirjanduse perioodide, voolude ja suundadega;
- 4) õpilane on lugenud läbi vähemalt 4 eesti kirjaniku teost.

Kursuse sisu (põhiteemad): Eesti kirjanduse kursus keskendub peamiselt 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi eesti kirjandusele. Kursusel korratakse üle olulisemaid kirjanikke ja nende teoseid.

Kursuse nimetus: Tekstiõpetus (funktsionaalne tekst)

Kursuse eesmärk:

- 1) anda ülevaade tekstist kui keele funktsionaalsest ühikust ja selle varieerumisest;
- 2) kujundada, juhtida ja toetada õpilase funktsioonist lähtuvat tekstianalüüsi ja -loomet;
- 3) arendada olukorra, konteksti ja keeletavade kohast keele ja teksti kasutust.

Õpitulemused:

- 1) õpilane oskab määrata olukorrast lähtudes teksti funktsioone ja suudab kujundada teksti neist lähtudes
- 2) õpilane leiab tekstist mitte funktsionaalseid stiili- ja registrinihkeid
- 3) õpilane kasutab erineva formaalsuse ja eri stiili tekstidele vastavaid keelevahendeid
- 4) õpilane seostab omavahel teksti ja selle konteksti ning analüüsib nende omavahelist mõju
- 5) õpilane leiab tekstist selle põhi- ja lisatähendusi ning kujundab teksti arvestades võimalike lisatähendustega
- 6) õpilane tunneb ära kõrg- ja madalstiili tekstides ning oskab teksti stiili muuta
- 7) õpilane märkab ja tunneb ära keele- ja mõttesidususe katkemise oma ja teiste loodud tekstides ning oskab muuta teksti keele- ja mõttesidusaks
- 8) õpilane suudab kasutada tekste ja teavet kriitiliselt ning hinnata nende usaldusväärsust lähtudes kasutatud keele vahenditest, teksti meediumist ja autorist
- 9) tunneb keele erinevaid vahendeid ja tal on kogemus teadlikult valida teksti kujundades erinevaid ja ka vastandlikke vahendeid

Kursuse sisu (põhiteemad):

Tekst ja selle tähendus. Teksti meediumid ja keele variandid. Otsene ja varjatud tähendus. Keele vahendid: stiil, register, toon, viisakus, släng, süntaks, sõnavara, asisus, ilukirjanduslikkus, familiaarsus, emotsionaalsus, mõjutusvahendid. Keele ja teksti ülesanded: infovahetus, suhteloome, identiteedi väljendamine, maailmapildi kujundamine. Teksti funktsioonid ning stiili ja registri varieerumine vastavalt funktsioonile. Keele- ja mõttesidus tekst. Manipulatsioon, demagoogia ja arusaamatu tekst. Teksti usaldusväärsus. Fakt, arvamus, teabe subjektiivsus.

Kursuse nimetus: **Kooli ajalehe meeskonnatöö**

Kursuse eesmärk:

Kursus on mõeldud selge pilgu ja maailmast (eelkõige koolielust) huvitatud noortele, kes soovivad anda oma panuse meie koolis toimuva jäädvustamisele. Samuti neile, kellele meeldib kirjutada ning oma kirjapandut teistega jagada. Kursus arendab nii õpilase kirjutamis- kui ka suhtlusoskust ning on heaks baasiks inimesele, kes soovib edaspidises elus tegeleda avaliku elu sfääris.

- 1) Õpilaste algatusvõime ja kirjutamisoskuse arendamine
- 2) Meeskonnatöö harjutamine
- 3) Koolilehe perioodiline ilmumine

Õpitulemused:

- 1) õpilane oskab kirjutada erinevas žanris tekste
- 2) õpilane kasutab emakeeletunnis omandatud enda ja kaaslaste teksti korrigeerimiseks
- 3) õpilane suudab tähtaegadest kinni pidada

4) õpilane arendab oma kirjutamisoskust

5) õpilane arendab oma meeskonnatöö oskust

6) õpilane oskab suhelda erinevate inimestega

Kursuse sisu (põhiteemad):

Erinevate ajakirjanduslike lugude põhijooned ja nende kirjutamine (arvamustekst, uudis, reportaaž, olemuslugu, portreelugu, huvilugu).
Ajakirjanduslik foto. Tervikliku lehenumbri kokkupanek. Ajakirjanduseetika Turustamine.

Kursuse nimetus: **Sõnakunst**

Kursuse eesmärk:

- 1) Koondada sõnakunstihuvilisi noori, keda köidab humanitaarselt vaimne hoiak ja tahe end sõnakunsti viljelemises arendada.
- 2) Õpilaste eneseväljenduse juhendamine suuliselt ja kirjalikult.
- 3) Suunata huvilisi kirjaniku ja iseenda kunstiliselt loodud teksti sõnumit mõtestatult ja emotsionaalselt usutavalt esitama.
- 4) Osaleda võimetekohaselt maakondlikel ja üleriigilistel omaloomingu viljelemise võistlustel ja sõnakunstialastel etluskonkurssidel.

Õpitulemused:

Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“ õpitulemuste saavutamist.

- 1) õpilane valib tuntud autorite (L. Koidula, B. Alver, vennad Liivid, Tammsaare jpt) loomingut ja osaleb poetikakeskse loomingu analüüsis, tõlgendamises, kriitilise lugemise protsessis ja kunstiliselt maitsekas ja emotsionaalses esitamis;
- 2) õpilane koostab valitud autori loomingu põhjal kava, esindades maakondlikul või üleriigilisel kirjandusvõistlusel oma kooli;
- 3) õpilane on valmis hindama adekvaatselt ka kaasõpilaste omaloomingulisi katsetusi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Kunstilise sõnaseade arendamine vaba loovuse kaudu: omaloomingu viljelemine eri tekstiliikide abil, eri stiilide, kunstilise kujundi võttestiku omandamine.
- 2) Luule mõtestamine, tõlgendamine, seos draamaga (etlemine ilmeka lugemise võttestiku abil, hääletreening, luuleteraapia), etlejad esitavad luulet ja teised analüüsivad lugemist seoses vabariiklike luule ja proosa võistlusega: L. Koidula, vendade Liivide luulevõistlused, B. Alveri luulelavastus, A.H. Tammsaare proosa lugemine.
- 3) Õpilaloomingu kogumine ja noorte loominguline innustamine VGs loodavate trükiste (almanahh, luulevihik, aforismid jm) väljaandmiseks.
- 4) Loovtööde redigeerimine ja toimetamine.
- 5) Sõnakunstialases valdkonnas osalevatele noortele uurimistemaatika ja uurimistööde juhendamine.

Kursuse nimetus: **Teatri- ja kirjanduskriitika kursus**

Kursuse eesmärk:

Kursus kujundab järgmisi pädevusi: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, suhtluspädevus. Peamine läbiv teema on kultuuriline identiteet.

Kriitikakursuses esineb lõimingu teiste õppeainetega: kirjandus, eesti keel, kunst, ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Kursusel väärtustatakse kirjandust ja teatrit kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat, kujutlus- ja mõttemaailma arendajat.

Õpitulemused:

Kriitikakursusel on gümnaasiumi kirjanduskursustega sama õppe- ja kasvatusesmärk: hinnatakse teoste lugemist, tõlgendamist ja analüüsi; argumenteerimisoskust; eri liiki tekstide loomise ja esitamise oskust; eesti ja maailmakirjanduse (lisaks teatri) peamiste arengusuundade tundmist; keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Kursuse jooksul õpilane analüüsib ja tõlgendab eri liiki teoseid, eristab selle poeetilisi võtteid ning peamisi kujundeid, arutleb teemakohaselt ja põhjendatult. Ta hindab kriitiliselt erinevaid teoseid, andes neile väärtushinnanguid. Õpilane koostab eri liiki tekste, kus sõnastab oma arvamuse. Tal on võimalus argumenteerida küsimusi, leida olulist ja seostada seda varem loetuga ning võrrelda ilukirjanduse väljendusvahendeid teatrikunsti võtetega.

Kursuse nimetus: **Teatrikriitika**

Kursuse eesmärk:

- 1) tutvustada teatrikunsti olemust ja teatrimaailma erinevaid tahke;
- 2) õpetada märkama erinevate kunstiliikide koostööd lavastuse sünni juures, hea dramaturgia mitmekihilisust ning draamateksti erinevaid tõlgendamisvõimalusi;
- 3) omandada valdkonna põhimõisted ning eesti teatri ajaloo tähtsamad faktid ja nimed.

Õpitulemused:

- 1) Kursus täiendab kirjanduskursuste dramaatika osa.
- 2) Õpilane saab ülevaate Eesti teatri arenguloost erinevate näidete kaudu.
- 3) Õpilane omandab etenduse analüüsi oskuse, kasutades selleks teatrikunsti põhimõisteid.
- 4) Õpilane mõistab tänapäevaseid suundumusi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Draama ja teater. Olemus ja põhimõisted.
- Teater kui institutsioon. Lavastuse süünd.
- Eesti teatri ajalugu. Eesti teatri tähtsündmused.
- Valik eesti näidendeid ja nende analüüs.
- Praktiline töö: Ugala etendusele retsensiooni kirjutamine.

Kursuse nimetus: **Eesti keele riigieksami kursus**

Kursuse eesmärk:

Arendada funktsionaalset kirjaoskust Harjutada korrektset ja väljendusrikast keelt Õppida teemakohaselt ja põhjendatult arutlema

Õpitulemused:

- 1) õpilane teab tekstide ülesehituse põhimõtteid ja iseärasusi;
- 2) õpilane oskab analüüsida eri liiki kirjalikke tekste;

- 3) õpilane kirjutab tekstidele reageerides ning nende toetudes;
- 4) õpilane seob oma teksti luues omavahel alustekste: refereerib, tsiteerib, parafraseerib;
- 5) õpilane leiab tekstist ja joonistelt vajaliku info;
- 6) õpilane kasutab ÕSi ja alustekste;
- 7) õpilane kasutab korrektset kirjakeelt.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- erinevate tekstide (ilukirjanduslik, publitsistlik, popteaduslik) lugemismeetodid;
- lugemisülesannete vastusteksti nõuded: sidusus, terviklikkus, vormistus;
- refereerimine, tsiteerimine Lugemisülesannete küsimuste näited;
- ülesandeteksti lugemine, mõtestamine;
- kirjandi struktuur;
- tekstiloo etapid;
- teksti pealkirjastamine;
- tüüpilised õigekirjaprobleemid;
- ÕSi võimalused;
- stiiliprobleemid (üld- ja paljusõnalisust, nn hakitud stiili ja sõnajärg, kuidas lauseid omavahel loogiliselt siduda).

Kursuse nimetus: **Loovkirjutamine**

Kursuse eesmärk: on tutvustada õpilastele erinevaid võimalusi, kuidas end kirjutamise kaudu väljendada, analüüsida enda ja teiste ilukirjanduslikke tekste, otsida võimalikke avaldamisvõimalusi.

Õpitulemused: Kursuse läbinu tunneb erinevaid kirjutamismeetodeid, oskab luua ja loob erinevaid lihtsamaid kunstilisi tekste, suudab enda ja teiste tekste analüüsida, suudab ilukirjandust ja omaloomingut puudutavas arutluses ja vestluses väljendada teisi toetavalt, tunneb omaloomingu avaldamisvõimalusi.

Kursuse sisu: Igaks kursuse tunnipaariks sünnib osavõtjal omaloominguline tekst, mida analüüsitakse grupis. Suuremad teemad, mida tundides lisaks käsitletakse on: Kirjutamiseks sobiv atmosfäär ja abivahendid. Luuletekst ja proosatekst. Tekstianalüüsi alused. Viljandiga seotud kirjanikud. Kodukohaga seotud teksti loomine. Sürrrealistlikus ja teistes stiilides tekstide loomine. Mahukama tekstiloomie eripärad ja võimalused. Avaldamisvõimalused.

2. Ainevaldkond võõrkeeled

Kursuse nimetus: **B2 võõrkeele kirjalik eneseväljendus: ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused, aruanne, ettekanne, essee, keelestruktuuride kasutamine sisu edasi andmiseks**

Kursuse eesmärk:

Õpilane omandab kirjaliku eneseväljenduoskuse tasemel, mis võimaldab adekvaatset stiili ja keelendeid kasutades vastavalt vajadusele produtseerida asjakohaseid tekste (tarbekiri, essee, aruanne, jutustus, artikkel, arvustus).

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) ametliku ja mitteametliku stiili erinevuste analüüs näidistekstide põhjal;
- 2) tarbekirjade koostamine ja redigeerimine (nt seletuskiri, avaldus, kaebus, infopäring);
- 3) loovtööde kirjutamine, teksti toimetamine, näidistekstide analüüs (essee, aruanne, jutustus, artikkel, arvustus);
- 4) teksti sidususe, loogilise ülesehituse ning teemakohase probleemipüstituse ja -arendamise praktiseerimine nii keskendudes üksikutele tähelepanu all olevatele osadele eraldi kui kogu tekstile tervikuna.

Kursuse nimetus: B2 võõrkeele grammatika: kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine, metalingvistilised tähendused, erinevate grammatika vormide kasutamine

Kursuse eesmärk: korrata gümnaasiumi õppekavas antud grammatikat, kinnistada neid teadmisi erinevate tekstide ja harjutuste abil. Kasutada oma teadmisi nii kirjalikus kui suulises kõnes.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- õigekirjasüsteemi kordamine: teksti sidusus (cohesion); kirjavahemärgid (koolon, semikoolon);
- tingimuslausete kõik tüübid. Isikuline tegumood (Past Perfect Continuous, Future Perfect; Perfect Continuous, Future Perfect Continuous, Future Perfect); umbisikuline tegumood (Present Continuous, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Present Perfect Continuous, Past Perfect Continuous, Future Perfect Continuous, Future Perfect), Modal verbs; kausatiiv (have sth done); unreal past (wish, suggest). Tegusõna mittepöördelised vormid (oleviku ja mineviku kesksõna), konstruktsioonid infinitiivi ja gerundiumiga; liitsihitis.

- kahekordne omastav kääne ainsuse ja mitmuse erijuhud (every, none, all) ladina/kreeka laensõnade erandlik mitmus (curriculum), nimisõnalised fraasid; artikli asendajad, artikli kasutamise erijuhud.
- nimi-, tegu- ja omadussõnalised fraasid eessõnadega.
- mitmetähenduslikud mäarsõnad (badly, shortly), omadus-, side- ja eessõnadega vormilt kokkulangevad mäarsõnad (off, since); partiklitega kokkulangevad mäarsõnad (over, up). Ees- ja järelliited nimi-, omadus-, tegusõnade moodustamiseks(counter-, sub-, dis-, -dom,- hood-,en-, trans-).

Kursuse nimetus: **B2 võõrkeele suuline eneseväljendus: esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine, monoloogid, diskussioon, sidusus, keelestruktuuride ja keerukama teemakohase sõnavara kasutamine**

Kursuse eesmärk:

- 1) õpilane omandab suulise väljendusoskuse tasemel, mis võimaldab autentses keskkonnas iseseisvalt toimida;
- 2) õpilane suhtleb inglise keelt kõnelejatega kasutades teadlikult kas ametlikku või mitteametlikku suhtlemisstiili ja -väljendeid;
- 3) õpilane on valmis sooritama inglise keele riigieksami suulist osa pöörates tähelepanu nii sõnavarale, asjakohasusele kui hääldusele ja intonatsioonile.

Õpitulemused:

- 1) õpilane vestleb spontaanselt ja ladusalt nii konkreetsemal kui abstraktsemal teemal;
- 2) õpilane selgitab oma seisukohti ning kaalub kõnealuste teemade käsitlemisel nende tugevaid ja nõrku külgi;
- 3) õpilane arutleb etteantud teemal kasutades kindlat loogilist struktuuri – sissejuhatus - teema arendus – kokkuvõte.
- 4) õpilane kasutab oma mõtete edastamisel funktsionaalseid väljendeid/keelendeid.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) arutelude temaatika: tervisesport vs võistlussport, meelelahutus (nt film ja näitekunst), keskkond;
- 2) funktsionaalsed keelendid: huvi väljendamine kuulatava suhtes, arvamuse avaldamine ja selle argumenteeritud põhjendamine, tunnete ja suhtumise väljendamine, kuulaja veenmine;
- 3) pildikirjeldus – kahe pildi või foto omavaheline võrdlemine, sarnasuste ja erinevuste leidmine ning seoste loomine pildil nähtu ja iseenda kogetu vahel.

Kursuse nimetus: **B2 võõrkeele tasemel võõrkeel: eesti keel teise keelena – kuulmispuudega õpilaste toetatud õpe**

Kursuse eesmärk:

Õpetusega taotletakse, et õpilane saavutab keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal:

- 1) tulla toime teiste õppeainete omandamisega;
- 2) sooritada kooli lõpueksamid;
- 3) integreeruda tavaühiskonda ning tulla toime igapäevaseks eluks vajaliku elementaarse (kirjaliku) suhtluse ja infohankimisega;
- 4) jätkata õpinguid järgmisel haridustasemel ja/või konkureerida tulevases tööelus.

Õpitulemused:

- 1) õpilane mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) õpilane loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 3) õpilane selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;
- 4) õpilane arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;

- 5) õpilane tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab eestikeelsete subtiitritega varustatud filme, telesaateid;
- 6) õpilane kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 7) õpilane omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 8) õpilane seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) õpilane seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Haridus ja töö Kultuurilugu
- Argipäev
- Vaba aeg
- Keskkond. Loodushoid
- Reisimine
- Meedia
- Tervis
- Elukeskkond
- Tehnika
- Hea kodanik
- Roheliseks kasvamine
- Armastus
- Kultuurivaramu

- Sellised me oleme.

Kursuse nimetus: **B1 võõrkeele grammatika: kontekstipõhine grammatika, põhivara kordamine, grammatika valikute põhjendamine, erinevate grammatika vormide kasutamine**

Kursuse eesmärk: korrata ja kinnistada õpitava võõrkeele reegleid erinevate tekstide ja harjutuste abil.

Ülesannete sõnavara on valitud vastavalt kasutuse tihedusele ja tähtsusele suhtlemisel. Valitud sõnavara kordub pidevalt ja seega aktiveerub.

Õpetaja pöörab õpilaste tähelepanu grammatika raskematele kohtadele.

Õpitulemused:

- 1) Süvendab ja kinnistab juba omandatud teadmisi ja oskusi grammatikas
- 2) Kasutab õpitud reegleid nii kirjalikus kui suulises kõnes
- 3) Analüüsib ja parandab oma vigu, kasutades erinevaid grammatikateatmikke
- 4) Oskab võrrelda õpitavate keelete grammatilisi sarnasusi ja erinevusi
- 5) Töötab iseseisvalt ja rühmas
- 6) Seab endale õpieesmärke, tunneb oma tugevaid ja nõrku külgi ning hindab neid koos kaaslaste ja õpetajaga

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Õigekirja ja hääldamise iseärasused
- Tegusõna. Enesekohased tegusõnad. Liikumisverbid. Aspektipaarid. Tegusõnade rektsioon. Kõneviisid
- Käändsõnad. Käändumatud nimisõnad. Omadussõna võrdlusastmed ja lühivorm □ Laused. Küsi-, liit- ja eitavad laused
- Kesksõna

Kursuse nimetus: **B1 võõrkeele suuline eneseväljendus: esitlused, kirjeldused, võrdlused, argumenteerimine, suhtlusmängud, monoloogid, diskussioon**

Kursuse eesmärk:

Kasutada vajaliku info otsimiseks venekeelset internetti jm allikaid. Esitlusega esineda klassis. Lugesoskuse arendamiseks loeb sõnaraamatu abil kodulektüüri ja tutvustab läbiloetut kaaslastele. Suulist suhtlemisoskust arendatakse paaris- ja rühmatöödega mänguliste harjutuste ja rollimängude kaudu. Õpetaja selgitab erinevaid kultuurinähtusi ja erinevusi (nt filmide põhjal).

Õpitulemused:

- 1) suudab leida vajalikku infot läbiloetud materjalidest, selle põhjal koostada kokkuvõtvat teksti;
- 2) arendab oma esinemistehnikat;
- 3) oskab töötada iseseisvalt ja rühmas;
- 4) süvendab teadmisi Venemaast ja selle kultuurist;
- 5) hindab iseseisvalt oma tugevaid ja nõrku külgi, arvestades kaaslaste ja õpetaja arvamusi;
- 6) seab endale eesmärged.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Riigid ja nende kultuur. Venemaa. Üldandmed, sümboolika, pühad, käsitöö, köök, kombed. Tähtsamad kultuurikeskused ja paigad (filmid). Kuulsad venelased (kodulektüür).
- Igapäevaelu. Teenindus, teejuhatamine.

Kursuse nimetus: **B1 võõrkeele kirjalik eneseväljendus: ametlik vs mitteametlik tekst, kirjade erinevad tüübid, kaudse kõne küsimused**

Kursuse eesmärk: koostada erinevaid tarbetekste, arvestades adressaati. Viia läbi ja analüüsida ankeetküsitlust, kirjeldada statistilisi andmeid ja esitleda tulemusi diagrammina. Ristsõna koostamisel õpilane kasutab teistes ainetundides omandatud teadmisi. Õpetaja pöörab tähelepanu meedias kasutatavale keelele.

Õpitulemused:

- 1) oskab luua asjakohaseid tekste, kasutades erinevaid keelestiile
- 2) suudab leida vajalikku infot läbiloetud materjalidest ja selle põhjal kirjutada sidusa ja loogilise teksti;
- 3) oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust ja tundeid väljendava loovtöö;
- 4) oskab töötada iseseivalt ja rühmas;
- 5) seab endale õpieesmärke, tunneb oma tugevaid ja nõrku külgi ning hindab neid koos kaaslaste ja õpetajaga .

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Ametlik ja mitteametlik stiil
- Ametlik stiil. Ankeedid, CV, avaldus, küsitlus
- Mitteametlik stiil. Isiklik kiri, postkaart, sms
- Loovtööd. Artikkel, uudis, ristsõna

Kursuse nimetus: **B1 võõrkeele tasemel võõrkeel: inglise keel - kuulumispuudega õpilaste toetav õpe**

Kursuse eesmärk: kursuse eesmärgiks on kuulumispuudega õpilase võimalikult iseseisev toimetulek inglise keelt kõnelevate inimestega suheldes. Eelkõige tähendab see adekvaatse kirjaliku eneseväljendusoskuse omandamist. Tutvutakse B1 tasemele sobiva sõnavara, lugemistekstide ja nende kaudu esilekerkivate grammatikateemadega.

Õpitulemused:

- 1) õpilane mõistab kõike olulist endale tuttavatel teemal;
- 2) õpilane saab igapäevases kirjalikus suhtluses enamasti hakkama inglise keelt kõnelevate inimestega;
- 3) õpilane kirjeldab lihtsate seostatud lausetega oma kogemusi ja kavatsusi ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ning plaane;
- 4) õpilane koostab lihtsa jutustavat laadi teksti õpitud temaatika piires;
- 5) õpilane teadvustab inglise keelt kõnelevate maade ja oma maa kultuuri erinevusi;
- 6) õpilane tunneb huvi inglise keelt kõnelevate maade kultuuri vastu;
- 7) õpilane hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning vajaduse korral kohandab oma õpistrateegiaid.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Inimestevaheline suhtlus ja inimene kui indiviid
- Kultuur kui looming
- Haridus ja töö Tehnoloogia
- Elukeskkond
- Eesti ja maailm

Kursuse nimetus: **Ärikeel (inglise keel)**

Kursuse eesmärk:

- 1) Laiendada õpilaste sõnavara erialaste terminite ja väljendite omandamise teel.
- 2) Kinnistada majandusalaseid teadmisi läbi võõrkeele ja majandustemaatika lõimimise.
- 3) Arendada arutluse ja analüüsi ning iseseisva töö oskusi.

Õpitulemused:

- 1) õpilane teab, mis on turundus-miks ja selle põhilised 4 printsiipi (nn. 4P);
- 2) õpilane mõistab tüüpilise äriorganisatsiooni ülesehitust ja ettevõtete tüüpe (frantsiisid);
- 3) õpilane mõistab kuidas toimib reklaamindus ja mis on selle põhilised tüübid.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Lugemisülesanded ning sõnavara harjutused vastaval teemal.
- Vestlus ja/või mini juhtumi analüüsid nii sisu mõistmiseks kui sõnavara kasutamiseks.
- Loetu/õpitu seostamine teadmistega reaalsest firmadest/reklaamidest. 4. Reklaamide koostamine ja/või analüüs.

Kursuse õppetegevused:

- Iseseisev lugemine ja sõnavara kinnistamine
- Meedia – autentsete audiovisuaalsete materjalide ning trükiste kasutamine
- Loovtöö (reklaami loomine)
- Info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeteostest (sõnaraamat, internet, jne.)

Kursuse nimetus: **Praktiline võõrkeel**

Kursuse eesmärk: praktilise inglise keele kursuse eesmärgiks on anda õpilastele ülevaade keeleõppe erinevatest tahkudest ja keele kasutusest ning omandatud teadmisi kasutada praktilises töös. Erinevate tegevuste abil arendatakse õpipädevust, suhtluspädevust, enesemääratluspädevust ning keelepädevust.

Õpitulemused:

- Tutvub keeleõppe kui protsessiga. Omandab mõned meetodid keele õppimisel ja õpetamisel ning kasutab neid praktikas.
- Omandab giidi tööks vajalikke eelteadmisi. Tunneb giiditöö põhitõdesid. Oskab giiditeksti luua ja koostada ekskursionaarsuuna marsruudil. Oskab teabeallikaid kasutada. On võimeline läbi viima inglisekeelset giidituuri Viljandis.
- Tutvub praktilise tõlkimisega, käsitletakse erinevat tüüpi tekstide tõlkimist ja toimetamist. Tõlke- ja toimetusharjutuste käigus lihvitakse väljendusoskust nii võõr- kui ka emakeeles.
- Tutvutakse tarbeteksti ja kunstilise teksti tõlkimisega. Teeb praktilise töö.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Keele õppimine ja õpetamine.
- Mis see on, mida õppija peab õppima või omandama?
- Keeleõppe kui protsess.
- Kuidas saab raamdokumendi iga kasutaja keele õppimist hõlbustada?
- Mõned meetodivalikud keele õppimisel ja õpetamisel.
- Vead ja eksimused

- Giidindus: giiditöö põhitõed, giiditeksti koostamine, teabeallikate kasutamine, giidituuri läbiviimine.
- Tõlkimine: tutvumine praktilise tõlkega, tarbeteksti ja kunstilise teksti tõlkimine.

Kursuse nimetus: **Väliskirjandus B2 võõrkeeles**

Kursuse eesmärk:

- 1) Pakkuda ajaloolis-kultuurilist tausta B2 keele õpingutele.
- 2) Arendada nii meie oma kultuuri kui ka võõrkeelse kultuuri mõistmist ja väärtustamist.
- 3) Arendada kõiki 5 keeleoskust (kuulamine, lugemine, rääkimine, kirjutamine ning korrektse inglise keele kasutamine).

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Õpilane:

- 1) Leiab lugemise ja kuulamise käigus vajalikku informatsiooni .
- 2) Selgitab ja põhjendab oma valikuid/vastuseid.
- 3) Kasutab ülesannete täitmisel vajalikke teatmeteoseid ning IKT vahendeid.
- 4) Oskab oma tööd organiseerida. Oskab kasutada vajalikke IKT vahendeid ülesannete täitmiseks.
- 5) Leiab seoseid ajaloosündmuste ja kultuuri (kirjanduse) vahel ning oskab leida seoseid erinevate maade kultuuride ning ajaloosündmuste vahel.
- 6) Kasutab korrektset inglise keelt nii suuliselt kui ka kirjalikes ülesannetes.
- 7) Teab olulisemaid ajaloolisi ja kultuurilisi sündmusi Inglismaa arenguloos.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) ajaloolised ja kaasaegsed kuulsamad kirjandusteosed;
- 2) film, muusika, teater;
- 3) ajalooline ja kaasaegne kunst.

Kursuse nimetus: **Kunstilugu B2 võõrkeeles**

Kursuse eesmärk: kursus toetub gümnaasiumi õppekava alusväärtustele ja sihiseadele, pidades silmas võimaluste loomist tervikliku, teaduspõhise maalimapildi kujunemiseks ja kinnistumiseks ning õpilaste sotsiaalse ja emotsionaalse arengu väärtustamist.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Prologue: What is art? (Explaining and beginning the mindmap about different types of art together)
- 2) The Beginnings. Henges. The Celts, their culture and art.(The ancient Celts in European continent & British Isles; some contacts with Estonia). Roman invasion; Roman culture, its influence on culture and art.
- 3) The Normans and the Middle Ages. Norman Conquest, developments after the conquest Fusion of European cultures The Tudors; changes in the country's life, influence of abolishing Papal authority in England and dissolution of the monasteries on art and culture; foreign painters at the court
- 4) Elizabethan period – new interest in the human personality The break in painting, in subject, style and medium
- 5) Miniature art – the appealing product of Elizabethan Age, Nicholas Hilliard
- 6) Some samples of original architecture (Inigo Jones, Christopher Wren)
- 7) Developments during the Civil War and Restoration, William Blake

- 8) The Golden Age of British art
- 9) New tendencies in portraiture; genre painting, William Hogarth
- 10) Eighteenth Century Landscape, J. Reynolds; Goldsmith and Romney, Thomas Gainsborough
- 11) Sculpture and applied art, English porcelain, Josiah Wedgwood
- 12) The 19th century great landscape painters: William Turner, John Constable
- 13) Ideas about Modern Movement in British art in the first half of the 20th century (Paul Nash) visiting an art exhibition that can be compared and contrasted with the works of any British painter.
- 14) Peer presentations to the class: British painters (each pair of student has chosen one British painter /sculptor which they have been working on during the course).

Kursuse nimetus: DSD I. Saksa keele laiendatud kursus II aasta õpilastele B1 tasemel

Kursuse eesmärk: kursusel valmistada ette õpilasi rahvusvaheliseks DSD I eksamiks (Deutsches Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz Stufe I). DSD I eksam on Saksamaa Kultuuriministrite Konverentsi saksa keele eksam, mis vastab Euroopa Keeleõppe Raamdokumendi tasemetele A2/B1 ja ühtlasi tõendab õpilase vastavat keeletaset. DSD I kursusel tutvustatakse vastava eksami formaati ning tegeletakse kõigi eksami osaoskustega. Tehakse kuulamise ja lugemise teste, korratakse grammatikat, õpitakse tegema kokkuvõtet tekstist. Õpitakse kirjutama argumenteerivat kirjandit, avaldama oma arvamust ja seda põhjendada. Harjutatakse suulist eneseväljendust.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Õpilane täiendab oluliselt oma sõnavara, arendab intensiivselt kuulamis-, lugemis-, kirjutamis- ja kõnelemisoskust saksa keeles.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Töö erinevat liiki lugemis- ja kuulamistekstidega,

- 2) Lugejakirja kirjutamine,
- 3) . Suuline eneseväljendus.

Teemad: Sõbrad, Loodus ja keskkond, Pere ja kodu, Kool, Puhkus ja reisimine, Sport, Elukutsed, Arvutid ja tehnika, Tähtpäevad, Hobid ja huvialad, Vaba aeg.

Kursuse nimetus: DSD II. Saksa keel laiendatud kursus II ja III aasta õpilastele B2/C1 tasemel

Kursuse eesmärk: kursusel aredatakse saksa keele oskust tasemeni, et viia õpilased DSD II rahvusvahelise keelediplomi eksamile.

Õpitulemused: õpilane sooritab rahvusvahelise keeleeksami ja saab vastava sertifikaadi, mille kehtivus on eluaegne. Sertifikaat kehtib rahvusvaheliselt ning on tõestus õpilase keeleoskusest vastavalt B2 või C1 tasemel.

Kursuse sisu (põhiteemad):

I

- Suulise osaoskuse arendamine – erinevad presentatsiooni- ja esinemistehnikad, k.a. teatrilavastused; väitlused, k.a. ettevalmistus rahvusvaheliseks väitluskonkursiks Jugend debattiert International.
- Kirjaliku osaoskuse arendamine – oma seisukoha argumenteeritud esitamine; kokkuvõtete koostamine erinevatest tekstidest ja statistiliste andmete kirjeldamine ning nendest järelduste, üldistuste tegemine.
- Kuulamis- ja lugemisoskuse täiustamine: erinevad tekstid ning ülesanded (sarnased DSD ülesannetele); kodulektüür (saksa originaalkirjandus).
- Võimalusel klassiväliste ürituste külastamine Saksa Kultuuriinstituudis kui ka teatrietendustel, kontsertidel – otsese kogemuse analüüs.

II

- Suuline eneseväljendus – probleemteema presentatsioon koos näitlikustamisvahendiga, impulss-tekstid.

- Kirjalik eneseväljendus – töö vastavalt eksami kirjaliku osa ülesannetele: arutlev kirjand, mis koosneb teksti lühikokkuvõttest ja statistiliste andmete kirjeldamisest ja tõlgendamisest, argumentatsiooni osast ja isiklikust arvamusest. Kuulamine – kuulamistekstid koos. Lugemine – lugemistekstid koos ülesannetega.
- Struktuurid ja sõnavara – grammatika teemad koos ülesannetega. Töö sõnavaraga toimub kõikide osaoskuste arendamise käigus.

Kursuse nimetus: **III võõrkeel - prantsuse keel/soome keel**

Kursuse eesmärk: omandada hääldamise ja grammatika põhireeglid, õpitud sõnavara abil lihtsamatest tekstidest ja fraasidest aru saamine ning lihtsas keeles suhtlemine. Keeleõppele lisaks teeme tutvust Prantsusmaa ja prantsuse kultuuriga.

Õpitulemused:

Kursuse lõpuks õpilane mõistab ja oskab kasutada lihtsaid sõnu, väljendeid ja lauseid, mida võib kohata sageli esinevates igapäevaelu situatsioonides; suudab moodustada lihtsaid küsimusi ja ise samasugustele vastata; suudab vestelda igapäevastel, teda ja ta lähiümbrust puudutavatel teemadel eeldusel, et tema vestluspartner räägib aeglaselt ja on toeks kogu suhtlusprotsessi jooksul.

Kursuse sisu:

Tervitamine, viisakusväljendid. Enda tutvustamine, hovid, perekond. Arvsõnad. Toiduained. Kohvikus, restoranis. Tee küsimine ja juhatamine. Liiklusvahendid. Kellaeg, nädalapäevad. Rõivad, riietumine. Elamine, kodu. Minu päev.

Kursuse nimetus: **Prantsuse keel algajatele**

Kursuse eesmärk:

Eesmärgiks on omandada hääldusreeglid ja elementaarse suhtluskeele oskus kõnes. Kursuse läbinu suudab suhelda lihtsal viisil, saab aru tekstist, mis puudutab tema vahetut ümbrust ning mõistab aeglast ja selget kõnet, oskab täita formulare isiku-andmete kohta. Igapäevane sõnavara ja baasgrammatika edasiõppimiseks tasemel A 1.2 on omandatud.

Õpitulemused:

Õpilane teab ja oskab prantsuse keele hääldust, suhtlemist lihtsas keeles, kui vestluspartner aeglaselt räägib, küsimist ja vastamist lihtsamatele küsimustele, lühikese ja lihtsa teate kirjutamist. Keeleõppele lisaks on õpilane teadlik Prantsusmaa ja prantsuse kultuurist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Mina ja teised. Tervitamine. Enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, rahvus, vanus, elukoht jmt). Viisakusväljendid. Pöördumine.
- Kodu ja lähiümbrus. Pereliikmed, sõbrad, kodu.
- Igapäevaelu. Lihtsad, tavalised tegevused kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud esemed/vahendid.
- Nädalapäevad. Kellaajad.
- Poes, turul, kohvikus. Toit ja jook.
- Teejuhiste küsimine. Teejuhatamine.
- Vaba aeg. Lemmiktegevused ja eelistused.
- NIMISÕNAD Nimisõnade grammatiline sugu. Ainsus ja mitmus, mitmuse moodustamine.
- ARTIKKEL Umbmäärane ja määrav artikkel. Artikli kasutamine üldjuhul.

- OMADUSSÕNAD Soo ja numbri ühtimine nimisõnaga.
- ARVSÕNAD JA MÕÕTÜHIKUD Põhi- ja järgarvud. Kellaaeg, kuupäev, aasta.
- ASESÕNAD Isikulised asesõnad, kasutamine. Omastavad asesõnad (mon, ma, mes, ton, ta, tes, son, sa, ses, notre, nos, votre, vos, leur, leurs), nende kasutamine.
- TEGUSÕNAD Põhitegusõnad , abitegusõnad (être, avoir) ja nende pööramine olevikus. Eitus sõnadega ne... pas.
- MÄÄRSÕNAD Tähtsamad mis on seotud ajaga, viisiga, kohaga.
- EESSÕNAD de, en, need mis on seotud asetusega, jne
- SIDESÕNAD et, mais, avec, jne
- LAUSEÕPETUS Lihtlause. Jaatavad, eitavad ja küsilauseid. Lauseliikmed. HÄÄLDAMINE Tähestik. Sõna- ja lauserõhk. Intonatsioon.

Kursuse nimetus: **Soome keel algajatele**

Kursuse eesmärk: kursuse eesmärk on omandada soome keele esmased oskused: toimetulek igapäevastes suhtlusolukordades. Arendatakse nii kuulamis- ja rääkimis- kui ka lugemis- ja kirjutamisoskust. Saavutatav keeleoskustase A1.2

Õpitulemused:

- 1) õpilane saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) õpilane kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kool) kirjeldamiseks;
- 3) õpilane reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) õpilane on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Hääldamine, vokaalharmoonia. Tervitamine, viisakusväljendid.
- Arvsõnad, kellaaeg, nädalapäevad, kuud, aastaajad ja ilm.
- Ajaväljendid, järgarvud, kuupäev. Iseenda tutvustamine. Hobid. Perekond ja sugulased. Elamine, kodu. Toit. Rõivad, riietumine. Kaupluses, kohvikus, restoranis. Tee küsimine ja juhatamine. Liiklusvahendid.
- Tegusõnade jaatav ja eitav pööramine olevikus, kas-küsimus, küsisõnad, enamlevinud käänded, verbitüübid, täytyy-väljendid, osastav kääne.

Kursuse nimetus: **Ladina keel algajatele**

Kursuse eesmärk:

Anda ülevaade ladina keele kultuuriloolisest tähtsusest Euroopa keelte ajaloos. Anda algteadmised ladina keelest, grammatikast, hääldamisest ja lauseehitusest. Õpitakse tundma Vana-Rooma ja Vatikani ajalugu. Tagada piisav ettevalmistus töötamiseks lihtsamate ladinakeelsete materjalidega.

Õpitulemused:

- 1) õpilane omandab oskuse orienteeruda ladina keele grammatikas, lauseehituses, oskab tõlkida lihtsamaid tekste;
- 2) õpilane teab lendväljendeid;
- 3) õpilane mõistab ladina keele olulisust rahvusvahelise sõnavara kujunemisel;
- 4) õpilane oskab kasutada sõnaraamatuid.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Sissejuhatus ladina keelde. Ajalugu. Häälamine. Noomenid. Verbid. Deklinatsioonid, konjugatsioonid.
- I deklinatsioon ja konjugatsioon.
- Rooma nimed. Käändsõnade sugu.
- II deklinatsioon ja konjugatsioon.
- I ja II deklinatsiooni adjektiivid.
- III deklinatsioon ja konjugatsioon.
- III deklinatsiooni adjektiivid.
- IV deklinatsioon ja konjugatsioon.
- Rooma.
- V deklinatsioon. Nädalapäevad ja kuud.
- Asesõna. Sidesõna.
- Arvsõna.
- Ajavormid. Lihtolevik. Lihtminevik.
- Täisminevik.
- Enneminevik.
- Tulevikud.
- Vatikan.
- Aktiivne ja passiivne kõneviis. 19. Töö spetsiifiliste tekstidega. Meditsiin. Keemia, bioloogia. Juriidiline sõnavara.

Kursuse nimetus: **Vene keel algajatele**

Kursuse eesmärk: sõnavara õppimine ja selle kasutamine kõnes, igapäevase kõnekeele harjutamine vastavates situatsioonides.

Õpitulemused:

- 1) õpilane oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest;
- 2) õpilane oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Tutvustus
- Perekond ja kodu
- Vaba aeg
- Õppimine / töötamine
- Reisimine, kohtumised
- Venelaste kombestik

Kursuse nimetus: **Vene keel: kuulmispuudega õpilaste toetav õpe**

Kursuse eesmärk:

Motiveerida õpilasi õppima vene keelt, arvestades õppija ealist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning andma õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatu kohta. Kõik see toetab õpimotivatsiooni püsimist ning iseseisva õppija kujunemist. On võimalus rikastada mõtlemist arendada oskust end täpselt väljendada, (vene viiped) luua tekste ning nendest aru saada.

Õpitulemused:

- 1) õpilane leiab erinevusi eesti ja vene kultuuris. Samuti ka sarnasusi õpilane oskab näha ja selgitada;
- 2) õpilane kasutab veneviipeid (õpilastele eriti meeldib õpida vene viipeid)Õpilane kasutab veneviipeid koos vene sõnade kirjapildiga;
- 3) õpilane oskab ennast tutvustada ennast ja jutustada lihtsaid tekste vene viipe ja kirjapildi abil.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Mina ja teised
- Igapäevaelu
- Kodu ja lähiümbrus
- Kodukoht Eesti
- Vaba aeg

Kursuse nimetus: [Viipekeel algajatele](#)

Kursuse eesmärk:

- 1) Kuulmispuudega inimeste maailma ja suhtlemisvõimalustega tutvumine ning julguse saamine suhtlemiseks nendega.
- 2) Kurtide kultuuri tutvustus ja kohtumine kuulmispuudega inimestega.
- 3) Viipekeele algõpetus ja jätkukursus ning sõnaraamatutega tutvumine.

Viipekeele kui kurtide kommunikatsioonivahendi tundmine/oskamine tuleb kasuks töötades teenindajana, sotsiaaltöötajana, ametnikuna, viipekeeletõlgina jm. Kutseõppeasutuses ja kõrgkoolis võib Sul olla kurt õpingukaaslane. Lisaks on see põnev ja huvitav nagu iga uue keele ja kultuuri õppimine.

Õpitulemused:

- 1) õpilane leiab endas julguse suhelda kuulmispuudega inimestega;
- 2) õpilane selgitab vähemteadjatele kurtide kultuuri ja peamisi suhtlemise võimalusi;
- 3) õpilane kasutab õpitud viipekeelt tavasuhtluses kurdi inimesega;
- 4) õpilane oskab kasutada viipekeelet sõnaraamatuid;
- 5) õpilane seostab kurtide maailma kuuljate omaga;
- 6) õpilane saab oskuse rohkem näha ja tunnetada maailma meeleelunditega, mis kurdil mittekuulmist kompenseerivad.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Kuulmispuuete tutvustus ja kuidas need inimesed suhtlevad. Kurt ja eesti viipekeel.
- 2) Kurtide kultuur ja viipekeelet tutvustus.
- 3) Eesti viipekeelet aabits. 4. Sõrmendid ja numbrid.
- 4) Teemaatilised viiped ja laused dialoogiks: tutvumine, enda tutvustus perekond kodu toiduained aeg liiklus meditsiin riik/valitsus Eesti linnad riietumine/värvid loodus.
- 5) Erinevad kurdid külalised.
- 6) Viipekeelne laul ja selle õppimine.

Kursuse nimetus: **Viipekeel edasijõudnutele**

Kursuse eesmärk:

- 1) Kuulmispuudega inimeste maailma ja suhtlemisvõimalustega tutvumine ning julguse saamine suhtlemiseks nendega.
- 2) Kurtide kultuuri tutvustus ja kohtumine kuulmispuudega inimestega.
- 3) Viipekeele algõpetus ja jätkukursus ning sõnaraamatutega tutvumine.

Viipekeele kui kurtide kommunikatsioonivahendi tundmine/oskamine tuleb kasuks töötades teenindajana, sotsiaaltöötajana, ametnikuna, viipekeeletõlgina jm. Kutseõppeasutuses ja kõrgkoolis võib Sul olla kurt õpingukaaslane. Lisaks on see põnev ja huvitav nagu iga uue keele ja kultuuri õppimine.

Õpitulemused:

- 1) õpilane kasutab õpitud viipekeelt tavasuhtluses kurdi inimesega;
- 2) õpilane oskab kasutada viipekeele sõnaraamatuid;
- 3) õpilane seostab kurtide maailma kuuljate omaga;
- 4) õpilane saab oskuse rohkem näha ja tunnetada maailma meeleelunditega, mis kurdil mittekuulmist kompenseerivad.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Sõrmendid ja numbrid.
- 2) Teemaatilised viiped ja laused dialoogiks: tutvumine, enda tutvustus
- 3) Erinevad kurdid külalised.

Kursuse nimetus: **Viipekeel kuulmispuudega õpilastele**

Kursuse eesmärk:

- tunneb ja väärtustab kurtide kultuuriloolisi ja keelelisi erinevusi;
- omandab eluliseks toimetulekuks vajaliku viipevara;
- suudab ja julgeb eluliselt vajalikes situatsioonides realiseerida oma eesti viipekeelt;
- oskab viipekeeles ilmekalt väljendada ja esineda.

Õpitulemused:

- 1) õpilane teab, mis on viipekeel ja selle grammatika;
- 2) õpilane oskab tuua näiteid viibete kohta;
- 3) õpilane väljendab ilmekalt poeesiat ja tekste;
- 4) õpilane oskab seostada eesti viipekeelega ja kurtide kultuuriga;
- 5) õpilane teab, kuidas valmistuda esinemiseks;
- 6) õpilane oskab vältida vigu esinemise ajal;
- 7) õpilane teab kurtide ajalugu välismaal ja Eestis.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Keeled meie ümber
- Eesti viipekeel ja selle areng
- Eesti viipekeelega grammatika
- Luule
- Kõne osad ja liigid

- Ettekanne, konverents
- Kurtide ajalugu ja haridus

Kursuse nimetus: **Eesti keele õpetamine võõrkeelena**

Kursuse eesmärk: kursus aitab osalejatel sõnastada ja mõtestada tõhusa keeleõppe põhimõtted. Ise keeleõppeülesandeid luues saavad õpilased võimaluse praktiliselt läbi proovida, mis meetodid keeletunnis töötavad ja mis mitte. Ülesannete ühise analüüsi abil sõnastavad õpilased oma ülesannete kitsaskohad.

Õpitulemused:

- õpilane arutleb seminarides tunniteemadel kaasa;
- koostab, loob ja viib läbi teoriaseminaride põhjal iseseisvalt ülesandeid ja õppetegevusi;
- analüüsib enda ja kaaslaste iseseisvaid töid.

Kursuse sisu:

Enda keeleõppeteekonna analüüs; keeletaseme määramine; eesti keele eripärad ja grammatika õpetamine; sõnavara õpetamine; kuidas luua toetav õpikeskkond; autentset keelematerjalid; keelekümblusmeetod; kuidas õpetada keele kaudu kultuuri; kuidas luua õppematerjale.

3. Ainevaldkond sotsiaalsed

Kursuse nimetus: **Viljandi kultuuri- ja kunstilugu**

Kursuse eesmärk:

Viljandi kultuuri ja kunsti tutvustus. Kodulinna kunstiloo parem tundmine, mis aitab väärtustada kunstivaldkonna õpilastele nende kodukoha rikkalikku kunsti ja kultuurielu ning läbi selle enda kuuluvust sedavõrd huvitavasse keskkonda. Kultuuri- ja kunstipärandi analüüsimine, seostamine kaasaegse eluga ja tegevustega.

Õpitulemused:

- 1) õpilane tutvub Viljandi ajaloo ja kultuuriga, rõhuasetusega kunstialastel tegevustel;
- 2) õpilane uurib grupitööna kitsamat teemat ja tutvustab seda teistele;
- 3) õpilane seostab erinevate ajastute kunstiilminguid ühiskonnas toimuvaga;
- 4) õpilane seostab erinevate ajastute kultuuri arenguetappe ühiskonnas toimuvaga;
- 5) õpilane valdab erialast sõnavara ja on tutvunud loovisikute, kunstiobjektide ning kultuuri sündmustega ja ajalooaga;
- 6) õpilane teostab õpitu ja kogetu põhjal kas loovtöö või ettekande;
- 7) õpilane väärtustab kodukoha olemust ja ajalugu.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Viljandi tekkelugu
- Viljandi arhitektuur
- Viljandi muusikalugu
- Viljandi teatrilugu

- Viljandi kunstielu, näituste ajalugu, kunstnikud, rühmitused, silmapaistvamad kunstnikud, üritused ja looming,
- Viljandi spordiajalugu
- Viljandi hariduse areng, kirikud, ajakirjandus, raamatukogud jms valdkonnad

Kursuse nimetus: **Eesti rahvakultuur**

Kursuse eesmärk: anda ülevaade Eesti traditsioonilise ja industriaalse ajastu rahvakultuuri ajaloost.

Õpitulemused:

- õpilane tunneb Eesti rahvakultuurile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi;
- õpilane teab Eesti rahvakultuuri seoseid naaberrahvaste kultuuriga;
- õpilane teadvustab kultuuri rolli enesemääratlemises ning oma rolli kultuuri kandjana ja kultuuripärandi säilitajana;
- õpilane suudab rekonstrueerida minevikus elanud inimeste elu, vaadeldes maailma nende pilgu läbi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Rahvakultuuri mõjutanud tegurid
- Talumajandus
- Käsitöö
- Kauplemine ja vahetus
- Pere
- Söögid ja joogid
- Inimelu kesksed sündmused
- Ehitised ja taluõued

- Ühisotstarbelised ehitised
- Eluruumide sisustamine
- Riietumine ja rahvarõivad

Kursuse nimetus: **Rahvusvahelised suhted ja diplomaatia ajalugu**

Kursuse eesmärk: tutvustada diplomaatia mõistet ja anda ülevaade selle olemusest tänapäeval ning tutvustada läbi rahvusvaheliste konverentside mõjukaid riike ning nende olulisi otsuseid läbi ajaloo.

Õpitulemused:

Õpilane saab aru diplomaatia mõistest ja olemusest ning teab olulisi rahvusvahelisi konverentse ja nende tähtsust ajaloos. Oskab võrrelda konverentside otsuseid omavahel ning tuua välja sarnasusi ning erinevusi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

1) Diplomaatia mõistest ajaloos ja tänapäeval

2) Mõjukad riigid – rahvusvaheliste suhete peategelased

3) Rahvusvahelised konverentsid:

- Vestfaali rahukõnelused (1648) – peale 30-aastast sõda
- Viini kongress (1814-1815) – pärast Napoleoni sõdu
- Berliini konverents (1884-1885) – Aafrika jagamise teema
- Pariisi rahukonverents (1919-1920) – pärast I maailmasõda

- Genova konverents (1922) – rahu säilitamine peale I MS
- Locarno konverents (1925) – Reini pakt
- Müncheni konverents (1938) – Sudeedi-sakslaste küsimus, järeleandmised Hitlerile
- Teherani konverents (1943)
- Jalta konverents (1945)
- Potsdami konverents (1945)
- Pariisi konverents (1945-1946)
- Euroopa julgeoleku- ja koostööõupidamine (1973-1975)
- Külma sõja lõpp (USA ja NSVL tippkohtumised)

Kursuse nimetus: **Maiskonnalugu (B2 võõrkeeles)**

Kursuse eesmärk:

B2 tasemel õpitava keelsete riikide kultuuriruumi tundmine, uute teadmiste ja oskuste rakendamine rollimängude, referaatide koostamise, esitluste jt tegevuste kaudu. Arendada õpilaste teadmisi ja arusaamu võõrkeelt kõnelevate riikide kujunemisest ning ajaloost, aidata õpilastel paremini mõista nende riikide kultuurilugu.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursuse läbides orienteerub õpilane võõrkeelses kultuuriruumis ja omandab uut sõnavara, eelkõige igapäevast kaasaegset kõnekeelt.

Kursuse sisu (põhiteemad):

I Õpitavat võõrkeelt kõnelevate riikide poliitika, geograafiline asend, kultuur.

II Õpitavat võõrkeelt kõnelevate riikide majanduse areng, igapäevane olme ja meedia.

Kursuse nimetus: **Ameerika kultuurilugu B2 võõrkeeles**

Kursuse eesmärk: arendada õpilaste teadmisi ja arusaama Ameerika Ühendriikide kujunemisest ning ajaloost, aidata õpilastel paremini mõista miks ameeriklased on ameeriklased.

Õpitulemused:

Olulisemate kultuuriobjektide ning daatumite teadmine-tundmine; Ameerika Ühendriikide loomise juures olnud olulisemate suurkujude tundmine, kultuurilised üldteadmised (rahvaste liikumine, õigused).

Kursuse sisu (põhiteemad):

Sissejuhatus teemasse; Ameerika avastamine ja nn. Native Americans; orjakaubandus ja mustad (Martin Luther King); Ameerika Ühendriikide loomine, iseseivus deklaratsioon (lipp, Fort McHenry); kodusõda (Mason-Dixon line jne); õpilaste presentatsioonid osariikide kohta.

Kursuse nimetus: **Euroopa valitsejate ajalugu**

Kursuse eesmärk: anda ülevaade valitud Euroopa riikide tähtsamatest valitsejatest, kes on mõjutanud Euroopa kultuuriruumi.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Õpilane saab põhjaliku ülevaate tuntud Euroopa (Prantsusmaa, Inglismaa, Saksamaa, Rootsi) valitsejatest läbi ajaloo, mis lihtsustavad oluliselt õpilaste arusaama isikute tähtsusest. Õpilane peab oskama seostada erinevaid valitsejaid asukohamaaga ning oskama välja tuua ka seoseid Eesti ajalooga.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Prantsusmaa: Chlodovech, Karl Martell, Pippin Lühike, Karl Suur, Louis XIII ja Louis XIV, Napoleon.
- 2) Inglismaa (Suurbritannia): William I Vallutaja, Henry VII Tudor, Henry VIII, Mary I Tudor, Elisabeth I, Charles I Stuart, William III, Victoria I.
- 3) Saksamaa (Saksa-Rooma ajastu; Preisimaa, Austria): Karl Suur, Karl V, Friedrich II, Joseph II, Wilhelm I, Wilhelm II.
- 4) Rootsi: Gustav Vasa, Gustav II Adolf, Karl XII, Karl XIV Johan (Bernadotte dünastia).

Kursuse nimetus: **Viljandimaa ajalugu**

Kursuse eesmärk: anda ülevaade Viljandi linna ja maakonna ajaloost muinasajast kuni tänapäevani

Õpitulemused: Õpilane teab Viljandi linna ja maakonna ajaloolist arengut Eesti ajaloo taustal; analüüsib Viljandimaa poliitilisi ja kultuurilisi arengusuundi ning võrdleb neid teiste Eesti piirkondadega, oskab näha ja mõistab Viljandimaa omapära.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Viljandimaa muinasajal
- 2) Viljandimaa 1223-1560
- 3) Viljandimaa 1560-1620
- 4) Viljandimaa 1620-1710
- 5) Viljandimaa 1710- 19. sajandi alguseni

- 6) Viljandimaa 19. Sajandil
- 7) Viljandimaa 20. sajandi algusest kuni 1944. Aastani
- 8) Viljandimaa nõukogude okupatsiooni ajal
- 9) Viljandimaa taasiseseisvumise järel

Kursuse nimetus: **Võrdlev poliitika ingliskeelses kultuuriruumis**

Kursuse eesmärk:

- 1) Laiendada ja parendada õpilaste inglise keele oskust sotsiaalainete alasel, täpsemalt riigiteaduste valdkonnas.
- 2) Anda õpilastele parem ülevaade kolmest suurest ingliskeelsest riigist, mis on mõjutanud ingliskeelset kultuuriruumi ja kujundanud arvestataval määral ka rahvusvahelist poliitikamaastikku.
- 3) Kõrvutada Eesti poliitilist süsteemi Suurbritannia, USA ja Kanada süsteemiga ning ilmestada, mille poolest erinevad Eesti riigijuhtimise põhimõtted eelpool mainitud riikide omadest

Õpitulemused:

- 1) õpilane mõistab paremini ingliskeelse kultuuriruumi eripära võrreldes Eestiga;
- 2) õpilane leiab erinevusi ja sarnasusi erinevate ingliskeelsete riikide poliitiliste süsteemide vahel ning suudab selgitada neist tulenevaid kultuurilisi erinevusi ja sarnasusi USA, Suurbritannia ja Kanada vahel;
- 3) õpilane kujundab teadlikumalt oma ingliskeelset meediavälja ning on teadlik võõrkeelsetest kanalitest, mis aitavad kursis püsida USA, Kanada ja Suurbritannia poliitikaga;
- 4) õpilane kasutab oskuslikumalt ja mitmekesisemalt valdkonnaspetsiifilist inglise keelt;
- 5) õpilane mõistab demokraatliku riigikorra aluspõhimõtteid ning oskab Eesti ja kolme kursuse fookusriigi põhjal kirjeldada ja analüüsida demokraatiavorme.

Kursuse sisu (põhiteemad):

EESTI

- Eesti riigijuhtimise süsteemi kordamine
- Võimude lahususe põhimõte
- Eesti parlamentaarse demokraatia ülesehitus/Eesti Vabariigi Põhiseadus
 - Riigikogu, President, Vabariigi Valitsus, Eesti positsioon Euroopa Liidus
- Valimissüsteemi kirjeldus
 - Eesti parteid ja ideoloogiad
- Kohalikud omavalitsused Eestis SUURBRITANNIA (SB)
- Võimude jagunemine SB-s
- SB kui parlamentaarne monarhia
 - Kuninganna roll riigijuhina, parlament (2 koda), SB valitsus, SB positsioon Euroopa Liidus ning Brexit
- Valimissüsteemi kirjeldus
 - SB parteid ja ideoloogiad

USA

- Võimude jagunemine USAs
- USA kui presidentaalne demokraatia
 - Presidentaalne demokraatia maailmas, USA president ja valitsus, parlamendi 2 koda, valimissüsteemi kirjeldus, USA parteid ja ideoloogiad

KANADA

- Võimude jagunemine Kanadas
- Kanada õiguslik suhe Suurbritanniaga
 - Side SB ja kuningannaga, Kanada peaminister ja valitsus, parlament (2 koda)
- Valimissüsteemi kirjeldus
 - Kanada parteid ja ideoloogiad

Kursuse nimetus: **Majanduse alused**

Kursuse eesmärk:

Saada teadmised majandusteaduse olemusest, põhilistest majandusteooriatest ja nende rakendumisest majanduses, olulisemad mõisted ja terminid, raharinglus, säästmine, majandussuunad ja majanduskeskkond.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste majandus gümnaasiumile, matemaatika , filosoofia ja ühiskonnaõpetus ja keeled õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Majandusteadus, majandussüsteemid, nõudlus ja pakkumine, turg, turutasakaal, turuhind, tarbijad ja säästjad, tootmine, konkurents, valitsus ja riigieelarve, raha ja pangandus, majanduse areng ja stabiilsus, rahvusvaheline majandus, maailmamajandus 21.sajandil.

Kursuse nimetus: **Turunduse alused**

Kursuse eesmärk: anda alusteadmised turundusest ja turunduse juhtimise elementidest, õpetada turundusmeetmestiku elemente nende aluste tasemel praktikas rakendama.

Õpitulemused:

- 1) õpilane saab aru turunduse spetsiifikast;
- 2) õpilane oskab kasutada turundusmeetmestiku kõiki elemente eraldi ja leida efektiivsemaid võimalusi nende integreerimiseks;
- 3) õpilane teab oma tarbijate sihtrühma segmenteerimise, oma toodete positsioneerimise ja brändimise ning turunduskommunikatsiooni põhireegleid;
- 4) õpilane saab aru ja oskab läbi viia elementaarseid turundusuuringuid ja neid analüüsida;
- 5) õpilane oskab arusaadavalt esitleda, kaitsta ja põhjendada oma seisukohti.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Sissejuhatus ainesse. Turunduse mõiste ja olemus. Turulõhed ja turunduse funktsioonid. Turunduse kontseptsioonid.
- Turundustegevused organisatsioonis. Turundustegevuse plaanimine. Ettevõtte tegevuskeskkonna analüüs. Sihtturunduse arendamine: turu määratlemine, segmenteerimine ja positsioneerimine. Turundusmeetmestik. Seminar.
- Turunduse infosüsteem, informatsiooni jagunemine ja allikad. Turundusuuringud. Uuringute jagunemine ja tüübid. Uuringu läbiviimise etapid. Andmete kogumise meetodid.
- Ettevõtte tootepoliitika. Toote mõiste. Tootearendus. Toodete liigitamine. Pakend.
- Kaubamärk ja bränd. Teenuse olemus ja eripära.

- Hind. Hinna kujundamise etapid. Hinnakujundusmeetodid. Turustus ja turustuskanal.. Turustuskanalite funktsioonid ja turustusstrateegiad. Seminar.
- Turunduskommunikatsiooni mõiste ja olemus. Kommunikatsiooni mudel. Reklaam. Reklaami eesmärgid. Reklaami korraldamine ettevõttes.
- Isiklik müük. Isikliku müügi tugevused ja nõrkused. Müügi soodustamine. Soodustamise vahendid lõpptarbijale ja edasimüüjatele. Suhtekorraldus.
- Tarbijakäitumine. Tarbija osturollid. Ostuprotsess.
- Tarbijakäitumist mõjutavad tegurid. Ostusituatsioonid äriturgudel.

Kursuse nimetus: Raamatupidamise alused

Kursuse eesmärk: saada teadmised raamatupidamise olemusest , bilansist, kasumiaruandest, rahavoogude aruandest ja finantsanalüüsi algpõhimõtetest, mida on vaja äriplaani koostamiseks.

Õpitulemused: saada teadmised raamatupidamise olemusest , bilansist, kasumiaruandest, rahavoogude aruandest ja finantsanalüüsi algpõhimõtetest ettevõtte juhi seisukohast. Tulemuseks on õpilane koostanud korrektse äriplaani ja selle finantse puudutava osa ning mõistab ettevõtte finantsaruannete sisu.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Raamatupidamise olemus ja eesmärk ettevõtluses. Bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne.

Alateemad on järgnevad: kontod, kontorist, pearaamat, kasumiaruande sisu, bilansi koostamine, rahavoogude aruande sisu ja koostamine ning finantsandmete üldine analüüs.

Kursuse nimetus: **Äriplaani koostamise alused õpilasfirma näitel**

Kursuse eesmärk: saada teadmised äriplaani olemusest, eesmärgist, struktuurist ja koostamise põhimõtetest ning õpilane koostab isikliku äriplaani, mida kaitseb kui uurimustööd.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste majandus gümnaasiumile, matemaatika , filosoofia ja ühiskonnaõpetus ja keeled õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Äriplaani koostamise põhimõtted, majandusteoreetilised alused (omandatud õppesuuna kõikide majanduskursuste vältel), majandusliku informatsiooni (kliendid, konkurendid) analüüsimine, finantsaruannete koostamine, tootmise, turunduse ja müügiplaani koostamine, riskide hindamine, SWOT analüüs, vormistamine ja uurimistöös kasutatav keel ning õigekiri.

Kursuse nimetus: **Sissejuhatus ettevõtlusesse**

Kursuse eesmärk: anda alusteadmised ettevõtlusest ja ettevõtlusega alustamise võimalustest Eestis, Õpetada ettevõtlusega alustamiseks praktikas kasutatavaid võtteid ning tegevust toetavaid ja rahastamisel abistavaid võimalusi.

Õpitulemused:

- 1) õpilane leiab endas motivatsiooni ja tunnetusliku julguse ettevõtlusega tegelemiseks;
- 2) õpilane selgitab välja, milliseid seadusandlikke piirangid ja võimalusi pakub äriseadustik ja majanduskeskkond ettevõtlusega tegelemiseks;
- 3) õpilane kasutab loovalt oma teadmisi;

4) õpilane oskab kasutada erinevaid tugimaterjale (kirjandust, kodulehekülgi jms); 5) seostab teoreetilist teadmist praktiliste tegevustega ettevõtlusvaldkonnas.

Kursuse sisu (põhiteemad): ettevõtluse liigid, seadusandlik raam, rahastamise võimalused, ettevõtlusega alustamise protsessi analüütika.

Kursuse nimetus: **Praktiline ettevõtlus**

Kursuse eesmärk: avardada õppija silmaringi ning anda realistlik vaade erinevate ettevõtete tegevusest ja arendada analüüsioskust nähtu-kuuldu põhjal.

Õpitulemused:

- 1) on loodud seos varem kogetu-õpitu ja reaalse elu vajaduse vahel.
- 2) õppija saab aru, mida ja kuidas ettevõtetes tehakse ning mida võidakse temalt tööelus oodata;
- 3) õppija oskab analüüsida, oma eelneva kogemuse, teadmiste ja lisainformatsiooni hankimise abil, ettevõtetes/ ettevõtjatelt kuuldu-nähtut kirjalikult;
- 4) õppija oskab seostada omandatud õppeineid ettevõtluses rakendatavate oskustega;
- 5) on tekkinud selge arusaam uute teadmiste vajalikkusest ühiskonnas edukalt toime tulemiseks;
- 6) kirjaliku eneseväljenduse ja analüüsioskuse areng.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Ettevõtete tegevusega tutvumine, tööprotsessid, tehnoloogia kasutamine, tööjõu rakendamine, edulugude ja põrumiste kuulamine, inspiratsiooni ja motivatsiooni tekkimise võimalus, analüüsioskuste arendamine nähtu-kuuldu analüüsimisel.

Kursuse nimetus: **Organisatsiooni käitumine õpilasfirma näitel**

Kursuse eesmärk: toetada praktilise õpilasfirma tööd organisatsiooni käitumise teoreetiliste teadmiste abil.

Õpitulemused:

- 1) loodud õpilasfirmad on teadlikumad protsessidest organisatsiooni töötamise käigus.
- 2) õppijad rakendavad õpilasfirma tegevuses teoreetilisi teadmisi, mis annab võimaluse analüüsida uurimistöös saavutatud tulemust.

Õpilane

- 1) omandab teadmisi põhilistest organisatsiooni käitumise teooriatest
- 2) loob seose valitud teooria ja praktilise otsustusprotsessi vahel
- 3) teeb teadlikuma valiku õpilasfirma liikmeks astumisel või liikmete kutsumisel

Kursuse sisu (põhiteemad):

- organisatsiooni käitumise peamised teoreetikud ja teooriad;
- teooriate sobivuse analüüs õpilasfirma mudelis rakendamiseks;
- õpilasfirma käitumiskultuuri loomine- väärtused ja imago.

Kursuse nimetus: **Organisatsiooni juhtimise alused õpilasfirma näitel**

Kursuse eesmärk:

- a) toetada õpilasfirma tegevust teoreetilise ainekäsitle abil;
- b) tutvustada tuntumaid juhtimisteooriaid, analüüsida nende võimalusi õpilasfirmas rakendamisel;
- c) luua teadlikum alus efektiivseks meeskonnatööks.

Õpitulemused:

- a) õpilasfirma tegevus on teadlikumalt juhitud, on tekkinud seos teooria ja praktika vahel;
- b) meeskonna töö on efektiivne, juhtimisoskused on toetatud;
- c) õppija on enesekindlam ja kogenum juhtimisotsuste tegemisel.

Õpilane:

- a) omandab teoreetilised teadmised juhtimisest läbi praktilise töö;
- b) analüüsib uurimistöös teooria ja praktika erinevusi;
- c) on arenenud juhtimisoskus.

Kursuse sisu (põhiteemad): tuntumad juhtimisteooriad ja teoreetikud, teooriate analüüs otsustamiseks, mida ja kuidas saab rakendada õpilasfirmas.

Kursuse nimetus: **Välismajandus: Euroopa Liit**

Kursuse eesmärk: kursuse läbinu orienteerub EL kui majandusühenduse ajaloos ja tänapäevastes seostes riikide vahel. Kursuse läbinu oskab seostada Eesti majanduse tänast olukorda põhjustega minevikust ja vaadelda seda Euroopa Liidu kontekstis

Õpitulemused:

- 1) õpilane leiab infot ELi riikide majanduse kohta;
- 2) õpilane selgitab nimesid ja mõisteid seoses ELi (majandus)ajalooga;
- 3) õpilane kasutab arvandmeid analüüsiks;
- 4) õpilane oskab näha seoseid Eesti ja teiste ELi riikide majanduse vahel;
- 5) õpilane seostab ELi riikide ajaloolisi eripärasid olukorraga tänapäeval.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Eesti majanduse hetkeseis ja väljavaated
- Eesti peamised koostööpartnerid – eksport-import
- ELi kui majandusühenduse ajalugu, tekkimine – EMU Liikmesriikide ühinemine ning ühinemine eurotsooniga – tingimuste täitmine, eripärad ELi ja eurotsooni liikmeks olemise plussid ja miinused

Kursuse nimetus: **Finantskirjaoskus ja õpilasfirma**

Kursuse eesmärk:

- 1) saada tuttavaks majandusteaduse alustega ja majanduslike terminitega;
- 2) omandada praktilisi oskusi eelarve, majandusarvestuse ja investeerimise valdkonnas;
- 3) osaleda õpilaste algatatud ettevõtlusprojektis ja saada seeläbi kogemus tootmise-, turustamise-, müügi- ja asjaajamisetöös.

Kursus põhineb praktilistel oskustel rahaasjadega toime tulemiseks. Õpime koostama eelarvet, säästma ja investeerima. Kursuse raames on soovijatel võimalik luua õpilasfirma, et osaleda JA Eesti õpilasfirma programmis.

Õpitulemused:

- 1) õpilane leiab raha ja majandusega seonduvat vajalikku informatsiooni usaldusväärsetest allikmaterjalidest;
- 2) õpilane selgitab praktiliste majanduslike ülesannete lahenduskäike ja motiive;
- 3) õpilane kasutab teksti- ja tabelitöötlusprogrammi võimalusi oma kirjalike tööde koostamisel ja esitamisel;

4) õpilane oskab koostada pere-ja õpilasettevõtte eelarvet, majandusaruannet ja äriplaani;

5) õpilane seostab majanduslikke termineid praktilise eluga;

Kursuse sisu (põhiteemad):

1) Mis on majandus ja kuidas see toimib?

2) Miks ja kuidas koostada eelarvet, majandusaruannet ja investeerimisplaani?

3) Luua, käivitada ja lõpetada õpilasfirma, koostada õpilasfirma äriplaani ja ettevõttega seonduv dokumentatsioon.

Kursuse nimetus: **Õpilasfirma**

Kursuse eesmärk: kogeda läbi praktilise meeskonnatöö ettevõtte mudeli loomise ja ettevõtlusega tegelemise protsessi ning analüüsida oma tegevuse tulemuslikkust. Seostada eelnevalt teoreetiliselt õpitud majanduse, ettevõtluse ja turunduse aluste moodulite teadmised reaalse ja praktilise tegevusega.

Õpitulemused:

1) õpilane leiab endas motivatsiooni ja tunnetusliku julguse ettevõtlusega tegelemiseks;

2) õpilane selgitab välja, milliseid seadusandlikke piiranguid ja võimalusi pakub äriseadustik ja majanduskeskkond ettevõtlusega tegelemiseks;

3) õpilane kasutab loovalt oma kõiki teadmisi (mitte ainult majandusalaseid);

4) õpilane oskab kasutada erinevaid tugimaterjale (kirjandust, kodulehekülgi jms);

5) õpilane seostab teoreetilist teadmist praktiliste tegevustega ettevõtlusvaldkonnas;

6) õpilane saab koostada ja kaitsta meeskondlikult loodud praktilise uurimistöe.

Kursuse sisu (põhiteemad): ettevõtluse liigid, seadusandlik raam, rahastamise võimalused, ettevõtlusega alustamise protsessi analüütika.

Kursuse nimetus: **Maailma usundid**

Kursuse eesmärk:

Tutvustada maailma peamiste usundite kõige olulisemaid tahke: nende juuri, uskumusi ja tavasid. Vaadeldakse peamiste usundite ajalugu, tähtsamaid uskumusi, pühakirju, pühapaiku, eluviisi, usupühasid ja usundite väljendumist ning arengut kultuuris, inimese ja ühiskonna elus tänapäeval.

Usunditest antakse objektiivne ülevaade. Kursus valmistab õpilasi ette eluks pluralistlikus ühiskonnas ning maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate religioonide ja maailmavaadete esindajatega.

Maailma usundite ning erinevate maailmavaadete tundmaõppimine lähtub tasakaalustatud teaduslikust käsitlusest. Maailma usundite kursus aitab mõista maailma kultuuripärandit.

Õpitulemused:

Kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Rõhk pannakse selliste oskuste ja hoiakute kujundamisele, millel põhineb üksteisemõistmine, eetiline elamisoskus, lugupidamine ja avatus ning valmisolek dialoogiks ja koostööks. Kursus toetab õpilaste maailmavaate kujunemist, õpetab kriitiliselt mõtlema. Õpetamisel arvestatakse õpilaste koduseid tõekspidamisi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Sissejuhatus maailma usundeisse. Mis on usund? Sünkretism. Järgijaskonna jaotus. Usundi tunnused ja funktsioon. Religioossus. Usundite põhiliigitused. Levik.
- 2) Hõimuusundid.
- 3) Aabrahamlikud usundid. Pühad paigad. Judaism. Kristlus. Islam.
- 4) India usundid. Pühad paigad. Hinduism. Budism. Džainism. Sikhism.
- 5) Aasia usundid. Pühad paigad. Jaapani šintoism. Taoism. Konfutsianism.

4. Ainevaldkond Matemaatika

Kursuse nimetus: **Kitsa matemaatika lisakursus 1: funktsioonide rakendusi**

Kursuse eesmärk: kinnistada kitsa matemaatika valinud õpilaste teadmisi funktsioonide vallas

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad): Funktsiooni graafikute äratundmine ja joonestamine nii käsitsi kui arvuti abil. Funktsiooni omaduste leidmine graafiku ja arvutuste abil. Erinevate võrrandite ja võrratuste lahendamine. Jadad. Funktsiooni tuletis. Tuletise rakendusi.

Kursuse nimetus: **Kitsa matemaatika lisakursus 2: tasapinnalised kujundid**

Kursuse eesmärk: kinnistada kitsa matemaatika valinud õpilaste teadmisi geomeetrias.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad): erinevate planimeetria ja stereomeetria ülesannete lahendamine.

Kursuse nimetus: **Matemaatika praktikum 1-5**

Kursuse eesmärk: kinnistada ja anda täiendavaid teadmisi matemaatikat süvitsi õppivatele õpilastele. Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste Arvuteooria elemendid I ja II ning Diskreetse matemaatika elemendid I ja II õpitulemuste saavutamist. Erinevate olümpiaadiülesannete lahendamise võtete omandamine.

Klass on jagatud tugevusrühmadeks. Nõrgem rühm kinnistab matemaatikatunnis õpitut, et suudaks tugevamatega sammu pidada. Lisaks lahendab sama teema kohta raskemaid ülesandeid. Tugevam rühm lahendab tunniteemale vastavaid raskemaid ülesandeid ning õpib erinevaid kõrgema raskusastmega ülesannete lahendamise võtteid. Sõltuvalt rühma tugevusest püütaks läbida enamus valikkursuste Arvuteooria elemendid I ja II ning Diskreetse matemaatika elemendid I ja II teemadest. Kursuse sisu (põhiteemad):

Lisateemad kõigile: Mitut absoluutväärtust sisaldavad võrrandid ja võrratused. Parameetrit sisaldavad võrrandid ja võrratused. Kompleksarvud. Algebra põhiteoreem. Siinuste summa ja vahe teisendamine korrutiseks. Koosinuste summa ja vahe teisendamine korrutiseks. Funktsiooni graafiku asümptoot.

Kursuse nimetus: **Kitsa matemaatika lisakursus 1-4 kuulumispuudega õpilaste toetav õpe**

Kursuse eesmärk: kinnistada kitsa matemaatika valinud õpilaste teadmisi funktsioonide ja trigonomeetria vallas.

Õpitulemused:

- 1) õpilane eristab ratsionaal-, irratsionaal- ja reaalarve;
- 2) õpilane eristab võrdust, samasust, võrrandit ja võrratust;
- 3) õpilane selgitab võrrandite ja võrratuste lahendamisel kasutatavaid samasusteisendusi;
- 4) õpilane lahendab ühe tundmatuga lineaar-, ruut- ja lihtsamaid murdvõrrandeid ja võrratusi;
- 5) õpilane sooritab tehteid astmete ja juurtega;
- 6) õpilane sooritab tehteid astmete ja juurtega, teisendades viimaseid ratsionaalarvulise astendajaga astmeks;
- 7) õpilane tunneb arvjada, jada üldliiget;
- 8) õpilane tunneb ja eristab eksponent-ja logaritmi võrrandeid ja oskab lahendada lihtsamaid ülesandeid;
- 9) õpilane tunneb jada piirväärtuse ülesandeid;
- 10) õpilane teab üldliikme valemit ja summa valemeid ning oskab neid kasutada ülesannete lahendamisel.

Kursuse sisu (põhiteemad): Reaalarvud; Astme mõiste üldistamine; Võrrandid ja võrrandisüsteemid; Trigonomeetria; Vektor tasandil; Joone võrrand. Funktsioonid. Võrrandid ja võrratused. Eksponent- ja logaritmfunktsioonid. Trigonomeetrilised funktsioonid. Jaded. Funktsiooni ja jada piirväärtus Funktsiooni pidevus ja tuletis. Funktsiooni tuletise rakendusi.

Kursuse nimetus: **Matemaatika riigieksami kursus**

Kursuse eesmärk: korrata, kinnistada ja seostada kogu kooliajal õpitud matemaatikat ning aidata õpilasel valmistuda matemaatika riigieksamiks ning edasisteks õpinguteks.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad): Kogu koolimatemaatika. Suurem rõhk on gümnaasiumis õpitud matemaatikal. Avaldised ja arvuhulgad. Võrrandid ja võrrandisüsteemid. Võrratud. Trigonomeetria. Vektor tasandil. Joone võrrand. Tõenäosus, statistika. Funktsioonid. Arvjadad. Eksponent- ja logaritmifunktsioon. Trigonomeetrilised funktsioonid. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis. Tuletise rakendused. Integraal. Planimeetria. Sirge ja tasand ruumis. Stereomeetria.

5. Ainevaldkond Loodusained

Kursuse nimetus: **Sissejuhatus loodusainetesse**

Kursuse eesmärk: Erineva varasema õppe baasiga õpilaste teadmiste taseme ühtlustamine füüsikas, keemias ja bioloogias: matemaatiliste algoskuste arendamine, sümbolkeele kasutamine, seoste moodustamine erinevate õppeainete vahel ja seosed tavaeluga, tehnoloogiaga, keskkonnaga.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste Loodusteadused, tehnoloogia, ühiskond õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Keemia: perioodilisustabeli kasutamine aineosakeste kirjeldamisel, omaduste perioodilisus, lahustuvustabeli kasutamine ainete valemite ja reaktsioonivõrrandite koostamisel, neutralisatsioonireaktsioon, põlemisreaktsioon, tasakaalustamine, lahuste % arvutused, aine massi ja gaaside ruumala arvutused võrrandite põhjal; happesademete teke keskkonnas, vesilahuste pH määramine indikaatoriga.

Bioloogia: Öhu koostis, seos fotosünteesi lähteainete ja saadustega; raku hingamise seos põlemisega, fotosünteesiga, eluslooduse riigid, keskkonnategurid, toiduahel kui energia ja aine liikumine.

Füüsika: füüsikaliste suuruste tähistamine, valemist avaldamine, tingimuste muutmise seosed tagajärgedega, võrdeline ja pöördvõrdeline seos, standardkujul avaldamine, põhiühikud.

Kursuse nimetus: **Keemiavõistluste meistriklass**

Kursuse eesmärk: loominguline ja uuriv lähenemine, eneseteostus ja tugev ettevalmistus jätkuvateks pingutusteks – loodusteaduste õppimise saab muuta põnevamaks ja rakendada uusi oskusi nii praktiliseks tegutsemiseks kui ainealastel võistlustel. Võimaldada õpilastel laiendada mitmekesiste aktiivõppetegevustega teadmisi ja rakenduslikke oskusi riikliku õppekavaga sätestatud loodusainete kursuste sisuga haakuvalt ja täiendavatel teemadel.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste „Loodusteadused, tehnoloogia, ühiskond“, „Elementide keemia“, „Rakendusbioloogia“, „Füüsika ja tehnika“ õpitulemuste saavutamist.

Loodusteaduslike eksperimentide iseseisev planeerimine ja atraktiivne esitamine publikule, õpilasrühma juhendamine.

Gümnaasiumi õppekavast raskemal tasemel ülesannete lahendamiseks vajaliku info otsimise oskus, lahenduse leidmise meetodid. Täiendavate praktiliste tööde teostamise oskused, keerukamate katseskeemide ja vahendite kasutamisoskus, analüüsi oskused.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Teadusteater – eksperimentide valimine, modifitseerimine, teostamine etendusena; esinemisoskused, loodusteadusliku sisu avamine erinevatele vanusegruppidele; õpilasarühma juhendamine lihtsamate katsete teostamisel; varustamine, logistika.
- 2) Teaduskooli loodusainete kursuste teemade konsultatsioonid.
- 3) Õpikodade töös järjepidev osalemine, katsete teostamine ja teoreetiline taustinfo.
- 4) Ettevalmistus olümpiaadideks, arvutus- ja probleemülesannete lahendamine, täiendavad uurimuslikud laboratoorsed tööd.

Kursuse nimetus: **Teadusteater**

Kursuse eesmärk: anda ülevaade teaduse populariseerimise olemusest, tutvustada teadusteatriks tehtavaid katseid ja ohutustehnikat. Anda võimalus sooritada teadusteatri töötubasid ning etendusi publiku ees.

Õpitulemused:

- 1) õpilane oskab viia läbi erinevaid loodusteaduslikke katseid; 2) Oskab kasutada katsete läbiviimiseks koduseid vahendeid;
- 2) õpilane seostab efektsete katsete toimemehhanisme loodusainetes õpitud teooriaga;
- 3) õpilane oskab selgitada publikule katsete teooriat;
- 4) õpilane tunneb laboris kehtivaid reegleid ning ohutusnõudeid; 6) Oskab hallata suurt publikut (alates 100 inimest);
- 5) õpilane mõistab ohtusid katsete demonstreerimisel ning maandab riske ohutusvahenditega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Katsevahenditega tutvumine
- Teeme Keemiat teadusteatri tutvustamine
- Katsed koduste vahenditega
- Katsete korraldamine väliskeskkonnas
- Erinevate reagentide omaduste uurimine
- Ohutusnõuded ja vahendid laboris
- Suhtlemine publiku või klassiga
- Katsete ettevalmistus teadusetendusteks
- Töölehtede ning presentatsioonide valmistamine
- Töötubade korraldamine.

Kursuse nimetus: **Anorgaanilise keemia praktikum**

Kursuse eesmärk: keemia- alaste teadmiste arendamine ja kinnistamine praktiliste tööde teostamise kaudu. Iseseisva praktilise katsetegevuse planeerimise ja teostamise oskuste arendamine. Koostööoskuste arendamine. Uurimusliku mõtteviisi arendamine.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste „Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond“, „Elementide keemia“ õpitulemuste saavutamist.

Õpilane suudab mõista praktilise töö juhendit- loodusteadusliku teksti- ning planeerida oma edasist tegevust; järgib ohutusnõudeid; oskab ette valmistada ning pärast tööd korrastada töökoha; mõtestab katsetulemusi; arenevad oskused katsetegevuse iseseisvaks planeerimiseks ja teostamiseks; arenevad koostööoskused ning loodusteaduslik kirjaoskus.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Ohutusnõuded laboratoorsetel töodel. Laboratoorsete tööde vahendid. Lahuste valmistamine, lahuste kontsentratsioonide väljendamise viisid. Neutralisatsioon, vesilahuste pH, indikaatorid.
- Metallide pingerea reaktsioonid. Metallide ja mineraalide kogud.
- Elektrolüütide reaktsioonid. Ioonide tõestusreaktsioonid. Keskkonnakeemia.
- Teemade käsitlemine sõltub õpperühma tunniplaanist, õpilaste ettevalmistusest ja tehnilistest võimalustest. Õpilaste huvi korral lülitame kursusesse praktilisi töid, mida saab kasutada uurimusliku lõputöö koostamiseks.

Kursuse nimetus: **Orgaanilise keemia praktikum**

Kursuse eesmärk:

Arendada tehnoloogiaalaseid ja ohutustehnilisi oskusi, keskkonnateadlikkust, planeerimis- ja koostööoskust, uurimuslikku ja analüütilist mõtlemisviisi, loodusteaduslikku kirjaoskust orgaanilise keemia kontekstis.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste „Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond“, „Elu keemia“ õpitulemuste saavutamist. Katsevahendite iseseisev planeerimine ja töökoha ettevalmistus ning korrastamine laboratooriumis. Katsetulemuste demonstreerimine ja selgitamine, esinemisoskused. Toote disainimine ja tutvustamine. Tutvumine keemia rakendusalaadega.

Kursuse sisu (põhiteemad): Naftakeemia ja keskkonnaohud. Alkoholid redoksomadused. Aldehüüdide redoksomadused. Orgaanilised happed toidus. Estrite süntees ja omadused. Suhkrud erinevates toodetes, suhkrute omadused ja struktuur. Valkude struktuur ja omadused. Nukleiinhapped. Hüdrofoobsus ja hüdrofiilsus, lahustid. Tarbekeemia. Keemiatööstus tänapäeval.

Kursuse nimetus: **Praktiline keemia:kuulmispuudega õpilaste toetav õpe**

Kursuse eesmärk:

Praktilise keemia kursuse eesmärgiks on õpilastel kogemuse saamine keemialaboris ohutult töötamiseks. Lisaks võimaldab kursus õpilastel töötada erinevate kirjanduslike allikatega katsete planeerimisel, viia läbi iseseisvalt või rühmatööde näol keemilisi katseid, mille põhjal teevad õpilased vastavaid analüüse ja järeldusi. Praktilise keemia kursus aitab oluliselt kaasa keemia kui õppeaine ja teadusharu mõistmisel.

Õpitulemused:

- õpilane teab ja tunneb erinevaid laborivahendeid ja nende kasutusviisi
- õpilane teab, kust otsida infot erinevate ainete ohutuskäsitluste kohta
- õpilane suudab läbi viia katsete riskianalüüsi
- õpilane teab õigeid laboritöövõtteid ja oskab töötada tahkete, vedelike ja gaasiliste ainetega
- õpilane oskab korrektselt vormistada laboritöökäiku
- õpilane mõistab ja selgitab metallide keemilise aktiivsuse rida
- õpilane oskab selgitada keemilise reaktsiooni kiirust mõjutavaid tegureid
- õpilane mõistab katalüsaatori tähtsust keemilistes protsessides
- õpilane mõistab ja selgitab erinevate funktsionaalrühmade keemilisi omadusi orgaanilises keemias
- õpilane teab ja suudab ennustada soolade keemilisi omadusi
- õpilane suudab läbi viia tundmatu soola keemilist analüüsi

- õpilane mõistab lahutusmeetodite tähtsust keemiateaduses
- õpilane teab ja selgitab lahuse pH mõistet
- õpilane suudab planeerida ja läbi viia mitmeetapilist keemilist protsessi

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Laborivahendid
- 2) Ohutusnõuded laboris töötamisel
- 3) Töövõtted laboris. Protokollide koostamine.
- 4) Metallide keemilised omadused (Na, Mg, Al, Zn, Fe, Cu reaktsioonid vee, lahj. hapete
- 5) (HCl), mittemetallidega (jood, väävel, hapnik))
- 6) Keemilise reaktsiooni kiirus ja seda mõjutavad tegurid – temperatuuri ja kontsentratsiooni mõju (Zn + HCl näitel), aine peenestamise mõju (CaCO₃ + HCl näitel). Katalüsaatori mõju H₂O₂ lagunemisele.
- 7) Katsed orgaanilises keemias. Broomi reaktsioonid heksaani, tsüklohekseeni ja fenooliga. Hõbepeeglireaktsioon. Estrite süntees.
- 8) Soolade keemilised omadused. Soolade reaktsioonid hapetega (NaHCO₃, Na₂S, KNO₃ + HCl). Reaktsioonipaarid sool + alus, sool + sool, metall + sool.
- 9) Tundmatu soola keemiline analüüs.
- 10) Lihtsamad lahutusmeetodid keemias. Vees lahustuvate vitamiinide õhukese kihi kromatograafiline analüüs.
- 11) Keemiline kell. Briggs-Rauscher reaktsioon.
- 12) Lahuse pH. Indikaatorid. pH-indikaatori eraldamine punasest kapsast ja selle kasutamine erinevate lahuste pH hindamiseks.
- 13) Vask(II)oksiidi süntees lähtudes Cu + konts HNO₃-st läbi Cu(OH)₂

Kursuse nimetus: **Füüsika praktikum 1-5**

Kursuse eesmärk:

- 1) Toetada taipamisvõime arenemist. Muuhulgas on sellest ka füüsikaküsimusega kokkupuutumisel abi.
- 2) Kujundada vajadust ning võimalust sügavama mõistmise kujunemisest.
- 3) Et noor inimene matemaatikat ei kardaks.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Kursus 1:

- Põhikooli soojusõpetusest tarkuste meenutamine
- Ühtlane ning muutuv liikumine
- Dünaamika põhiseadus, selle tarvitamine

Kursus 2:

- Momentide reegel
- Mehaanika Kuldreegel ning kasutegur
- Siseenergia Gaaside seadused

Kursus3:

- Punktlängute vastastikmõju

- Tarvitite ühendused
- Elektrimõõteriistade tundlikkuse muutmine Kondensaator

Kursus 4:

- Alaldi
- Elastsete kehade ühendused
- Mõõtmismääramatuse iseloomustamine ning vähendamine Kursus5:
- Elektromagnetlained
- Lääts
- Klassikaline füüsikatarkus on relativistliku erijuht
- Aatomipatarei
- Lend Põhjanaanale ühe tunniga

Kursuse nimetus: **Vektorkäsitlusest mehaanikas**

Kursuse eesmärk:

- 1) Toetada taipamisvõime arenemist. Muuhulgas on sellest ka füüsikaküsimusega kokkupuutumisel abi.
- 2) Vähendada tarvilikke kirjelduslikke erireegleid, kasutades nutikamaid (ning loomuldasa ka nõudlikumaid) abivahendeid.
- 3) Et õpilane oskaks lahendada täisnurkset kolmnurka (sellele redutseeruvate juhtude hulka osatakse siia maani vaid alahinnata).

Õpitulemused:

- 1) Kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

- 2) Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.
- 3) Kursuse sisu (põhiteemad):
- 4) Skalaar ning vektor
- 5) Keha nihkevektori komponendid ning keha asukoha muutus (millele taandada mehaanika põhiülesande lahendamise?)
- 6) Kiirus, selle suund. Ühe-sama keha kiirus erinevates taustsüsteemides
- 7) Kiirendusvektori tangentsiaal- ning normaalkomponent
- 8) Vaba lend Maa läheduses mistahes suunas
- 9) Kaldpinnal liikumine
- 10) Kronštein

Kursuse nimetus: **Vektorkäsitlusest elektromagnetismis**

Kursuse eesmärk:

- 1) Toetada taipamisvõime arenemist.
- 2) Laiendada vektori kui abivahendi tarvitamisväärtust väljaspool mehaanikalisi teemasid.
- 3) Et noor inimene „elektrit“ ei kardaks. Ning seejärel siiski tunneks tingimusi, mil „elektrit“ karta on mõistlik.

Õpitulemused:

- Kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.
- Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.
- Kursuse sisu (põhiteemad):
- Elektrivälja geomeetiline modelleerimine, tarvitades eeskujuna gravitatsioonivälja

- Elektrivälja tugevus kui elektrivälja potentsiaali ruumilise muutumise tempo
- Voolutugevusvektor
- Kirchhoffi seadused (suure Ohmi seaduse üldistus)
- Biot´-Savart´i seadus
- Punktlaengu liikumine elektromagnetväljas
- Lenzi reegel ning Lorentzi jõud

Kursuse nimetus: **Aineolekute käsitlus**

Kursuse eesmärk:

- 1) Taipamisvõime edenemine on tähtis
- 2) Veenduda tõsiasjas, et mida keerulisem on objekti struktuur/omadused/kirjeldus, seda laiemate kasutusvõimaluste ning suurema kasutusväärtusega tõenäoliselt on tegemist
- 3) Et inimene mõistaks oma osakeselisust ning seega ka füüsilist sarnasust kogu muu nähtava maailmaga.

Õpitulemused:

- Kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.
- Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.
- Kursuse sisu (põhiteemad):
- Aineosakeste parameetrid, nende seostamine makrokeha parameetritega
- Gaaside seadused
- Daltoni seadus

- Küllatunud aur. Keemine. Hüdroomeetria
- Vedelike pinnaenergia. Pindpinevustegur
- Amorfsus
- Seebecki efekt
- Peltier'efekt

Kursuse nimetus: **Tuletise tähtsus füüsikas**

Kursuse eesmärk:

- 1) Abistada taipamisvõime edenemist. (Ja kes taipab tuletise mõtet, on palju juba taibanud ning suudab veel palju-palju tähtsat lugematutest valdkondadest mõista, alates sõjateadusest ning lõpetades ökonoomikani. Isegi korralik arheoloog tunneb tuletist.)
- 2) Kujundada mõistmist, et tohutu massiiv ülesandeid ning probleeme on redutseeritavad vaid mõningate alustarkuste rakendamisele ja kui neid tarkusi ei tunne või veel ei oska, siis lahendusteed ei näe.
- 3) Et noor inimene ei lõpetaks gümnaasiumi, olles vaid pähe õppinud: tuletis on selline asi, mis teeb kohe x^2 -st $2x$ -i.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Kiiruse määramine ning mõõtmine muutuval liikumisel parima võimaliku täpsusega (Newtoni idee)
- Tuletise definitsioon, tähendus ning tähised
- Tuletised erinevate argumentide järgi
- Liitfunktsiooni tuletis, selle reegli tuletamine ning tõestamine kolme minutiga (kuivõrd oluline on otstarbeka tähistuse valimine)

- Füüsikalised parameetrid (näidetena) kui muutumistempod (tuletised) – kiirus, kiirendus, jõud, E-vektor, rõhk, takistus
- Mõõtmismääratuse hindamine täisdiferentsiaalina
- Optimaalse (parima) juhu otsimise algoritm
- Funktsiooni numbriline diferentseerimine

Kursuse nimetus: **Integraali tähtsus füüsikas**

Kursuse eesmärk:

- 1) Abistada taipamisvõime edenemist. (Ja kes taipab integraali mõtet, on palju juba taibanud ning suudab veel palju-palju tähtsat lugematutest valdkondadest mõista, alates sõjateadusest ning lõpetades ökonomikani. Isegi korralik arheoloog tunneb integraali. Kui me räägime oma ühiskonnast integratsioonist, pole sel mingit mõistlikku mõtet, kui me ei taipa, mis asi see integratsioon ikkagi on või olema peaks.
- 2) Kujundada mõistmist, et tohutu massiiv ülesandeid ning probleeme on redutseeritavad vaid mõningate alustarkuste rakendamisele ja kui neid tarkusi ei tunne või veel ei oska, siis lahendusteed ei näe.
- 3) Et noor inimene ei lõpetaks gümnaasiumi, olles vaid pähe õppinud: integraal on selline asi, mis teeb kohe 2x-st valmis (x^2+C). Ning mis ja miks see C on? See jääb tuhmtumedaks maaks .

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Teepikkuse määratlemine ning mõõtmine muutuval liikumisel parima võimaliku täpsusega (Newtoni ning Leibnitzi idee)
- Määratud integraali definitsioon, tähendus ning tähised (Määramata integraal kui matemaatiline üldistus)

- Geomeetrilised objektid kui erinevate piselementide summad
- Füüsikalised parameetrid (näidetena) kui väikeste muutude summad (integraalid) – kiirus, töö, energia
- Numbriline integreerimine

Kursuse nimetus: **Võnkumised ja lained**

Kursuse eesmärk:

- 1) Veenduda selles, mis põhjustab me elus ning ühiskonnas „laineid“ ja mil moel seda arvestada või kasutada isiklikus toimetamises.
- 2) Et noor inimene harjuks \cos - ning \sin -funktsioonide sarnase perioodilisuse ning erineva faasilisusega.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Ühtlane ringliikumine, kui eriskummalise sirgliikumise generaator
- Harmooniline võnkumine kui võnkumiste mudel, selle kasutuspiirid
- Harmooniliselt võnkuva keha kiirus ning kiirendus Harmoonilise võnkumise võrrandi tuletiskuju
- Millal tekivad siinusvõnkumised ning miks?
- Liitvõnkumised (ühe- ning kahesihiline juht)
- Harmoonilise laine võrrand
- Seisulaine, kui lainete liitumise tulemus
- Keel-, löök- puhkpillide tööpõhimõte

- Tämb

Kursuse nimetus: **Inimese anatoomia ja füsioloogia**

Kursuse eesmärk: omandada ülevaade inimkeha ülesehitusest ja selle talitluse põhimõtetest.

Õpitulemused: kursuse lõpus õpilane: on omandanud baasteadmised inimkeha moodustavatest elundkondadest ja nende toimimispõhimõtetest. Õpilane suudab luua seoseid elundi või elundkonna ehituse ja selle talitluse vahel. Lisaks oskab õpilane tuua näiteid erinevate elundkondade talitlust mõjutavate haiguste ja nende sümptomite kohta. Õpilane oskab kursuse lõppedes otsida teemakohast infot ning hinnata selle usaldusväärsust.

Kursuse sisu: kursusel alustatakse anatoomia ja füsioloogia põhimõistete tundma õppimisega. Seejärel käsitletakse eritus-, hingamis-, ringe-, tugi-, liikumis-, seede-, suguelundkonna ja närvisüsteemi ehitust ja talitlust, seda nii teoreetiliselt kui ka praktiliste tööde abil.

Kursuse nimetus: **Rakubioloogia praktikum**

Kursuse eesmärk: toetada bioloogia I kursuse teooriatunde praktiliste töödega organismide keemilisest koostisest ja rakulisest ehitusest, anda ülevaade bioloogilisest mitmekesisusest.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Mikroskoobi ja mikroskopeerimiseks vajalike töövahendite ja töövõtete tundmaõppimine, ajutiste ja püsipreparaatide valmistamine, praktiliste tööde vormistamine. Erinevate taimsete ja loomsete kudede tundmaõppimine ja kirjeldamine, sealhulgas eristamine. Taim-, seene- ja bakteriraku eristamine mikroskoobis, nende rakkude paljunemise ja kasvu uurimine. Biomolekulide tõestamine. Loodusvaatlused.

Kursuse nimetus: **Bioloogia-keemia ühendatud praktikum**

Kursuse eesmärk:

Seostada keemia põhikursustel õpitu elusorganismides toimuvate protsesside mõistmisega, toetab paremat arusaamist bioloogia põhikursustel õpitud füsioloogiaga seotud protsessidest.

Õpitulemused: Õpilane

- 1) õpilane tunneb struktuurivalemite põhjal ära tähtsamad õpitud biomolekulid ja vastupidi ning esitab nende biomolekulide keemilise ehituse lihtsustatud skeemide kujul;
- 2) õpilane selgitab õpitud biomolekulide- vitamiinide jms ainete rolli organismide ehituses ja talitluses, samuti inimese toitumises;
- 3) õpilane võtab teaduslikult põhjendatud seisukohti levinud müütide ja väärarusaamade kohta toitumise valdkonnas;
- 4) õpilane selgitab ensüümkatalüüsi iseärasusi võrreldes tavaliste katalüütiliste reaktsioonidega;
- 5) õpilane selgitab rakus toimuvaid metabolismiprotsesse üldistatult, sidudes neid ainevahetuse energeetikaga;
- 6) õpilane selgitab statsionaarse tasakaalu eripära võrreldes termodünaamilise tasakaaluga ning näitab selle põhimõttelist osa elu eksisteerimises;
- 7) õpilane integreerib oma teadmiste tasandil füüsika-, keemia- ja bioloogiakursuses õpitut elusorganismide ehituse ning talitluse kohta;
- 8) õpilane selgitab keemiliste informatsioonikanalite alusel organismide talitlusi ja ökoloogilisi nähtusi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Isomeeria. Biomolekulid
- Geomeetiline isomeeria: cis-transisomeeria, kiraalsus.

- Biomolekulid. Sahhariidid; monosahhariidid, disahhariidid, struktuursed ja varupolüsahhariidid.
- Lipiidid: rasvad, fosfolipiidid; rakumembraanid, lipiididega seotud toitumisprobleemid. Valgud: kodeeritavad aminohapped, lihtvalgud, liitvalgud, valkudega seotud toitumisprobleemid.
- Nukleiinhapped: nukleosiidid, nukleotiidid, nukleiinhapped.
- Metabolismi skeemid. Ensüümatalüüs
- Metabolismi skeemid (lihtsustatud skeemidena): glükolüüs, tsitraaditsükkel, hingamisahel, ettekujutus biosünteesist.
- Ensüümatalüüs: ensüümid, koensüümid, vitamiinid, ensüümatalüüsi erijooned.
- Ainevahetuse energeetika. Elu füüsikaline keemia
- Ainevahetuse energeetika, fotosüntees, biosfääri energeetiline skeem.
- Elu füüsikaline keemia: keemiline tasakaal ja statsionaarne tasakaal, entroopia, elu füüsikaline olemus, elu tekke probleemidest. Keemiline informatsioon looduses
- Keemiline informatsioon looduses raku tasandil (ATP/AMP näitel, virgatsained jne), Organismi tasandil (hormoonid, virgatsained), liigisiselt (feromoonid) ja liikide vahel (allelomoonid).

6. Ainevaldkond Kunstiained

Kursuse nimetus: **Etnokursus**

Kursuse eesmärk: anda teadmisi eesti pärimuskultuurist erinevatest valdkondadest; omandada kogemusi läbi praktiliste tegevuste.

Õpitulemused:

- 1) õpilane tunneb eesti rahvalaulu olemust
- 2) õpilane tunneb eesti levinumaid rahvatantsusamme
- 3) õpilane omab kogemust rahva- ja laulumängudest
- 4) õpilane tunneb tähtsamaid eesti rahvapille ning omab kogemust nendega musitseerimisel
- 5) õpilane orienteerub eesti pärimusmuusika ja rahvatantsu maastikul
- 6) õpilane omab ülevaadet märgistruktuuride arengust ja peremärkide olemusest
- 7) õpilane on tutvunud rahvakalendri ja sirvilaudade märkidega
- 8) õpilane tunneb eesti rahvarõivaid paikkonniti ja vastavat terminoloogiat

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Tutvumine rahvalaulu stilistikaga; tutvumine tähtsamate rahvapillidega; praktiline musitseerimine läbi laulmise ning pillimängu; ülevaade pärimusmuusika tähtsamatest muusikutest ning sündmustest; õppekäigud Pärimusmuusika Aita.
- Tutvumine märgistruktuuride arenguga, peremärkide tekkeloo ja paikkondliku eripäraga. Rahvakalendri ja sirvilaudade märkide ülevaate andmine. Rahvarõivaste terminoloogia ja suuremate paikkondade tutvustamine koos muuseumikülastusega ja vahetu kogemuse omandamisega.
- Tutvumine rahvatantsu põhiliikumiste ja sammudega ning mõne tuntuma tantsuseadega.

Kursuse nimetus: **Rütmimuusika**

Kursuse eesmärk:

- 1) Anda ülevaade pop- ja jazzmuusika osatähtsusest 20. saj. muusikakultuuris üldisemal ning selle arengust.
- 2) Tutvustada pop- ja jazzmuusika enimkasutatavaid instrumente ja mõjukamaid muusikuid.
- 3) Tutvustada pop- ja jazzmuusikaga seotud terminoloogiat.

Õpitulemused:

- 1) õpilane tunneb 20.saj. pop- ja jazzmuusikakultuuri arengut
- 2) õpilane omab teadlikku kuulamiskogemust pop- ja jazzmuusika palade ülesehitusest ja analüüsist
- 3) õpilane omab ülevaadet pop- ja jazzmuusika põhilistest instrumentidest
- 4) On tutvunud tänapäevase helistuudio ja salvestustehnikaga
- 4) õpilane oskab seoseid luua pop- ja jazzmuusika ning maailmamuusika vahel
- 6) Seostab omandatud teadmised õppekäikudel saadud kontsertkogemusega
- 5) õpilane suudab omandatud teadmisi ja oskusi kasutada praktilises muusikalises tegevuses
- 6) õpilane on tutvunud improvisatsioonilise hääle tekitamisega

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Pop- ja jazzmuusika mõisted, terminoloogia. Tuntumad muusikud.
- Kuulamise analüüs.
- Pärimusmuusika seosed rütmimuusikaga. Helistuudio, salvestustehnika.
- Rütmistuudio.
- Kitarrirõpe.

- Midi-studio.
- Ansamblimäng. Hääleimprovisatsioon.

Kursuse nimetus: **Kunsti süvendatud kursus**

Kursuse eesmärk:

- 1) õpilane näeb kunsti rakendusvõimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise vahendina;
- 2) õpilane mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega;
- 3) õpilane tajub nüüdisaegse kunsti olemust (kontekstuaalsust, kontseptuaalsust jne) ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
- 4) õpilane oskab uudishimulikult püstitada, tõlgendada ja lahendada erineva iseloomuga loovülesandeid,
- 5) arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
- 6) õpilane rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
- 7) õpilane väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi; 7. arutleb kunstivaldkonna teemadel ning esitleb oma loomingut, kasutades ainealast terminoloogiat

Õpitulemused:

- 1) õpilane leiab seoseid erinevate ajastute vahel ja tunneb ajastute tunnuseid
- 2) õpilane kasutab kunstiteoste analüüsimisel ainealast sõnavara ja näeb analüüsi erinevaid aspekte
- 3) õpilane oskab end väljendada visuaalselt ja verbaalselt
- 4) õpilane seostab kunstiteoste ja ühiskonna protsesside sisu ning vormi Kursuse sisu (põhiteemad): kunstikursus modernismi ajastust alates kaasaegse kunstini. Põhirõhk on teoste analüüsil ja praktiliste tööde teostamisel. Tutvutakse erinevate kaasaegse kunsti tehnikatega –foto, video, installatsioon jmt.

Kursuse nimetus: **Kunstiateljee maalimise põhirõhuga**

Kursuse eesmärk: õpetada igakülgset visuaalset eneseväljendust, viimistleda tehnikaid ja vilumusi, arendada loovust ja väljendusjulgust.

Õpitulemused: õpilase visuaalse eneseväljenduse arendamine mitmekülgsete kunstitegevuste kaudu.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Ateljeekursus koosneb maalimisest, joonistamisest, keraamikast ja kompositsiooniõpetusest. Maalikursusel on põhiliselt akrüülmaal, vähem akvarelltehnika, korra teeme ka grafitit ja vormiõpetust. Tähtsad on samuti joonistamine ja kompositsioon.
- Lihtsate geomeetriliste kehade ja natüürmordi joonistamine, perspektiiviprobleemid, ruumilisus, interjööri joonistus, valguse-varju modelleerimine, inimese näo ja keha proportsioonid, portree ja figuurijoonistus.
- Maalimine: Erinevad natüürmordid, värvusõpetus, analüüs, erinevad maalitehnikad ja materjalid.
- Kompositsiooni ülesanded on praktilised. Joonte omadused, staatika, dünaamika, kompositsiooni keskus, tasakaal, nüanss, kontrast, sümmeetria, asümmeetria. Temaatiline ja abstraktne kompositsioon, stiliseerimine, fotokompositsioon. Keraamikas lihtsamate vormide modelleerimine, põletus ja glasuurimine.
- Jätmata midagi olulist tegemata, arvestatakse õpilaste huvi ja soovidega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Ateljeekursus koosneb joonistamisest, maalimisest, keraamikast ja kompositsiooniõpetusest. Lihtsate geomeetriliste kehade ja natüürmordi joonistamine, perspektiiviprobleemid, ruumilisus, interjööri joonistus, valguse-varju modelleerimine, inimese näo ja keha proportsioonid, portree ja figuurijoonistus.

- Maalimine: Erinevad natüürmordid, värvusõpetus, analüüs, erinevad maalitehnikad ja materjalid.
- Kompositsiooni ülesanded on praktilised. Joonte omadused, staatika, dünaamika, kompositsiooni keskus, tasakaal, nüanss, kontrast, sümmeetria, asümmeetria. Teemaatiline ja abstraktne kompositsioon, stiliseerimine, fotokompositsioon. Keraamikas lihtsamate vormide modelleerimine, põletus ja glasuurimine.

Kursuse nimetus: **Kunstiateljee joonistamise põhirõhuga**

Kursuse eesmärk: õpetada igakülgset visuaalset eneseväljendust, viimistleda tehnikaid ja vilumusi, arendada loovust ja väljendusjulgust.

Õpitulemused: õpilase visuaalse eneseväljenduse arendamine mitmekülgsete kunstitegevuste kaudu.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Ateljeekursus koosneb joonistamisest, maalimisest, keraamikast ja kompositsiooniõpetusest. **Joonistamise kursusel** keskendume joonistamisele erinevate materjalidega, tutvume graafikaga, kuid praktika on vähene, samuti maalime, tegeleme vormiõpetuse ja kompositsiooniga.
- Lihtsate geomeetriliste kehade ja natüürmordi joonistamine, perspektiiviprobleemid, ruumilisus, interjööri joonistus, valguse-varju modelleerimine, inimese näo ja keha proportsioonid, portree ja figuurijoonistus.
- Maalimine: Erinevad natüürmordid, värvusõpetus, analüüs, erinevad maalitehnikad ja materjalid.
- Kompositsiooni ülesanded on praktilised. Joonte omadused, staatika, dünaamika, kompositsiooni keskus, tasakaal, nüanss, kontrast, sümmeetria, asümmeetria. Teemaatiline ja abstraktne kompositsioon, stiliseerimine, fotokompositsioon. Keraamikas lihtsamate vormide modelleerimine, põletus ja glasuurimine.
- Jätmata midagi olulist tegemata, arvestatakse õpilaste huvi ja soovidega.

Kursuse nimetus: **Maalilaager**

Kursuse eesmärk:

- 1) Õpetada looduses maastikumaali, loodusdetalle, värvide nägemist ja naturist joonistamist ning maalimist.
- 2) Kujundada vaatlemis- ja üldistamisvõimet.
- 3) Analüüsida teoseid ja arendada õpilaste analüüsioskusi ja seeläbi arenda.

Kunstipraktika annab ainulaadse oskuse naturist joonistada ja maalida ning vaatlemisioskuse.

Sellises keskkonnas viibimine, kus õpilased on ümbritsetud intensiivselt kunstiloomega, on reeglina areng jõudsam ja loomingulisem. Planeeritud on panoraammaastik, veekoguga maastik ning hoonestatud vaade. Üks osa kunstilaagrist on inimese joonistamise õpetus krokiisid tehes. Maalilaagris toimub erinevaid visandamisi, mis on vaatlemisostkust ja töö planeerimist toetavad ülesanded.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

- 1) õpilane oskab üldistada
- 2) õpilane oskab visandada
- 3) õpilane oskab motiivi valida
- 4) õpilane oskab materjale ja töövahendeid valida ja kasutada
- 5) õpilane arendab värvitaju ja tunneb õhuperspektiivi reegleid
- 6) õpilane tunneb ruumiperspektiivi reegleid

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Visandamine
- Erinevate maastiku tüüpide maalimine

- Arhitektuuri detailide või objektide joonistamine
- Loovülesanded oludele vastavalt
- Analüüsimine iga päeva lõpus nii juhendaja kui õpilaste poolt
- Natuurist maalimine ja joonistamine

Kursuse nimetus: **Keraamika**

Kursuse eesmärk:

- 1) käelise tegevuse arendamine.
- 2) ruumilise taju ja esteetika tasandite areng
- 3) valmistada mahulisi teoseid

Kursusel tutvume põgusalt keraamika ajaloo ja erinevate tehnikatega. Õpime tegema erinevate meetoditega keraamilisi vorme ja kujusid, sh reljeefe ja glasuurimist. Väike ülevaade savipõletustehnikatest ja glasuurimisest. Koolis on suurepärased võimalused tegeleda keraamikaga eelkõige tänu olemasolevale keraamikaahjule ja materjalidele. Kursusel saame tegelda ka klaasisulutamise tehnikaga.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

Õpilane:

- 1) omab ruumitaju
- 2) tunneb erinevaid keraamika tehnikaid
- 3) omab vilumusi käelises tegevuses
- 4) oskab esteetilisi väärtusi hinnata

5) valdab elementaarseid keraamika valmistamise tehnikaid

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Õõnesvormide modelleerimine ja glasuurimine
- Reljeefide kujundamine
- Pisiplastika
- Savipõletusprotsesside tutvustamine, klaasipõletustehnika tutvustamine

Kursuse nimetus: **Eesti tants**

Kursuse eesmärk:

Anda mitmekülgne ülevaade eesti tantsu erinevatest suundadest ja väljunditest tänapäevases kontekstis. Tutvustada läbi praktilise tegevuse eesti rahvatantsu põhisamme ja oskussõnavara ning erinevaid tantsuvorme improvisatsioonilisest pärimustantsust 21. saj. autoriloominguni. Tutvustada Viljandimaa rahvarõivaid ja nende erinevusi võrreldes Eestimaa piirkondadega.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Õpitu üheks väljundiks on esinemised nii koolis kui maakondlikel üritustel, samuti üleriigilisel tasandil (laulu- ja tantsupeod). Kursuse lõpetanu tunneb ka Viljandimaa rahvarõivaid ja oskab eristada Eestimaa erinevate piirkondade omi.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- eesti tantsude põhisammud ja põhiliikumised;
- pärimustantsud;
- eesti tantsude koreograafiad;

- lavarahvatantsud.

Kursuse nimetus: **Seltskonnatants**

Kursuse eesmärk: omandada seltskonnatantsu algoskused.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega. Õpilased õpivad kõigepealt rütme üksteisest eristama, samuti standardtantsude ja ladinaameerika tantsude liikumiste põhierinevusi. Tantsuõppe käigus pööratakse tähelepanu ka käitumisele ja tantsuriietusele.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Seltskonnatantsu kursus sisaldab endas seltskonnatantsu algõpetust.
- Ladina-ameerika tantsu: rumba, samba, cha-cha ja jive'i põhifiguurid ja põhiliikumised.
- Standardtantsud: valss, aeglane valss, fokstrott – põhisammud ja põhiliikumised.
- Stiilide eristamine, muusika kuulamine.

Kursuse nimetus: **Teatristuudio I**

Kursuse eesmärk:

- 1) Arendada õpilase loovust, eneseanalüüsivõimet ja eneseväljendusoskust.
- 2) Arendada õpilase suhtlemis- ja grupitööoskusi.
- 3) Pakkuda õpilasele mitmesuguseid esinemiskogemusi ja võimalust oma ideid ellu viia.

Teatristuudio I on mõeldud algajatele ehk esimese aasta õpilastele ning neile II ja III aasta õpilastele, kes seni pole saanud teatristuudio tegevusest osa võtta. Teretulnud on õpilased kõigilt õppesuundadelt.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste õpitulemuste saavutamist.

- 1) õpilane omandab kehatunnetuse, kehakeele, lavalise liikumise ja ruumitunnetuse alased põhioskused.
- 2) õpilane omandab hääletöö- ja kõnetehnika alased algteadmised, saab neid lavalises praktikas rakendada.
- 3) õpilane omandab tekstianalüüsi ja tegelaskuju analüüsi alased baasteadmised.
- 4) õpilane arendab loovust, fantaasiat ja improviseerimisoskust.
- 5) õpilane arendab suhtlemisoskust, vastutusvõimet ja grupitööks vajalikke pädevusi.
- 6) õpilane arendab võimet analüüsida iseennast, erinevaid suhteolukordi, elulisi ja lavalisi situatsioone.
- 7) õpilane viitsib ise mõelda ning julgub oma mõtteid ja ideid väljendada.
- 8) õpilane saab võimaluse oma ideid ellu viia.
- 9) õpilane saab palju erinevaid esinemiskogemusi (koolisündmustel, teatrifestivalidel, koolifilmis, õpilasvahetustel jne) ning võimaluse suhelda sama huviala omavate noortega üle Eesti ja kaugemaltki.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Teatristuudio esimesel õppeaastal arendame hääletöö- ja kõnetehnika, lavalise liikumise, ruumitunnetuse ja improvisatsiooni alaseid oskusi. Leiame aega õpilaste ideede elluviimiseks, olgu nendeks siis soov luua film või teha ise lühilavastusi. Kevadel toome välja lavastuse, mida esitame erinevatel kooliteatrite festivalidel ja kevadisel teatripäeval.

Viljandi Gümnaasiumi teatristuudio on ühtlasi Ugala teatri noortestuudio, teeme koostööd Ugala teatriga ning lavastused toome võimaluse ja tahtmise korral välja Ugala teatris. Teatristuudio on praktikabaasiks TÜVKA etendus kunstide ja kultuurhariduse osakonna üliõpilastele, võimalusel kutsume külalisõpetajaid Ugala teatrist jne.

Teatristuudio I kursusel tegeleme õpilaste eneseväljendusjulguse, lavaliste oskuste ning grupitööpädevuste arendamisega. Esimesel poolaastal teeme palju harjutusi ja etüüde, improviseerime, leiame aega õpilaste oma ideede elluviimiseks (perfonksipäev, koolifilm, omaloomingulised lühilavastused jne). Esimese poolaasta lõpul esineb Teatristuudio I grupp kooli aastalõpupeol.

Kursuse nimetus: **Teatristuudio II**

Kursuse eesmärk:

- 1) Arendada õpilase loovust, eneseanalüüsivõimet ja eneseväljendusoskust.
- 2) Arendada õpilase suhtlemis- ja grupitööoskusi.
- 3) Pakkuda õpilasele mitmesuguseid esinemiskogemusi ja võimalust oma ideid ellu viia. Õpitulemused:

Õpitulemused:

- 1) õpilane omandab kehatunnetuse, kehakeele, lavalise liikumise ja ruumitunnetuse alased põhioskused;
- 2) õpilane omandab hääletöö- ja kõnetehnika alased algteadmised, saab neid lavalises praktikas rakendada;
- 3) õpilane omandab tekstianalüüsi ja tegelaskuju analüüsi alased baastadmised;
- 4) õpilane arendab loovust, fantaasiat ja improviseerimisoskust;
- 5) õpilane arendab suhtlemisoskust, vastutusvõimet ja grupitööks vajalikke pädevusi;
- 6) õpilane arendab võimet analüüsida iseennast, erinevaid suhteolukordi, elulisi ja lavalisi situatioone;
- 7) õpilane viitsib ise mõelda ning julgeb oma mõtteid ja ideid väljendada;

- 8) õpilane saab võimaluse oma ideid ellu viia;
- 9) õpilane saab palju erinevaid esinemiskogemusi (koolisündmustel, teatrifestivalidel, koolifilmis, õpilasvahetustel jne) ning võimaluse suhelda sama huviala omavate noortega üle Eesti ja kaugemaltki.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Teatristuudio II kursusel jätkame õpilaste eneseväljendusjulguse, lavaliste oskuste ning grupitööpädevuste arendamist. Esimesel poolaastal teeme palju harjutusi ja etüüde, improviseerime, leiame aega õpilaste oma ideede elluviimiseks. Esimese poolaasta lõpul esineb Teatristuudio II grupp kooli aastalõpupeol. Teisel poolaastal toovad õpilased välja oma teise lavastuse, osalevad mitmetel kooliteatrite festivalidel ja esinevad kevadisel teatripäeval. Teatristuudio teisel õppeaastal arendame hääletöö- ja kõnetehnika, lavalise liikumise, ruumitunnetuse ja improvisatsiooni alaseid oskusi. Leiame aega õpilaste ideede elluviimiseks, olgu nendeks siis soov luua film, kuuldemäng või teha ise lavastus. Teeme koostööd Ugala teatriga ning lavastused toome võimaluse ja tahtmise korral välja Ugala teatris.

Teatristuudio õpilastel on võimalik teha loomingulis-praktilist uurimistööd. Teatristuudio on praktikabaasiks TÜVKA etenduskunstide ja kultuurhariduse osakonna üliõpilastele, võimalusel kutsume külalisõpetajaid Ugala teatrist jne.

Kursuse nimetus: **Teatristuudio III**

Kursuse eesmärk:

- 1) Arendada õpilase loovust, eneseanalüüsivõimet ja eneseväljendusoskust.
- 2) Arendada õpilase suhtlemis- ja grupitööoskusi.
- 3) Pakkuda õpilasele mitmesuguseid esinemiskogemusi ja võimalust oma ideid ellu viia.

Õpitulemused:

- 1) õpilane omandab kehatunnetuse, kehakeele, lavalise liikumise ja ruumitunnetuse alased põhioskused;

- 2) õpilane omandab hääletöö- ja kõnetehnika alased algteadmised, saab neid lavalises praktikas rakendada;
- 3) õpilane omandab tekstianalüüsi ja tegelaskuju analüüsi alased baasteadmised;
- 4) õpilane arendab loovust, fantaasiat ja improviseerimisoskust;
- 5) õpilane arendab suhtlemisoskust, vastutusvõimet ja grupitööks vajalikke pädevusi;
- 6) õpilane arendab võimet analüüsida iseennast, erinevaid suhteolukordi, elulisi ja lavalisi situatioone;
- 7) õpilane viitsib ise mõelda ning julgeb oma mõtteid ja ideid väljendada;
- 8) õpilane saab võimaluse oma ideid ellu viia;
- 9) õpilane saab palju erinevaid esinemiskogemusi (koolisündmustel, teatrifestivalidel, koolifilmis, õpilasvahetustel jne) ning võimaluse suhelda sama huviala omavate noortega üle Eesti ja kaugemaltki.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Teatristuudio III kursuse põhieesmärgiks on teatristuudios kolm aastat osalenud õpilastega välja tuua lõpulangustus, kus kõik õpilased saavad oma lavalisi oskusi maksimaalselt arendada ja proovile panna. Samuti on noortel jätkuvalt võimalus ellu viia oma ideid (teha filme, kuuldemänge, performance-id, iseseisvaid lavastusi jne).

Teatristuudio III on mõeldud kahel varasemal aastal Viljandi Gümnaasiumi Teatristuudios osalenud õpilastele. Teatristuudio viimasel õppeaastal pühendume peamiselt “diplomilavastuse” väljatoomisele. Tegeleme tekstianalüüsi, tegelaskuju loomise ja lavalise veenvuse saavutamise küsimustega. Arendame hääletöö- ja kõnetehnika, lavalise liikumise, ruumitunnetuse ja improvisatsiooni alaseid oskusi. Teeme koostööd Ugala teatriga ning lavastused toome võimaluse ja tahtmise korral välja Ugala teatris.

Teatristuudio on praktikabaasiks TÜVKA etenduskunstide ja kultuurhariduse osakonna üliõpilastele, võimalusel kutsume külalisõpetajaid Ugala teatrist jne.

Kursuse nimetus: **Eneseväljendus ja avalik esinemine**

Kursuse eesmärk:

- 1) Arendada õpilase eneseväljendusoskust.
- 2) Arendada õpilase esinemisjulgust ja oskust toime tulla lavanärvi ning avalikust tähelepanust tingitud pingetega.
- 3) Arendada õpilase oskust tekstiga töötada – seda iseseisvalt koostada, analüüsida ja mõjusalt ette kanda.

Õpitulemused:

- 1) õpilane arendab eneseanalüüsivõimet ja eneseväljendusoskust;
- 2) õpilane omandab kehatunnetuse, kehakeele ja ruumitunnetuse alased põhioskused;
- 3) õpilane omandab hääletöö- ja kõnetehnika alased algteadmised, saab neid lavalises praktikas rakendada;
- 4) õpilane omandab tekstianalüüsi ja teksti esitamise alased baasteadmised;
- 5) õpilane arendab esinemisjulgust, õpib üle saama lavanärvist ja tähelepanu keskpunkti sattumisel tekkivatest pingetest;
- 6) õpilane arendab empaatiavõimet ja inimestetundmise oskust;
- 7) õpilane saab esinemiskogemuse, esinedes ettevalmistatud tekstilise soolo kevadisel teatripäeval (soolo kestvus 2,5 – 5 min.)

Kursuse sisu (põhiteemad):

Kehatunnetus ja kehakeel. Kehaline soojendus ja ettevalmistus tööks häälega ning avalikuks esinemiseks. Soovimatute pingete äratundmine ja kõrvaldamine kehast. Kehalise pinge ja energia valitsemine. Ruumitunnetus – kuidas kasutada ruumi teadlikult oma esinemise mõjusamaks muutmiseks. Töö häälega: õige hingamine, vaba hääle tekitamine, hääleresonaatorid ehk kõnelemisviisid, hääletugevuse ja hääleulatus arendamine. Kõnetehnika: diktsiooni parandamine, selge diktsiooni treenimine erinevate harjutuste abil. Töö tekstiga: tekstianalüüs, võõra teksti esitamine, õpitud teksti esitamine. Tekstilise etteaste ettevalmistamine.

Kursuse nimetus: **Balletistuudio**

Kursuse eesmärk: balletistuudio jätkusuutlikkus, balletitundides osalemise võimaldamine gümnaasiumiastmesse jõudnud stuudio tantsijatele.

Õpitulemused: õpilane omandab balletitantsuks vajaliku tehnika, õpib põhjalikult tundma balletti kui kunstiliiki, suudab anda avalikke kontserte.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Balletitehnika
- Improvisatsioon Tantsuseade
- Kaasaegne tants
- Kontsertesinemised

Kursuse nimetus: **Solistilaul ja hääleseade**

Kursuse eesmärk: arendada õpilase vokaalset võimekust, muusikaalsust ning fraasilist tunnetust. Arendada ning õppida tundma oma häält läbi erinevate harjutuste. Õppida tundma erinevaid hääleregistreid ning otsida erinevaid kõlavärve. See kõik toimub läbi õpilase ja õpetaja ühiselt valitud repertuaari.

Õpitulemused:

Õpilane on omandanud kursuse jooksul rohkem kui kolm laulu. Suudab paremini valitseda ning kasutada oma häält. Tunneb ning suudab lahendada laulmisega kaasnevaid põhiprobleeme. On esitanud avalikult vähemalt ühe laulu.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Repertuaari valimine ning omandamine; intonatsiooni probleemid; diktsioon, sõnarütm ning vältused laulmisel; hingamine ning diafragma kasutus; vaba kõnetooni tekitamine; kõnetooni kasutamine laulmisel; hääle resonatorid ning kõlapunktid; registrid ning nende ühendamine; häälikute ühendamine; hääle eest hoolitsemine; dünaamika; laulu sisu/mõte ning emotsioon; repertuaarile vastavad stiilivõtted, toon ning kõlavärv; lavaline olek ja artistlikkus; keha positsioon laulmisel.

Kursuse nimetus: **Vokaalansambel**

Kursuse eesmärk: omandada mitmehäälset vokaalansambli repertuaari.

Õpitulemused: õpilane omandab kursuse jooksul vähemalt kolm mitmehäälset pala ning esitab neid avalikel üritustel.

Kursuse sisu (põhiteemad): Vokaalse ühtluse otsimine; Intonatsioon; tooni tekitamine ja sulandumine; käsitletava repertuaariga seonduvad probleemid.

Kursuse nimetus: **Koolibänd**

Kursuse eesmärk: õpilane omandab bändis koosmusitseerimise põhialused läbi vabalt valitud repertuaari bändi muusika klassikast.

Õpitulemused: Bänd on oma koosseisu jaoks seadnud ning omandanud vähemalt kaks pala. Õpilane tunneb koosmusitseerimise iseärasusi ning suudab ise bändile seada repertuaari.

Kursuse sisu (põhiteemad): Bändi stiililine määratlemine ning repertuaari valimine; faktuuride jagamine ning rollide jagamine bändis; rütmika ja pulss; improviseerimise põhialused; lugude vormi ülesehitamine.

Kursuse nimetus: **Noortekoor**

Kursuse eesmärk: noortekoori eesmärk on õpilase iseseisva muusikalise väljendusoskuse ja esinemisoskuse toetamine ning soodustamine ühistegevuse läbi. Õppeaines osalemiseks läbib õpilane muusikalised katsed.

Õpitulemused:

- 1) õpilane oskab kasutada oma muusikalisi teadmisi ja kogemusi kooris laulmisel;
- 2) õpilane on arendanud oma muusikalisi ja vokaalseid võimeid ühe- ja mitmehäälsel laulmisel;
- 3) õpilane oskab interpreteerida repertuaari erinevates muusikastiilides;
- 4) õpilane orienteerub kooripartituuris;
- 5) õpilane tähtsustab ja teadvustab ühislaulmist ning koorilaulu kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni;
- 6) õpilane on laulupeo traditsiooni austaja ja edasikandja.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Töö erineva repertuaariga
- 2) Erinevate kontsertkavade ettevalmistus koostöös koolibändide ja solistidega. Osalemine konkurssidel.
- 3) Osalemine laulu- ja tantsupidudel.

7. Ainevaldkond Liikumisõpetus

Kursuse nimetus: **Saalihoki**

Kursuse eesmärk: tutvustada ja õpetada saalihoki mängu ning reegleid. Täiustada individuaalset mängutehnikat ja mängutaktikat. Arendada kehalisi võimeid, mõtlemisvõimet ning õppida meeskonnatööd.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava vastava ainevaldkonna kohustuslike kursuste õpitulemustega.

Kursuse sisu: juurdeviivad erialased harjutused individuaalse mängutehnika ja taktika õppimiseks ning õpitud tehnikaelementide täiustamine mängusituatsioonis. Üldarendavad jõu- ja venitusharjutused. Osalemine saalihokiturniiril.

Kursuse nimetus: **Sportmängud**

Kursuse eesmärk: arendada sportmänge harrastades oma kehalisi võimeid, täiustada pallimängutehnikat, mõtlemisvõimet ja meeskonnatööoskust.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava liikumisõpetuse valdkondade õpitulemustega.

Kursuse sisu:

Sportmängud tüdrukutele: korvpall, võrkpall.

Sportmängud poistele: korvpall, võrkpall, sulgpall, saalihoki, jalgpall, discgolf.

- 1) Individuaalse tehnika ja üldise mänguoskuse täiustamine;
- 2) erialaste jõu- ja venitusharjutuste omandamine;
- 3) osalemine võistlusmängus.

Kursuse nimetus: **Sulgpall**

Kursuse eesmärk: arendada läbi sulgpalli harrastuse õpilase füüsilisi võimeid, õpetada selgeks mängureeglid, tehnika ning arendada meeskonnatöö oskust.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava liikumisõpetuse valdkondade õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad): treeningu käigus kasutatakse nii rühma- kui ka individuaalharjutusi sulgpallis ning üldarendavaid harjutusi. Arendatakse kehalisi võimeid nagu kiirus, koordineerimine ja ka vastupidavus. Korraldatakse turniire ning võimalusel peetakse sõpruskohtumisi teiste selle alaga tegelevate koolidega.

Kursuse nimetus: **Hiina tervisevõimlemine**

Kursuse eesmärk: tutvustada erinevaid tervisevõimlemise liike, mida harrastatakse Hiinas ja Jaapanis. Selline võimlemine tasakaalustab keha ja vaimu, arendab lihaste venivust, liigeste liikuvust.

Õpitulemused: kursuse õpitulemused ühtivad riikliku õppekava liikumisõpetuse valdkondade õpitulemustega.

Kursuse sisu (põhiteemad):

Kursusel osalemine ei eelda erilisi võimeid ega oskusi. Lisaks füüsilistele harjutustele tutvutakse iidse hiina filosoofiaga, mis on hiina loodusliku tervishoiu süsteemi keskmeks. Qigong ehk hiina tervisevõimlemine on spetsiaalne treening, mille siht on edendada qienergia ehk eluenergia voolu meie kehas, selleks et tõsta immuunsust ja enesetervendamise väge.

Kursuse nimetus: **Matkamine**

Kursuse eesmärk: arendada õpilases enesekindlust, turvatunnet, anda vajalikke teadmisi ja oskusi minna edaspidi iseseisvalt matkama. Enesemääratluse, sotsiaal- ja suhtluspädevuse arengu toetamine.

Õpitulemused:

- 1) õpilane oskab kasutada matkavarustust;
- 2) õpilane oskab planeerida jalgsimatka vabaaja harrastusena;
- 3) õpilane on teadlik oma füüsilistest ja vaimsetest võimetest;
- 4) õpilane teab elementaarseid esmaabivõtteid;
- 5) õpilane oskab aega planeerida

Kursuse sisu: matkamise võimalused Eestis. Matkaradade otsimine erinevatest infoallikatest. Valikud varustuse hankimisel. Esmaabi ja ohud looduses liikumisel. Ajaplaneerimine. Pingutuse ja puhkuse tasakaal. Vigastuste ennetamine. Toitumine, vee tarbimine ja hügieen. Kaaslastega arvestamine.

Kursuse nimetus: **Eneseteadlikkuse noorteprogramm OMA**

Kursuse eesmärk: kasvatada keskendumisvõimet ja enesejuhtimisoskusi. Saada hakkama tugevate emotsioonidega, konfliktide lahendamiseks. Arendada enesekindlust ja oskust hoida enda vaimset tervist. Enesemääratlus-, sotsiaal- ja suhtluspädevuse arengu toetamine.

Õpitulemused:

- 1) õpilane mõistab enda sees toimuvaid mõttemustreid;
- 2) õpilane omandab praktilisi oskusi keskendumisvõime ja enesejuhtimisoskuse arendamiseks;

- 3) õpilane saab hakkama keeruliste emotsioonidega;
- 4) õpilane omab empaatiavõimet;
- 5) õpilane saab hakkama kõrgema stressitasemega;
- 6) õpilane teab vaimse tervise esmaabi võtteid.

Kursuse sisu: käsitletakse teemasid - tähelepanu suunamine; kohalolu ja keha; vastutus ja valik; emotsioonid ja nende juhtimine; mõtete teadvustamine; teadlikkus suhetes; heasoovlikkus, tänulikkus ja kaastunne; tasakaal minu elus. Kasutatakse praktilisi tähelepanu- ja meelerahuharjutusi (vaikuseminutid), toimuvad avatud arutelud, iseseisvad harjutused.

8. Aineülesed valikkursused

Kursuse nimetus: **Programmeerimine keeles Python**

Kursuse eesmärk: õpetada õpilastele esmaseid võtteid ja teadmisi programmeerimisest. Hetkel on väga populaarne õppida IT erialasid ja see oleks ettevalmistuseks kõrgkooli astumisel.

Õpitulemused: kursus toetab riiklikus õppekavas toodud vastava ainevaldkonna valikkursuste „Rakenduste loomise ja programmeerimise alused“ õpitulemuste saavutamist.

- 1) õpilane teab, mis on muutujad ja oskab neile väärtusi omistada;
- 2) õpilane tunneb erinevaid andmetüüpe;
- 3) õpilane oskab sooritada operatsioone sõnedega;
- 4) õpilane oskab kasutada erinevaid operaatoreid;
- 5) õpilane teab sisendit ja väljundit ning oskab neid kasutada;

- 6) õpilane oskab kasutada tingimuslauset;
- 7) õpilane oskab kasutada loendajaga ja eelkontrolliga tsükli;
- 8) õpilane oskab kasutada järjendeid ja tunneb nende funktsioone;
- 9) õpilane oskab ise koostada alamprogramme ehk funktsioone;
- 10) õpilane teab ja oskab importida erinevaid mooduleid;
- 11) õpilane oskab kasutada mooduli pygame lihtsamaid funktsioone.

Kursuse sisu (põhiteemad): kursuse käigus tutvutakse programmeerimiskeele Python võimalustega. Teemadeks on: muutujad, väärtuste omistamine, sisend- ja väljund, andmetüübid, operaatorid, tingimuslause, tsükkel, algoritm ja plokk skeem, järjendid, sõnastikud, funktsioonid, failioperatsioonid, moodulid, objektid, pügame graafika. Rohkem motiveeritud õpilastel võimalus osaleda informaatika võistlustel ja olümpiaadidel.

Kursuse nimetus: **Õpilasmentor**

Kursuse eesmärk: toetada I aasta õpilaste koolieluga kohanemist ning arendada seeläbi iseenda sotsiaalseid oskusi.

Õpitulemused:

- 1) õpilane loob oma juhendatavate õpilastega kontakti ning lepib kokku, millal ja mis vormis toimub suhtlemine, samuti suhtleb oma juhendatavate õpilastega regulaarselt
- 2) õpilane on avatud küsimustele vastamiseks
- 3) õpilane selgitab kooli õppekorraldust ja õppekava valikuvõimalusi, aitab teha valikuid
- 4) õpilane aitab seada eesmärgi ja toetab kooliga kohanemist
- 5) õpilane annab nõu, kuidas efektiivselt õppida ja aega planeerida

- 6) õpilane juhendab kooli e-päeviku kasutamisel ja info leidmisel
- 7) õpilane annab nõu, kelle poole konkreetse murega pöörduda, aitab vajadusel luua kontakti õppenõustajatega
- 8) õpilane annab võimaluse usalduslikult rääkida oma probleemidest, aitab kujundada positiivset hoiakut

Kursuse sisu (põhiteemad): Juhendamise valdkonnad: õppekorraldus ja päevakava; õppekava valikud; kodukord; asjaajamine; julgus suhelda; õppimismeetodite kogemuste jagamine.

Kursuse nimetus: **Erasmus +projektiõpe**

Kursuse eesmärk: kursus kujundab järgmisi pädevusi: kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, suhtluspädevus. Peamine läbiv teema on keskkonnakaitse ja jätkusuutlikkus. Projektkursuses esineb lõimingut teiste õppeainetega: võõrkeel, loodusained, bioloogia, ühiskonnaõpetus, geograafia. Kursusel väärtustatakse loodushoidu ja jätkusuutlikku keskkonnakaitset kui üht ühiskonna toimimise põhialust kaasaegses maailmas; noorte hoiakute kujundamist erisuste ja kaasaegsele väärtusmaailmale kohaselt.

Õpitulemused:

- 1) õpilane osaleb rahvusvahelises projektis praktiseerib võõrkeeli
- 2) õpilane õpib nägema seoseid laiendab oma silmaringi õpilane leiab uusi sõpru on võimalus kirjutada praktiline uurimustöö projektitööst.

Kursuse sisu (põhiteemad): kursuse jooksul toimuvad ettevalmistused projekti kohtumisteks, töötubade ning esitluste jaoks materjalide otsimine ja ettevalmistamine; projektikohtumise analüüs. Projekti jooksul toimuvad õpilasvahetused, igal õpilasel, kes osaleb projekti tegevustes ning majutab ühte õpilast, on võimalus külastada partnerite projektikooli.

Kursuse nimetus: **Kelneriõpe**

Kursuse eesmärk: õpilane saab gümnaasiumiõpingute jooksul kelneri kutse. Selleks on õpilane sooritanud kutseeksami ja saanud vastava kutsetunnistuse.

Õpitulemused:

- õpilane pakub toitlustusteenuseid lähtuvalt kliendikeskse teeninduse põhimõtetest ning toitlustusettevõtte äriideest ja seadusandlusest;
- õpilane väärtustab erinevate toidu- ja teeninduskultuuride mitmekesisust ning väljendab seda oma tööalase käitumisega;
- õpilane korraldab enda tööd ratsionaalselt, ohutult, ressursisäästlikult ja tulemuslikult;
- õpilane analüüsib, hindab ja parendab enda ning meeskonnatööd toitlustusteeninduse ettevõttes;
- õpilane planeerib enda kutse- ja tööalast arengut ja edasist õpiteed, lähtudes majutus- ja toitlustusvaldkonna arengust;
- õpilane analüüsib, hindab ja esitleb ennast toitlustusvaldkonna tööturul konkurentsivõimelise töötajana.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- 1) Majutamise ja toitlustamise valdkonna alused
- 2) Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused. Töökeskkonna ohutus- ja tööseadusandlus.
- 3) Majanduse ja ettevõtluse alused.
- 4) Karjääri planeerimine ja suhtlemisoskus.
- 5) Ärietika.
- 6) Toitlustuse alused.
- 7) Toitlustusteeninduse alused- kliendikeskne teenindus toitlustuses.

- 8) Joogiõpetus I ehk mittealkohoolsed joogid.
- 9) Joogiõpetus II ehk alkohoolsed joogid.
- 10) Restoranteenindus.
- 11) Catering ja peolaudade teenindus.
- 12) Peolaua planeerimine ja eelarvestus.

Kursuse nimetus: **Kooli sündmuste foto- ja videojäädvustamine**

Kursuse eesmärk: praktiline rakendus õpilase huvialale. Õpilaste kaasabi kooli ajaloo jäädvustamisel.

Õpitulemused:

- õpilane oskab kasutada kaamerat vastavalt keskkonnatingimustele ning eesmärgile;
- õpilane oskab teostada vajalikud ettevalmistused ning järeltöötused;
- õpilane oskab valida vastavalt teose iseloomule ja eesmärgile sobivad tehnilised ja kunstilised lahendused.

Kursuse sisu (põhiteemad):

- Kooli ürituste fotografeerimine.
- Pilditöötlus.
- Kooli ürituste filmimine.
- Videoklipi monteerimine.

Kursuse nimetus: **Kvalifikatsiooni omandamise kursus**

Kursuse eesmärk: arendada õpilase eneseanalüüsioskust läbi õpipäeviku rakendamise ning toetada õpilase koolivälisest tegevust kvalifikatsiooni omandamisel.

Õpitulemused: õpilane oskab analüüsida iseennast ja õppeprotsessi kvalifikatsiooni omandamisel. Õpilane on teadlik oma tugevustest ja nõrkustest, õppeprotsessi ja enesearengut toetavatest ja takistavatest teguritest ning oskab näha ja rakendada alternatiivseid õppimis- ja tegutsemisviise soovitud eesmärgi saavutamiseks.

Kursuse sisu: õpilane teeb õpipäevikusse kursuse jooksul 7 sissekannet. Iga sissekande näol on tegemist 200-300 sõnast koosneva eneseanalüüsiga, v.a 7. ehk kokkuvõttev analüüs, mille pikkusena on ette nähtud 1-1,5 A4 lk. Eneseanalüüs tähendab õpitu ja kogetu lahtimõtestamist ning sisaldab õppeprotsessi nii positiivsete kui negatiivsete aspektide väljatoomist.

Kursuse nimetus: **Aken tervishoidu**

Kursuse eesmärk: on äratada ja hoida õpilaste huvi tervishoiu vastu. Anda ülevaade tervishoiusüsteemi toimimisest ja selles orienteerumisest ning tõenduspõhised teadmised ja näpunäited, kuidas enda tervist hoida ning ennast ja teisi vajadusel aidata. Valikaine tunde viivad läbi SA Viljandi haigla erinevate valdkondade spetsialistid. Ühel korral on tund haigla labori ruumides. Kursus lõpeb kohvik-kohtumisega Viljandi haiglas, kus kohtutakse erialaspetsialistidega.

Õpitulemused: õpilane oskab teadlikumalt tervishoiusüsteemis orienteeruda, on tervishoiualases informatsioonis allikakriitiline ning omab erinevaid teadmisi eneseabist, pereplaneerimisest, tervisedendusest, vaimse tervise teemadest ning vananemisest.

Kursuse sisu:

- Tervishoiukorraldus

- Tervishoiuinfo
- Eesliin – õed ja ämmaemandad
- Radioloogia
- Ravimikapp. Igapäevane esmaabi. Ravimtaimed
- Kroonilised haigused
- Pereplaneerimine
- Esmaabi
- Vaimne tervis
- Tervena elatud elu
- Koostöönäide
- Vaatan tagasi ja edasi
- Kohvik-kohtumine erialaspetsialistidega